

บทที่ 4

การวิเคราะห์เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาพื้นที่ศึกษา

ในบทนี้จะเป็นการศึกษาและวิเคราะห์สภาพพื้นที่ศึกษา ถึงประเด็นทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม และกิจกรรมการใช้พื้นที่ และการวิเคราะห์ในเรื่องลักษณะที่ว่างของพื้นที่ตำบลศาลาด่าน เพื่อให้ทราบถึงข้อดี ข้อเสีย ศักยภาพและอุปสรรคของพื้นที่ศึกษาและทราบถึงประเด็นที่ควรคำนึงถึงและสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ศึกษา เพื่อที่จะกำหนดรูปแบบและแนวทางที่เหมาะสมที่จะนำมาใช้ในการพัฒนาและปรับปรุงพื้นที่ศึกษา

4.1 บทบาทความสัมพันธ์ของพื้นที่ศึกษากับพื้นที่จังหวัดกระบี่

4.1.1 บทบาทในระดับพื้นที่เกาะลันตา

พื้นที่ศึกษาชุมชนศาลาด่าน ตั้งอยู่ตอนบนของพื้นที่เกาะลันตาเปรียบเสมือนเป็นประตูเข้าสู่พื้นที่ของเกาะ เป็นจุดเปลี่ยนถ่ายนักท่องเที่ยวและบุคคลทั่วไปที่จะเชื่อมต่อไปยังบริเวณต่างๆของเกาะได้เป็นอย่างดี เนื่องจากในพื้นที่ประกอบไปด้วย บริษัทนำเที่ยว พื้นที่ให้บริการข้อมูลของพื้นที่ต่างๆของเกาะ พื้นที่ให้เขายานพาหนะ พื้นที่ซื้อสินค้าผลิตภัณฑ์ต่างๆจากพื้นที่เกาะ (ดูแผนที่ 4.1 ประกอบ) ทั้งการเชื่อมต่อการให้บริการไปยังพื้นที่เกาะต่างๆ นอกบริเวณเกาะลันตาเอง ซึ่งศักยภาพด้านที่ตั้งดังกล่าว ส่งผลให้พื้นที่มีบทบาทในการรองรับผู้คนทั้งในพื้นที่และนอกพื้นที่ที่ต้องการเข้ามาใช้บริการภายในพื้นที่ชุมชนศาลาด่านเนื่องจากภายในพื้นที่ศาลาด่านมีความสะดวกสบายในด้านการเดินทาง และการเชื่อมต่อกับพื้นที่อื่นได้ง่าย

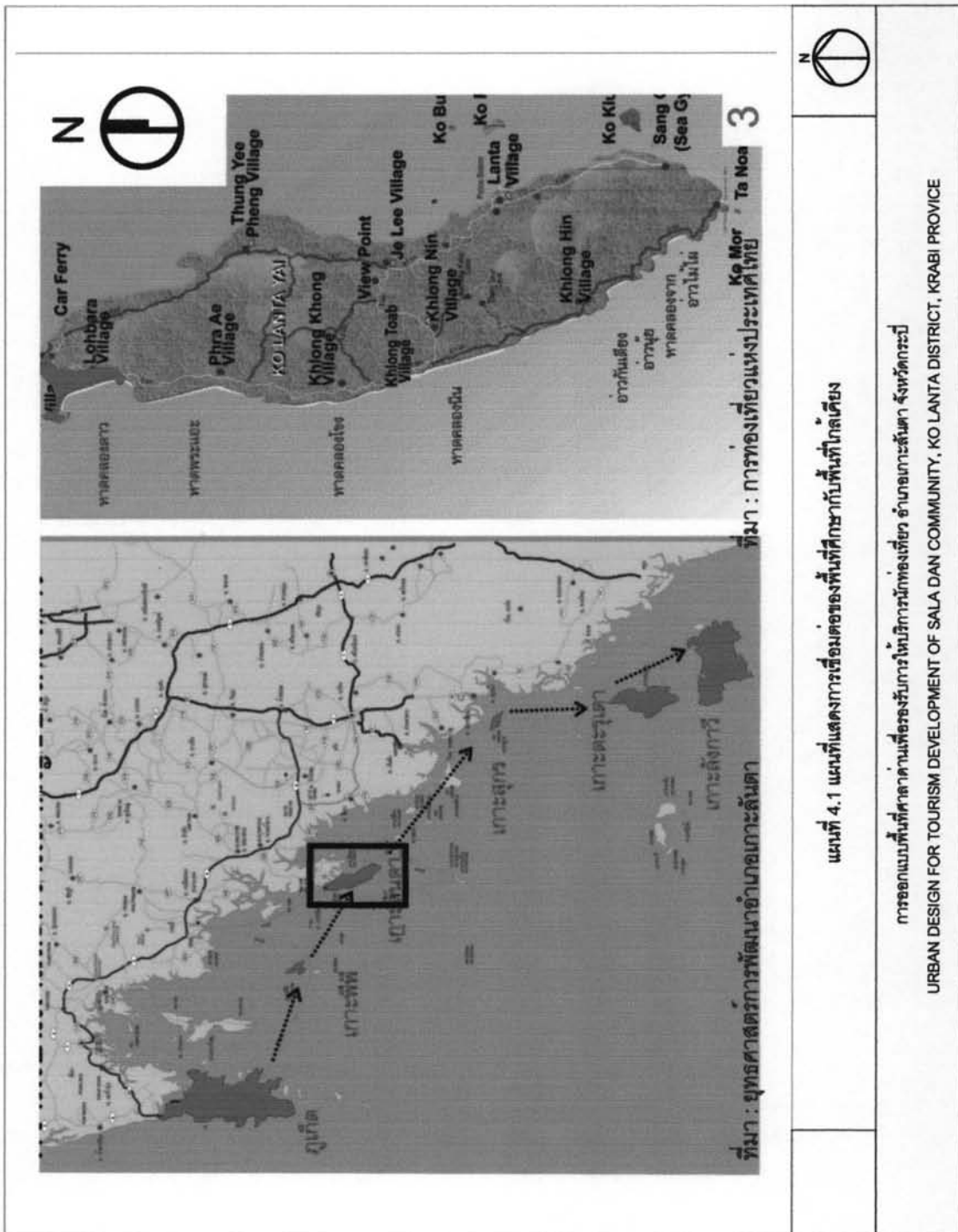
4.1.2 บทบาทในระดับชุมชน

บทบาทที่เด่นชัดในระดับชุมชน คือ การเป็นพื้นที่ผสมผสานระหว่างการค้า การบริการ พื้นที่พักอาศัย รวมถึงการรองรับการให้บริการการท่องเที่ยวแก่ผู้คนประเภทต่างๆ ทั้งกลุ่มชุมชนชาวเลดั้งเดิม ชาวจีนที่เด่นในเรื่องการค้ารวมถึงผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว เป็นต้น ส่งผลให้พื้นที่ภายในชุมชนมีการหมุนเวียนของกิจกรรมที่หลากหลายอยู่ตลอดเวลา ได้แก่ การค้าขายสินค้าของคนในชุมชน การว่าจ้างแรงงาน การบริการนักท่องเที่ยว รวมถึงวัฒนธรรมรูปแบบการใช้ชีวิตของชุมชนกลุ่มต่างๆ ซึ่งถือเป็นการสร้างชีวิตชีวาให้แก่พื้นที่ และการมีพื้นที่การค้าบริการและพักอาศัยในพื้นที่เดียวกัน ถือเป็นความสะดวกสบายในการเชื่อมต่อกิจกรรมระหว่างชุมชนได้เป็นอย่างดี

ภายในชุมชนมีความต่อเนื่องของการใช้พื้นที่และการทำกิจกรรมร่วมกัน ได้แก่

- 1) ถนนภายในชุมชน ซึ่งใช้ร่วมกันระหว่างรถยนต์และคนเดินเท้า และเชื่อมต่อไปยังถนนสายหลัก ศาลาด่าน-สังกาอู๋ ระหว่างชุมชน
- 2) จุดเปลี่ยนถ่ายการสัญจรบริเวณท่าเรือข้ามฟากระหว่างเกาะ ท่าเรือทัวร์ และจุดให้บริการของจักรยานยนต์ให้เช่าสำหรับผู้คนภายในชุมชน

- 3) พื้นที่พาณิชยกรรมภายในชุมชน ซึ่งเป็นศูนย์กลางด้านการค้าและการบริการ ได้แก่ การค้าขายผลิตภัณฑ์และการบริการในอาคารพาณิชย์ การค้าขายริมถนนของแผงลอย ซึ่งให้บริการนักท่องเที่ยวที่พักอาศัยภายในชุมชน และผู้ประกอบการบางส่วนยังพักอาศัยในพื้นที่ศึกษาอีกด้วย พักอาศัยภายในอาคารพาณิชย์ที่ทำการค้า ดังนั้นพื้นที่ชุมชนศาลาด่านจึงถือเป็นศูนย์กลางของชุมชนที่มีการใช้งานของผู้คนทุกประเภท
- 4) พื้นที่นันทนาการ ได้แก่ ริมถนนต่างๆภายในชุมชน พื้นที่ว่างบริเวณโรงเรียนศาลาด่าน

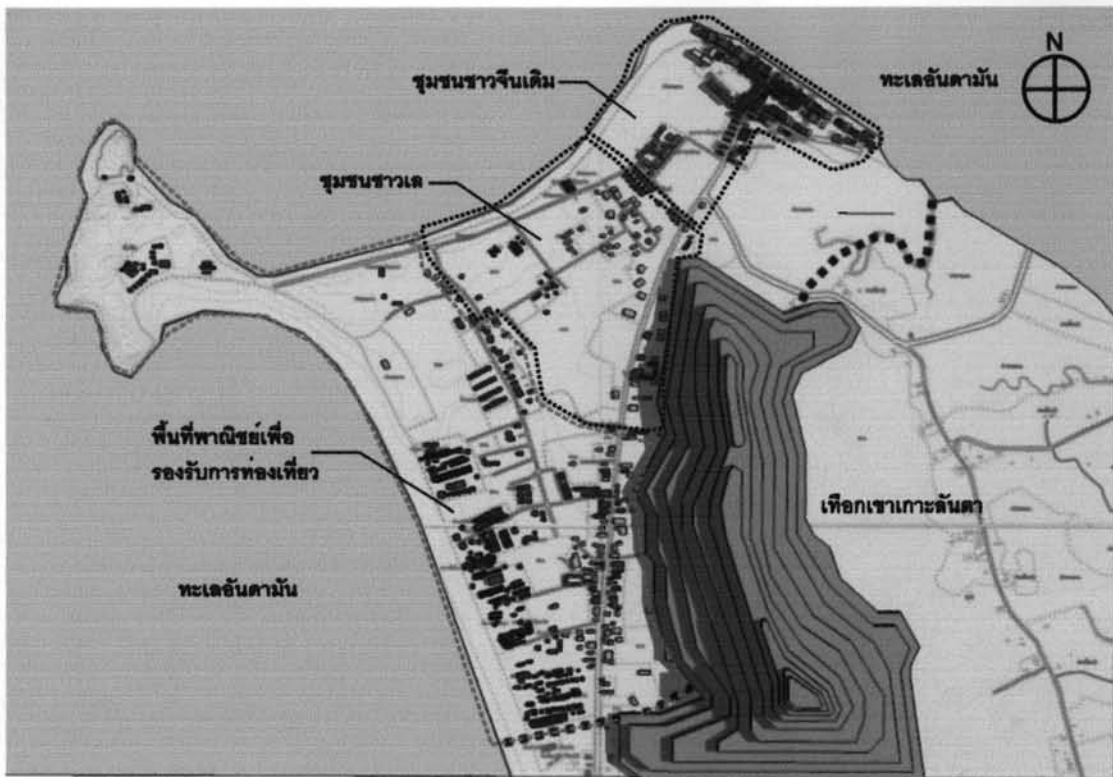
แผนที่ 4.1 แผนที่แสดงการเชื่อมต่อของพื้นที่ศึกษากับพื้นที่ใกล้เคียง

การออกแบบพื้นที่ศาลาด่านเพื่อรองรับการให้บริการนักท่องเที่ยว อำเภอเกาะลันตา จังหวัดกระบี่
 URBAN DESIGN FOR TOURISM DEVELOPMENT OF SALA DAN COMMUNITY, KO LANTA DISTRICT, KRABI PROVINCE

4.2 การวิเคราะห์ประโยชน์ใช้สอยพื้นที่ในปัจจุบัน

จากการสำรวจพื้นที่ พบว่าพื้นที่มีกิจกรรมต่างๆ ที่ต้องพึ่งพาอาศัยกัน ดังนั้นจึงมีความจำเป็นต้องวิเคราะห์การใช้ประโยชน์พื้นที่ทั้งหมด เพื่อทำความเข้าใจถึงกิจกรรมต่างๆ ภายในชุมชน และสามารถแยกประเภทของการใช้ประโยชน์ที่ดินและกิจกรรมให้ชัดเจนมากขึ้น ทำให้สามารถทราบถึงศักยภาพ ปัญหา และความสัมพันธ์ต่างๆ ของกิจกรรมแต่ละส่วนอย่างถ่องแท้ ทั้งในระดับชุมชนและพื้นที่ต่อเนื่อง ก่อนนำไปสู่การวิเคราะห์เพื่อหาแนวทางการพัฒนาและปรับปรุงพื้นที่ในอนาคตต่อไป

โดยภายในพื้นที่มีชุมชนที่สามารถแบ่งได้อย่างชัดเจนเนื่องจากมีเอกลักษณ์เฉพาะของแต่ละพื้นที่ซึ่งสามารถแยกพื้นที่ได้ดังนี้

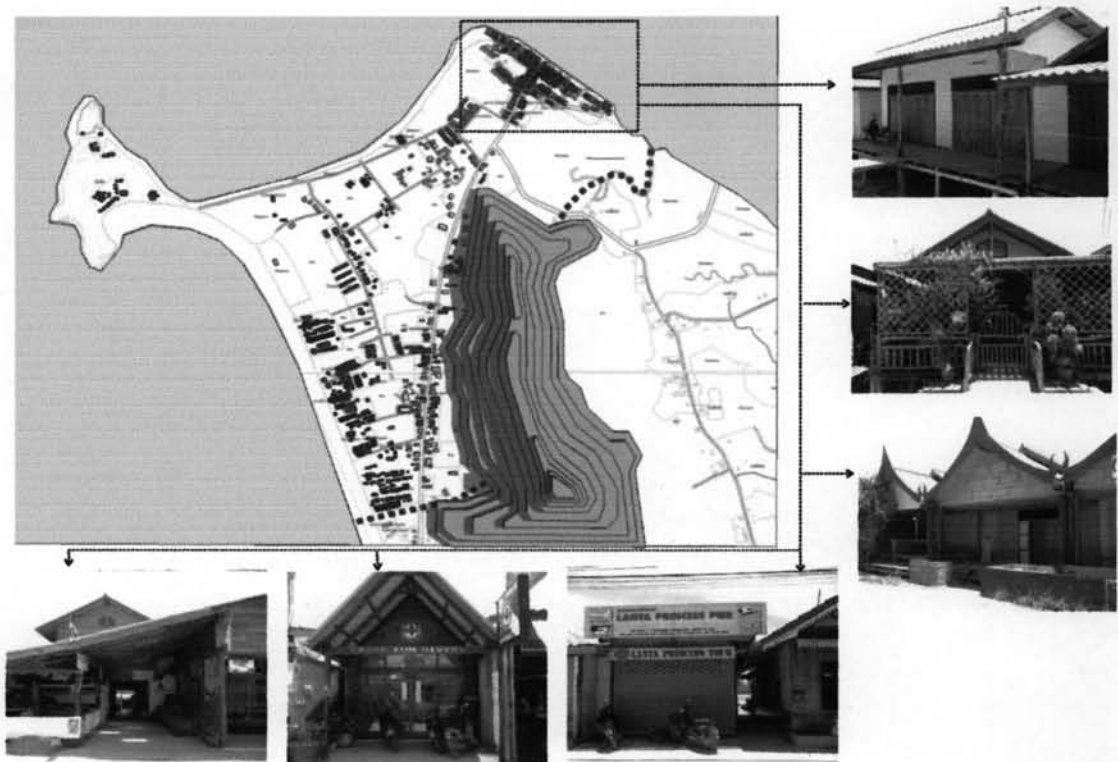
แผนที่ 4.2 แผนที่แสดงการแบ่งพื้นที่ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะ

ชุมชนศาลาด่าน (ชุมชนชาวจีนเดิม) เป็นชุมชนที่มีที่ตั้งอยู่ตอนบนของพื้นที่เกาะลันตามีบทบาทสำคัญในการรองรับการให้บริการการท่องเที่ยวของกลุ่มคนที่เข้ามาติดต่อภายในพื้นที่ไม่ว่าจะเป็นนักท่องเที่ยวหรือคนที่เข้ามาติดต่องานธุรกิจทั่วไป อีกทั้งในพื้นที่ยังอยู่ใกล้กับท่าเรือท่องเที่ยวและแพขนานยนต์ระหว่างเกาะ ดังนั้น ท่าเทียบเรือท่องเที่ยวจึงเป็น จุดเปลี่ยนถ่ายการสัญจรระหว่างเกาะและภายในเกาะที่มีผลต่อการเกิดกิจกรรมขึ้นภายในพื้นที่ เนื่องจากลักษณะทางกายภาพของพื้นที่เองที่มีระยะห่างจากพื้นที่ถึงอีกฝั่งของเกาะประมาณ 400 เมตร ถือว่าใกล้ที่สุด เมื่อก่อท่าเทียบเรือขึ้นมีผู้คนเข้ามาในพื้นที่จากบริเวณนี้มากขึ้นทำให้มีการขยายตัวของอาคารบ้านเรือนเกิดขึ้นตลอดแนวของชายฝั่งจนทำให้เมื่อถึงฤดูกาลท่องเที่ยวพื้นที่ที่เกิดกิจกรรมขึ้นตลอดเวลา

จากการสำรวจพื้นที่ สามารถวิเคราะห์พื้นที่ที่ศึกษาได้ว่ามีประโยชน์ใช้สอยซึ่งรองรับกิจกรรมของประชาชนในชุมชนที่เด่นชัดเกี่ยวกับการค้าและการบริการ ได้เป็น 4 ประเภทหลัก คือ 1) การค้าและการบริการ รวมถึงการบริการที่พักนักท่องเที่ยวนั้น 2) การพักอาศัยของชุมชนเดิมในอาคารบ้านเดี่ยว 3) การสัญจรและจุดเปลี่ยนการสัญจร และ 4) พื้นที่เปิดโล่งและการนันทนาการ โดยมีรายละเอียดต่างๆ ดังต่อไปนี้

พื้นที่การค้าและการบริการ

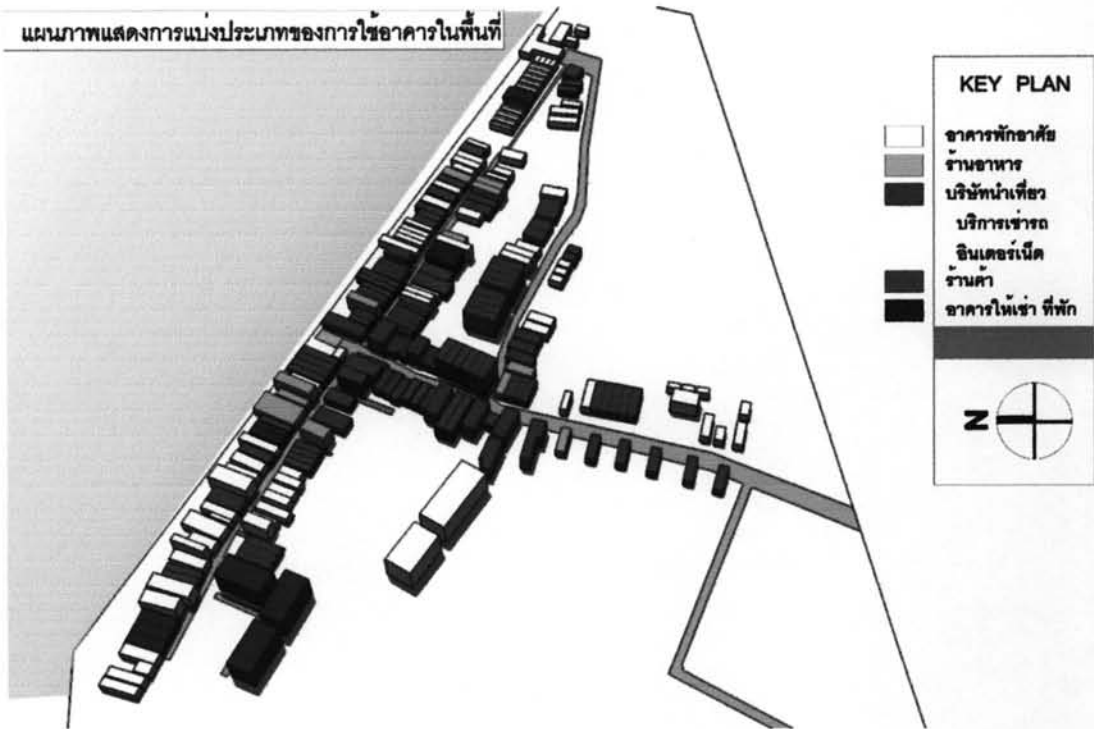
พื้นที่ด้านการค้าและการบริการภายในชุมชน เป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญที่เกี่ยวข้องกับคนทั้งในและนอกชุมชนและมีความสัมพันธ์กับการประกอบอาชีพและความเป็นอยู่ของคนในชุมชน (ดูภาพที่ 4.5 และ 4.6 ประกอบ) ได้แก่ ร้านค้า ร้านอาหาร ร้านที่ให้บริการด้านต่างๆ เช่น ร้านเช่ารถจักรยานยนต์ บริษัทนำเที่ยว ร้านถ่ายรูป ร้านอินเทอร์เน็ต เป็นต้น โดยพื้นที่การค้าและการบริการต่างๆ ดังกล่าวข้างต้น มีที่ตั้งของร้านใกล้เคียงกัน จึงมีความสะดวกต่อผู้ที่เข้ามาในพื้นที่เพื่อติดต่อและต้องการการใช้บริการ ซึ่งถือเป็นการกระจายรายได้ภายในชุมชนอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

ภาพที่ 4.1 แผนภาพแสดงพื้นที่การค้าและการบริการในพื้นที่

โดยจำนวนของพื้นที่ร้านค้าและการบริการและพื้นที่ต่อเนื่อง มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

- 1) ร้านอาหาร 12 ร้าน
- 2) ร้านค้า 62 ร้าน
- 3) บริษัทนำเที่ยว 36 ร้าน (ที่มา: การสำรวจพื้นที่, 2548)

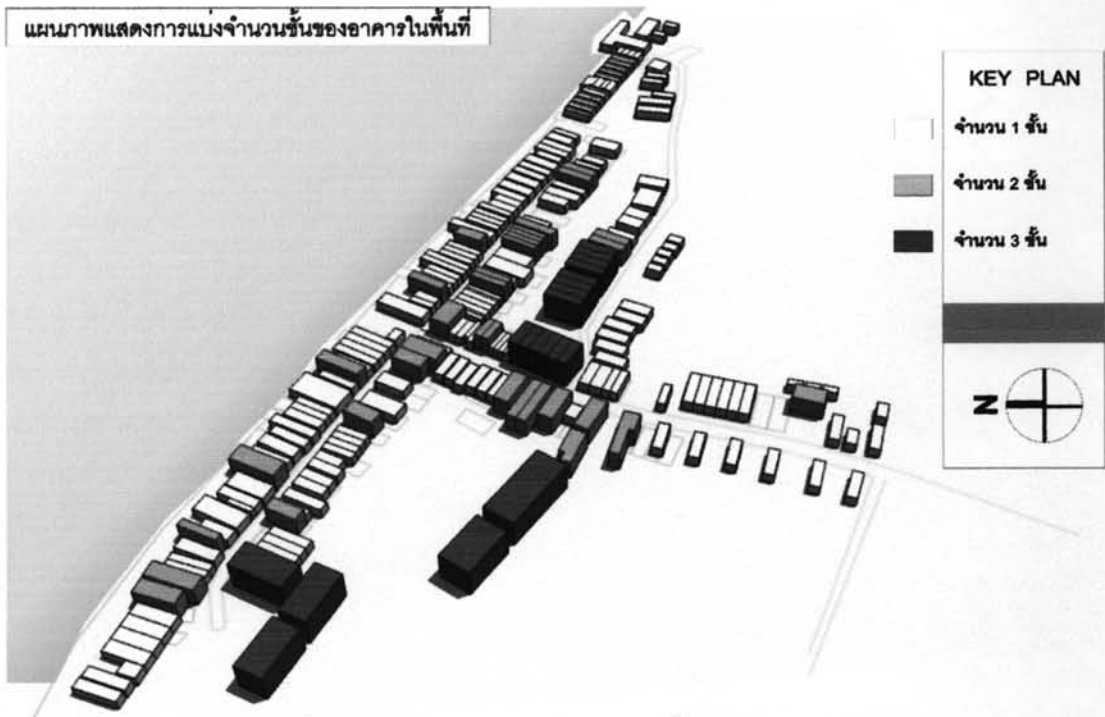
ภาพที่ 4.2 แผนภาพแสดงการแบ่งประเภทของการใช้อาคาร

พื้นที่พักอาศัยในชุมชนศาลาด่าน (ชาวจีนเดิม)

การพักอาศัยของคนในชุมชนชาวจีนเดิม เป็นการพักอาศัยในบ้านเดี่ยวและอาคารพาณิชย์ โดยส่วนมากเป็นครอบครัวของกลุ่มคนที่ประกอบอาชีพค้าขายและร้านอาหารซึ่งชุมชนศาลาด่านก่อตั้งใหม่ในปี พ.ศ. 2530 ต่อมาในปี พ.ศ. 2535 ได้มีนายทุนเข้ามากว้านซื้อที่ดินในบริเวณนี้ เพื่อทำบังกะโล และร้านอาหาร ชาวบ้านขายที่ดินไปบางส่วนแล้วจึงได้ซื้อที่ดินในบริเวณอื่น โดยลักษณะของการพักอาศัย จะเป็นพื้นที่ขายของบริเวณหน้าร้านส่วนด้านหลังเป็นที่อยู่อาศัยโดยส่วนใหญ่อาคารบ้านเรือนในพื้นที่จะมีชั้นเดียวเป็นส่วนมาก ส่วนร้านอาหารบางแห่งด้านหลังของร้านก็จะเป็นที่จอดรถเพื่ออำนวยความสะดวกออกไปท่องเที่ยวในกรณีที่มีลูกค้าในร้านให้ความสนใจ

ภาพที่ 4.3 แผนภาพแสดงลักษณะการใช้สอยอาคาร

ภาพที่ 4.4 แผนภาพแสดงการแบ่งจำนวนชั้นของอาคารในพื้นที่

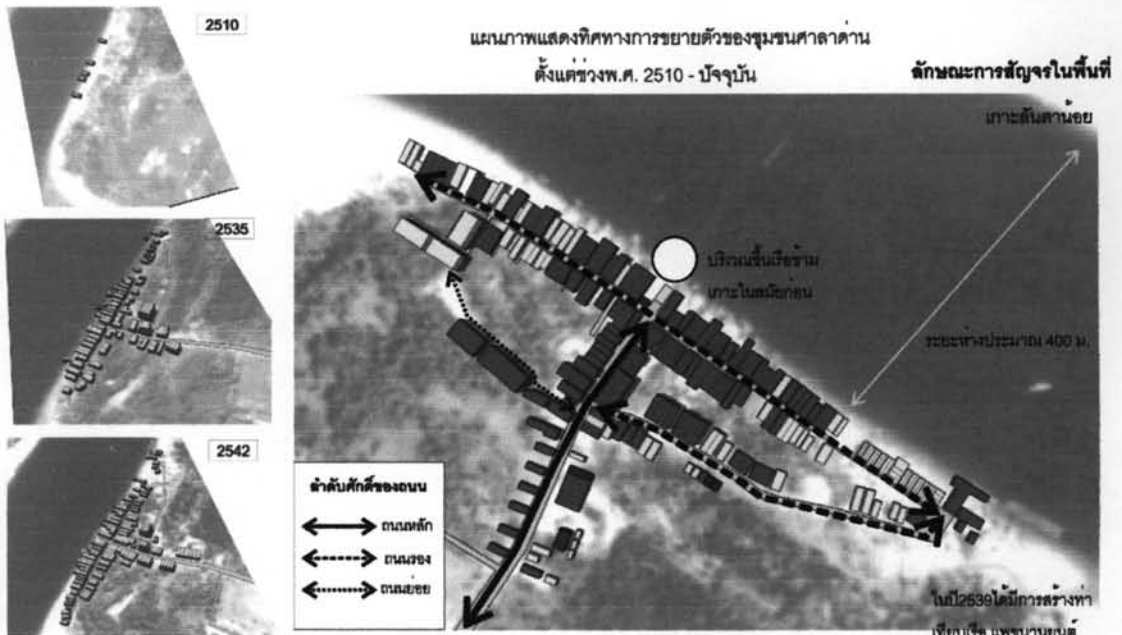
การสัญจรและจุดเปลี่ยนถ่ายการสัญจร

การสัญจรภายในชุมชนชาวจีนเดิม มีการเปลี่ยนแปลงจากอดีตมาสู่ปัจจุบัน คือ ในอดีต ผู้คนนิยมใช้การเดินเท้าในการไปมาภายในชุมชนและใช้รถจักรยานยนต์ระหว่างชุมชน อีกทั้งยังมีการสัญจรทางน้ำไปมาระหว่างเกาะโดยใช้เรือหางยาวขนาดเล็กในการข้ามฝั่งไปยังอีกฝั่งของเกาะลันตาน้อย ดังนั้น พื้นที่บริเวณช่องว่างที่เป็นพื้นที่สำหรับจอดเรือข้ามฟากจึงเป็นพื้นที่ที่มีการสัญจรคับคั่งเป็นที่จดจำและรับรู้สำหรับคนในชุมชนตั้งแต่สมัยอดีต (ดูภาพที่ 4.6) แต่ในปัจจุบัน รูปแบบของการเดินทางได้เปลี่ยนแปลงไปตามการพัฒนาทางเศรษฐกิจ ผู้คนภายในชุมชนชาวจีนเดิม นิยมเดินทางโดยรถยนต์ เนื่องด้วยคนในชุมชนประกอบอาชีพด้านการค้าขายเป็นส่วนใหญ่โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การขนถ่ายสัมภาระสำหรับการขนส่งผลิตภัณฑ์ อาหารสินค้าต่างๆ ซึ่งยานพาหนะของแต่ละร้านจะมีหลายประเภท หลายขนาด แล้วแต่ขนาดประเภทของร้านค้าที่ตั้งอยู่

นอกจากการเดินทางระหว่างชุมชนกับพื้นที่ภายนอกชุมชนแล้ว ยังมีการเดินทางภายในชุมชน ซึ่งได้แก่ ถนนย่อยภายในชุมชนที่เชื่อมต่อมาจากถนนสายหลักของเกาะลันตา คือ ถนนสายศาลาด่าน-ดั่งกาอู้ และถนนสายรองอื่นๆ ที่รองรับการสัญจรทั้งรถยนต์ส่วนบุคคล และการเดินเท้า (ดูภาพที่ 4.6)

ภาพที่ 4.5 แผนภาพแสดงลักษณะการสัญจรระหว่างชุมชนและภายในชุมชน

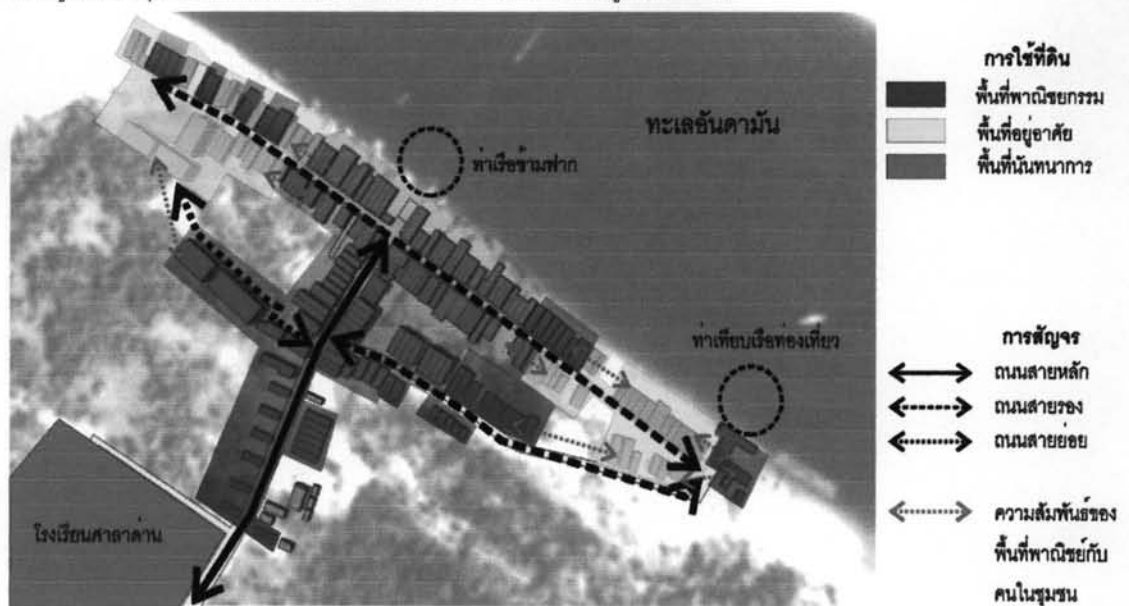
เหตุที่ทำให้พื้นที่มีการขยายตัวอย่างรวดเร็วเนื่องจาก
ด้วยมีนักลงทุนมากกว่าพื้นที่ดินบริเวณนี้แต่หลังจาก
ที่มีแพนยานยนต์ทำไปบริเวณนี้หยุดชะงัก

ภาพที่ 4.6 การสัญจรภายในชุมชน

พื้นที่เปิดโล่งและการนันทนาการ

พื้นที่เปิดโล่งที่รองรับการนันทนาการประเภทพักผ่อนหย่อนใจของคนภายในชุมชนชาวจีนเดิมในปัจจุบัน ได้แก่ พื้นที่ว่างหน้าบ้าน ลานโล่งบริเวณหน้าพื้นที่ท่าเทียบเรือท่องเที่ยว และริมถนนภายในชุมชน ซึ่งพื้นที่เปิดโล่งดังกล่าว เป็นพื้นที่ที่รองรับการพบปะสังสรรค์ การพูดคุยระหว่างคนในชุมชน และการนันทนาการของเด็กภายในชุมชน ส่วนการนันทนาการประเภทออกกำลังกาย ได้แก่ บริเวณสนามฟุตบอลโรงเรียนศาลาด่าน ซึ่งอยู่ใกล้กับชุมชนและสามารถเชื่อมต่อได้ด้วยการเดินเท้า (ดูภาพที่ 4.7)

ภาพที่ 4.7 ความสัมพันธ์ของการใช้พื้นที่ชุมชนชาวจีนเดิม

ชุมชนชาวเล (ในไร่-คลองดาว) เป็นชุมชนชาวเลที่เข้ามาอาศัยในพื้นที่ช่วงแรกๆ ซึ่งแต่เดิมชุมชนชาวเลที่ตั้งอยู่บริเวณบ้านโล๊ะดูหยงโดยปัจจุบันพื้นที่นี้อยู่อีกด้านหนึ่งของเกาะลันตาต่อมาได้ย้ายที่อยู่อาศัยเนื่องจากมีที่ดินส่วนหนึ่งที่ได้รับพระราชทานภายในพื้นที่ในไร่-คลองดาวในปัจจุบัน บทบาทในพื้นที่เป็นพื้นที่เพื่อการอยู่อาศัยโดยคนในชุมชนมีบทบาทเป็นแหล่งงานภายในพื้นที่เกาะลันตา เนื่องจากอาชีพหลักของคนในชุมชนคือการออกทะเลหาปลาเมื่อว่างจากการจับปลาก็รับจ้างเป็นแรงงานตามพื้นที่ต่างๆภายในเกาะลันตา โดยในปัจจุบันพื้นที่ส่วนใหญ่ที่ชุมชนชาวเลอาศัยอยู่นั้นใช้เป็นที่อยู่อาศัยประเภทบ้านเดี่ยว มีการจับกลุ่มกันบ้างแล้วแต่ความสัมพันธ์ของกลุ่มในชุมชน มีพื้นที่พาณิชย์บ้างตามเส้นทางสายหลัก(ศาลาด่าน-สังกาอู๋) ทำให้ในพื้นที่ที่มีการขยายตัวของการใช้พื้นที่ค่อนข้างน้อย แต่เนื่องจากในปัจจุบันพื้นที่ในไร่-คลองดาว ยังมีสภาพแวดล้อมที่ยังอุดมสมบูรณ์ ทำให้ในอนาคต พื้นที่บริเวณนี้มีศักยภาพในการรองรับการขยายตัวในเชิงพาณิชย์จากพื้นที่ข้างเคียง

พื้นที่พักอาศัยในชุมชนชาวเล (ในไร่-คลองดาว)

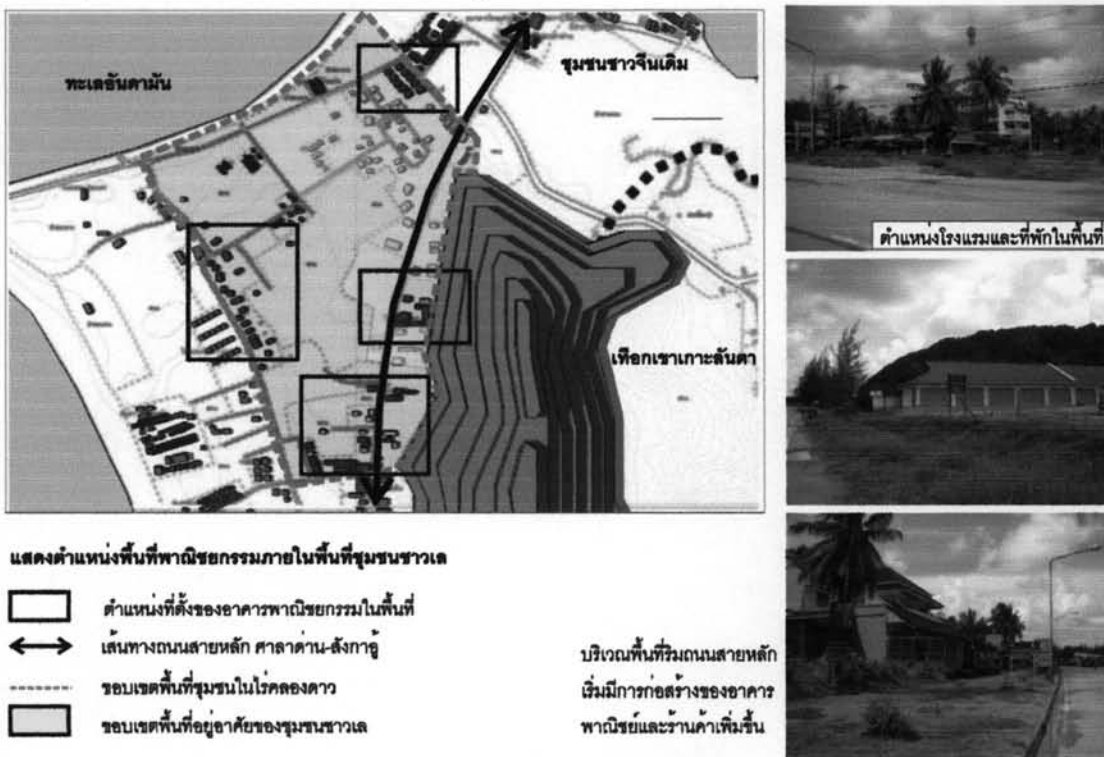
การพักอาศัยของคนในชุมชนชาวเล (ในไร่-คลองดาว) เป็นการพักอาศัยในแบบบ้านเดี่ยว โดยส่วนมากเป็นครอบครัวของกลุ่มชาวเลที่ประกอบอาชีพประมงน้ำลึกโดยพื้นที่ในไร่-คลองดาวมีผู้บริจาคที่ดินบ้างและได้รับพระราชทานบ้างตั้งแต่ พ.ศ.2510 เนื่องจากเจ้าของที่ดินเห็นว่าการที่ชาวเลมีที่ตั้งถิ่นฐานที่มีกรรมสิทธิ์ที่ดินทำให้ประกอบอาชีพลำบาก เมื่อมีการย้ายเข้ามาลักษณะการพักอาศัยจะมีการอาศัยเป็นกลุ่มตามความสัมพันธ์ของแต่ละกลุ่ม โดยพื้นที่พักอาศัยใช้เป็นที่ซ่อมแซมอุปกรณ์หาปลาต่างๆด้วยโดยในพื้นที่ของชุมชนจะมีลานโล่งไว้คอยประชุมหรือปรึกษาหารือกันในบางเรื่อง

ภาพที่ 4.8 แผนภาพแสดงลักษณะการใช้สอยอาคาร

พาณิชย์กรรมภายในชุมชน

พาณิชย์กรรมภายในชุมชน เป็นพาณิชย์กรรมที่เกี่ยวข้องและมีความสัมพันธ์กันกับการรองรับการบริการนักท่องเที่ยว (ดูภาพที่ 4.5 และ 4.6 ประกอบ) ได้แก่ ร้านขายของทั่วไป อาคารพาณิชย์ให้เช่า ร้านอินเตอร์เน็ต เป็นต้น โดยพาณิชย์กรรมต่างๆ ดังกล่าวข้างต้น มีที่ตั้งอยู่ริมเส้นทางถนนสายหลัก (ศาลาด่าน-สังกาอู่) และบางส่วนภายในพื้นที่ซึ่งมีความสะดวกต่อชุมชนชาวเลในการใช้บริการ ซึ่งถือเป็นการกระจายรายได้ภายในชุมชนอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

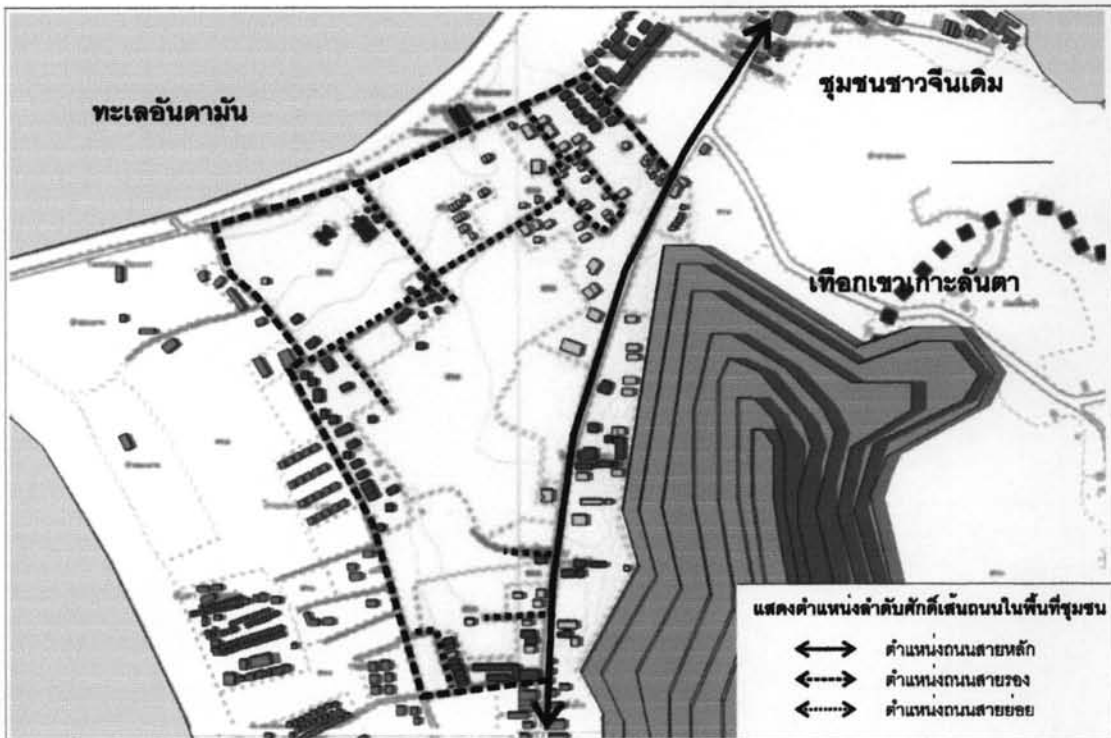

ภาพที่ 4.9 แผนภาพแสดงพื้นที่การค้าและการบริการในพื้นที่

การสัญจรและจุดเปลี่ยนถ่ายการสัญจร

การสัญจรภายในชุมชนชาวเลไม่ค่อยมีการเปลี่ยนแปลงมากนักเนื่องจากคนในชุมชนส่วนใหญ่ยังนิยมเดินทางโดยรถจักรยานยนต์และการเดินเท้าเนื่องด้วยการขยายตัวในพื้นที่ที่ค่อนข้างช้าและฐานะทางเศรษฐกิจของคนในชุมชน อีกทั้งคนในชุมชนส่วนใหญ่ยังประกอบอาชีพหาปลา โดยภายในชุมชนได้มีพื้นที่จอดเรือของคนในชุมชนอยู่แล้ว ทำให้การสัญจรของคนในชุมชนยังเหมือนเดิม ยกเว้นมีการเข้ามาอยู่อาศัยใหม่ของครอบครัวอื่นที่จำเป็นต้องมีการตัดถนนเพิ่มเข้าไปในพื้นที่เพื่อรองรับการใช้งานในพื้นที่ในอนาคต

นอกจากการเดินทางระหว่างชุมชนกับพื้นที่ภายนอกชุมชนแล้ว ยังมีการเดินทางภายในชุมชน ซึ่งได้แก่ ถนนย่อยภายในชุมชนที่เชื่อมต่อมาจากถนนสายหลักของพื้นที่คือ ถนนสายศาลาด่าน-สังกาอู่ และถนนสายรองอื่นๆ ที่รองรับการสัญจรทั้งรถจักรยานยนต์ และการเดินเท้า (ดูภาพที่ 4.7)

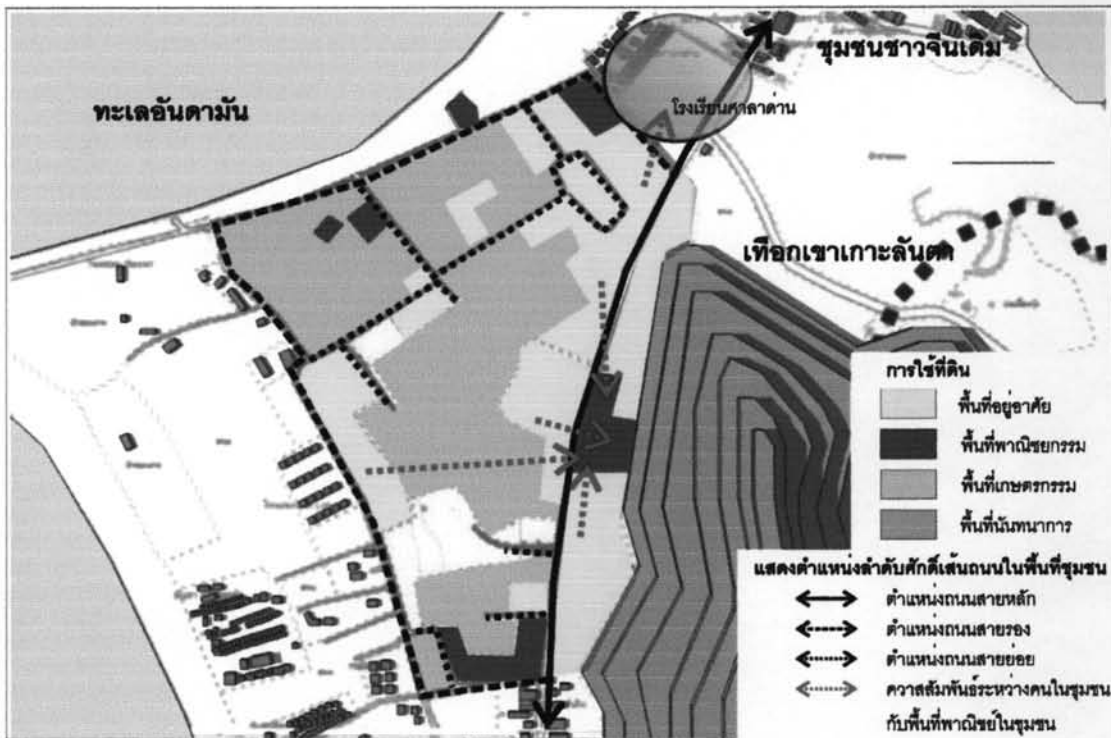
แผนที่ 4.3 แสดงเส้นทางการสัญจรภายในชุมชน

พื้นที่เปิดโล่งและการนันทนาการ

พื้นที่เปิดโล่งที่รองรับการนันทนาการประเภทพักผ่อนหย่อนใจของคนภายในชุมชนชาวเลในปัจจุบัน ได้แก่ พื้นที่ว่างหน้าบ้าน ลานโล่งของชุมชน และริมถนนภายในชุมชน ซึ่งพื้นที่เปิดโล่งดังกล่าว เป็นพื้นที่ที่รองรับการพบปะสังสรรค์ การพูดคุยระหว่างคนในชุมชน และการนันทนาการของเด็กภายในชุมชน โดยจะเห็นได้จากพื้นที่ส่วนใหญ่ในพื้นที่ยังเป็นพื้นที่ที่ใช้ในการเกษตรกรรมส่วนการนันทนาการประเภทออกกำลังกาย ได้แก่ บริเวณสนามของโรงเรียนศาลาด่าน ซึ่งอยู่ใกล้กับชุมชนและสามารถเชื่อมต่อได้ด้วยการเดินเท้า (ดูภาพที่ 4.8)

ภาพที่ 4.10 แผนภาพแสดงลักษณะการใช้ที่ว่างและการสัญจรในชุมชน

แผนที่ 4.4 แสดงตำแหน่งพื้นที่นันทนาการและการเชื่อมต่อภายในชุมชน

พื้นที่พาณิชย์เพื่อรองรับการให้บริการนักท่องเที่ยว พื้นที่บริเวณนี้แต่เดิมเป็นพื้นที่ทางการเกษตรกรรมโดยมีมีชุมชนในพื้นที่ไม่กี่หลังคาเรือนส่วนใหญ่ลักษณะเป็นที่อยู่อาศัยโดยมีการเกาะกลุ่มกันตามบริเวณถนนสายหลักสายศาลาด่าน-สังกาอู่ ต่อมาบริเวณพื้นที่ชุมชนชาวจีนเดิมมีพื้นที่ค่อนข้างจำกัดในการขยายตัว อีกทั้งที่ดินส่วนใหญ่มีขนาดเล็กยากต่อการปรับเป็นพื้นที่พาณิชย์ทำให้นายทุนส่วนใหญ่ต้องเลือกบริเวณใกล้เคียงกับพื้นที่ชุมชนชาวจีนเดิมซึ่งก็คือพื้นที่ในปัจจุบัน เนื่องด้วยแปลงที่ดินมีขนาดใหญ่ อีกทั้งทำเลที่ตั้งอยู่ใกล้ชายหาด สภาพแวดล้อมอุดมสมบูรณ์ ใกล้ถนนสายหลัก ทำให้พื้นที่ในปัจจุบันได้รับความนิยมจากนายทุนมีการขยายตัวทางพาณิชย์เพื่อการท่องเที่ยวอย่างรวดเร็ว ซึ่งถ้าไม่มีการจัดระบบการพัฒนาพื้นที่ในปัจจุบันจะทำให้พื้นที่เสื่อมโทรมลงในอนาคต

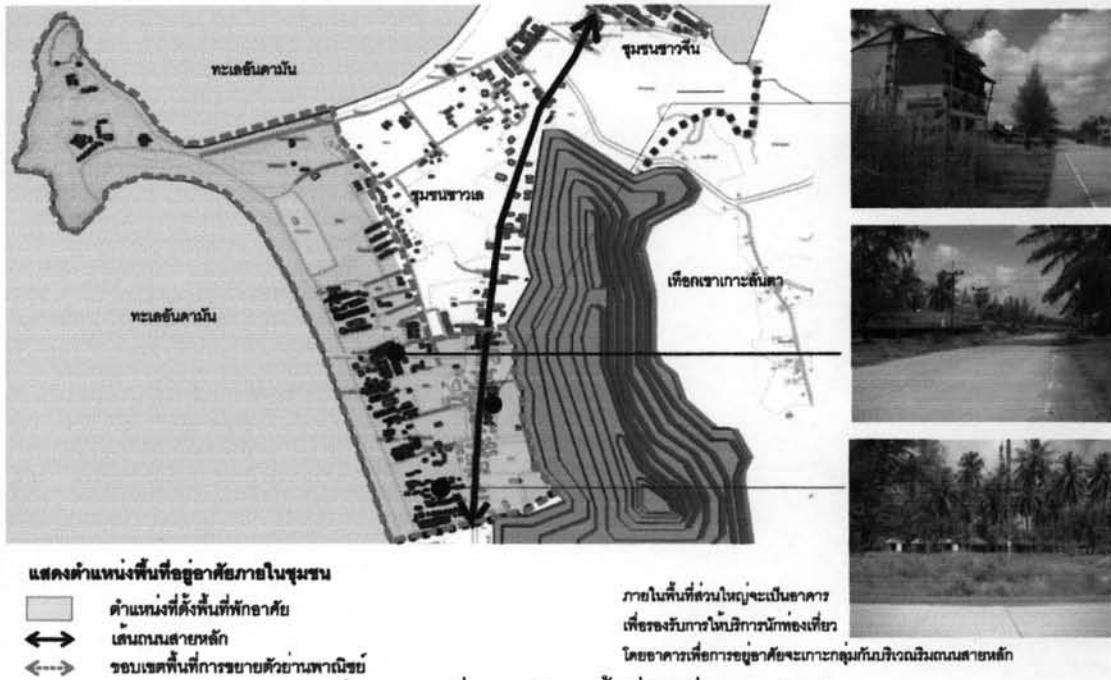
จากการสำรวจพื้นที่ สามารถวิเคราะห์พื้นที่ศึกษาได้ว่ามีประโยชน์ใช้สอยซึ่งรองรับกิจกรรมของประชาชนในชุมชนที่เด่นชัดเกี่ยวกับการค้าและการบริการ ได้เป็น 4 ประเภทหลัก คือ 1) การพาณิชย์เพื่อรองรับการให้บริการนักท่องเที่ยว 2) พื้นที่พักอาศัย 3) การสัญจรและจุดเปลี่ยนการสัญจร และ 4) พื้นที่เปิดโล่งและการนันทนาการ โดยมีรายละเอียดต่างๆ ดังต่อไปนี้

พื้นที่พาณิชย์เพื่อรองรับการให้บริการนักท่องเที่ยว

พื้นที่พาณิชย์เพื่อการท่องเที่ยวในชุมชน เป็นพื้นที่พาณิชย์ที่รองรับการให้บริการนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะจะเห็นได้จากในพื้นที่ที่มีทั้งที่พักประเภทรีสอร์ท บังกะโล โรงแรม ทำให้ภายในบริเวณพื้นที่ไม่ค่อยมีอาคารบ้านเรือนเพื่อการพักอาศัยอยู่ โดยพาณิชย์ที่รองรับการท่องเที่ยวนี้อยู่ทั่วไปภายในพื้นที่ยกเว้นริมถนนสายหลักที่มีอาคารบ้านเรือนบ้างไม่มากนัก โดยบางส่วนของที่พักเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวทำให้คนในชุมชนข้างเคียงมีรายได้เสริมจากการเป็นแรงงานในพื้นที่ เว้นจากอาชีพหลัก(การทำประมง) ถือเป็นกระจายรายได้ให้กับชุมชนข้างเคียง

พื้นที่พักอาศัย

การพักอาศัยของคนในพื้นที่ส่วนใหญ่เกือบทั้งหมดเป็นคนที่พักอาศัยอยู่เดิมตั้งแต่แรกโดยพื้นที่บริเวณริมถนนสายหลักศาลาด่าน-สังกาอู๋ ซึ่งบางครอบครัวก็ประกอบอาชีพค้าขายบ้างตามสภาพพื้นที่ที่เปลี่ยนแปลงหรือบางครอบครัวก็ยังทำอาชีพเกษตรกรรมตามเดิม การเกิดอาคารพาณิชย์ในพื้นที่ส่งผลกระทบต่อชุมชนที่พักอาศัยเดิมอยู่บ้างแต่โดยส่วนใหญ่รวมแล้วในพื้นที่ก็ทำให้ชาวบ้านในพื้นที่มีรายได้เพิ่มขึ้น

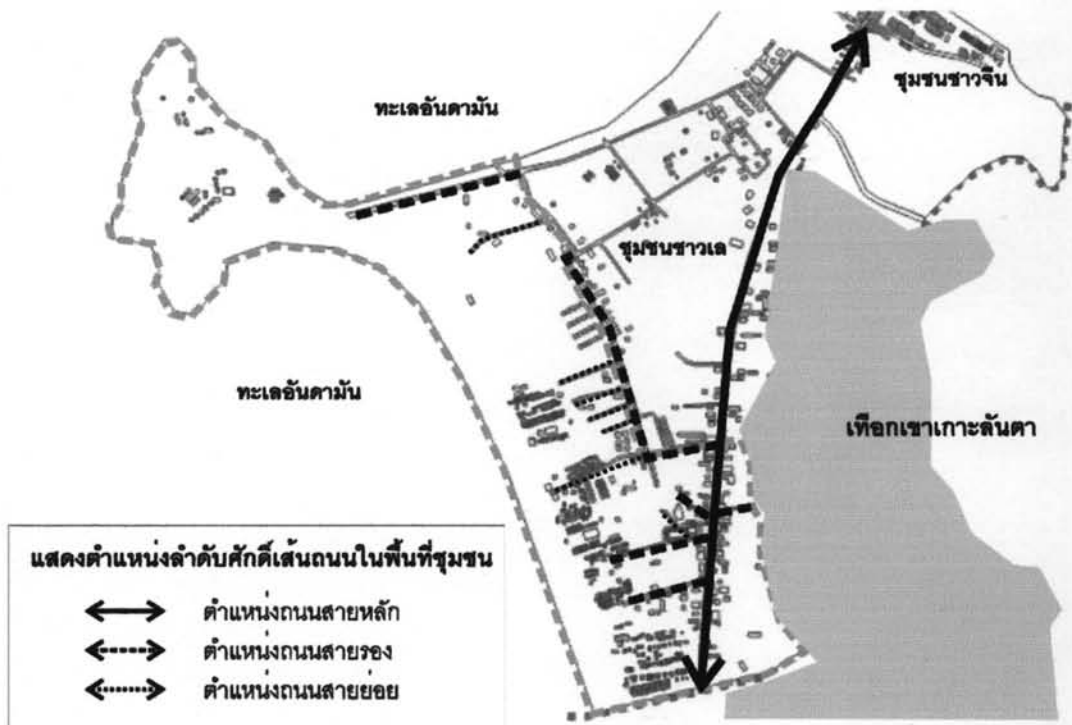

แผนที่ 4.5 แผนที่แสดงบริเวณพื้นที่พักเพื่อการอยู่อาศัย

การสัญจรและจุดเปลี่ยนถ่ายการสัญจร

การสัญจรภายในพื้นที่พาณิชย์นี้มีการเปลี่ยนแปลงจากอดีตมากเนื่องจากแต่เดิมพื้นที่นี้เต็มไปด้วยพื้นที่เกษตรกรรมคนในชุมชนอยู่อาศัยริมถนนสายหลัก ทำให้การสัญจรใช้เฉพาะถนนสายหลักเท่านั้นแต่ในปัจจุบันมีการสร้างอาคารพาณิชย์ต่างๆขึ้นในพื้นที่ ทำให้ต้องมีการตัดถนนเข้าไปในพื้นที่อย่างไม่เป็นระบบเนื่องจากนายทุนก็อยากให้ถนนตัดผ่านพื้นที่ของตัวเอง ทำให้ถนนบางสายเสียพื้นที่ไปโดยเปล่าประโยชน์

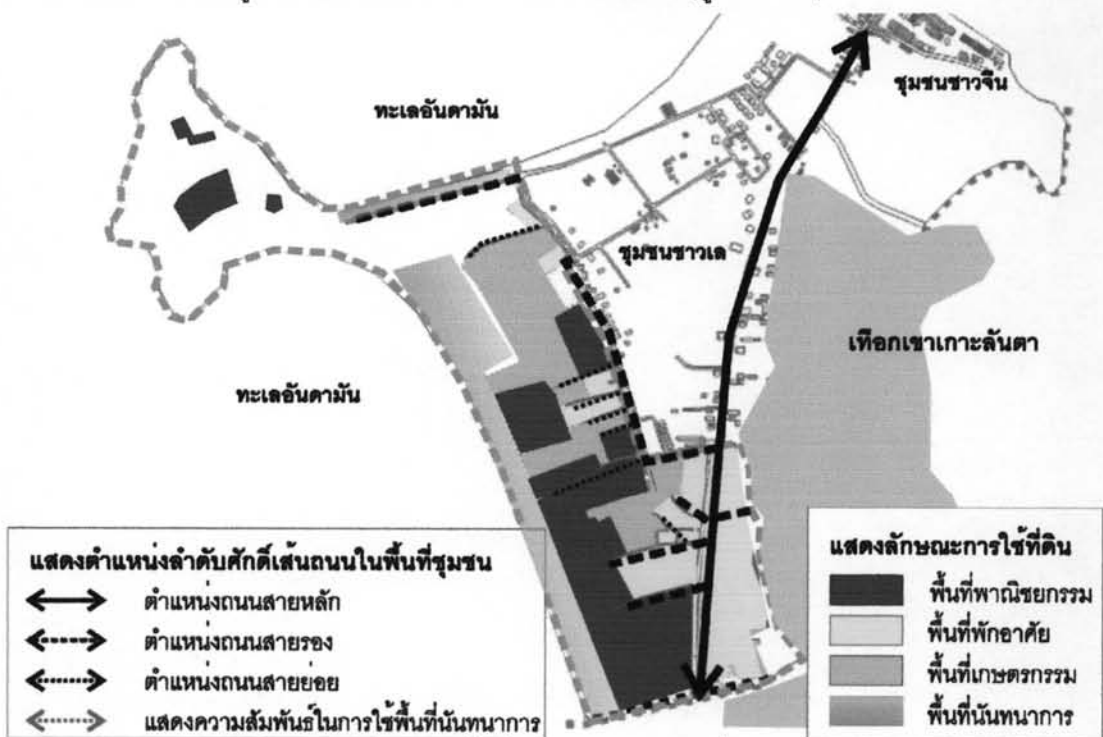
นอกจากการเดินทางระหว่างชุมชนกับพื้นที่ภายนอกชุมชนแล้ว ยังมีการเดินทางภายในชุมชน ซึ่งได้แก่ถนนย่อยภายในชุมชนที่เชื่อมต่อมาจากถนนสายหลักของพื้นที่คือ ถนนสายศาลาด่าน-สังกาอู๋ และถนนสายรองอื่นๆ ที่รองรับการสัญจรทั้งรถจักรยานยนต์ และการเดินเท้า (ดูภาพที่ 4.7)

แผนที่ 4.6 แสดงเส้นทางการสัญจรภายในชุมชน

พื้นที่เปิดโล่งและการนัดพบทางการ

พื้นที่เปิดโล่งที่รองรับการนัดพบทางการประเภทพักผ่อนหย่อนใจของคนที่มาพักอาศัยในพื้นที่และผู้ที่ย้ายอยู่เดิมในปัจจุบัน ได้แก่ พื้นที่ริมชายหาดภายในพื้นที่ซึ่งมีความยาวตลอดพื้นที่(รองรับนักท่องเที่ยวและคนในพื้นที่)ส่วนผู้ที่อาศัยริมถนนสายหลักก็จะใช้พื้นที่ว่างหน้าบ้าน และริมถนนภายในพื้นที่ ซึ่งพื้นที่เปิดโล่งดังกล่าว เป็นพื้นที่ ซึ่งอยู่ใกล้และสามารถเชื่อมต่อได้ด้วยการเดินเท้า (ดูภาพที่ 4.8)

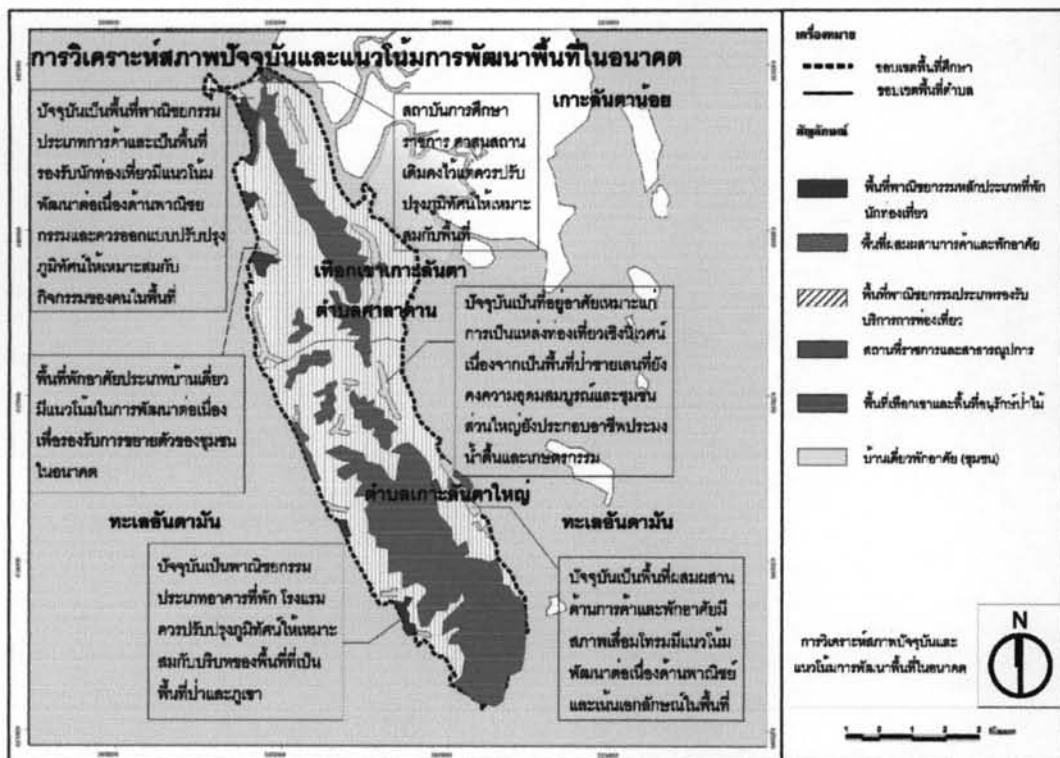

แผนที่ 4.7 แสดงตำแหน่งพื้นที่นัดพบทางการและการเชื่อมต่อภายในชุมชน

จากการสำรวจพื้นที่ของชุมชนทั้งสามพื้นที่ สามารถแยกเป็นประเภทของพื้นที่ใช้สอยรวมทั้งพื้นที่ศึกษาและองค์ประกอบต่างๆ ที่ชัดเจนได้ 4 ประเภท(ดูแผนที่ 4.2 ประกอบ) คือ 1) การค้าและการบริการ รวมถึงการบริการที่พักนักท่องเที่ยว 2) การพักอาศัยของชุมชนเดิมในอาคารบ้านเดี่ยว 3) การสัญจรและจุดเปลี่ยนการสัญจร และ 4) พื้นที่เปิดโล่งและการนันทนาการ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

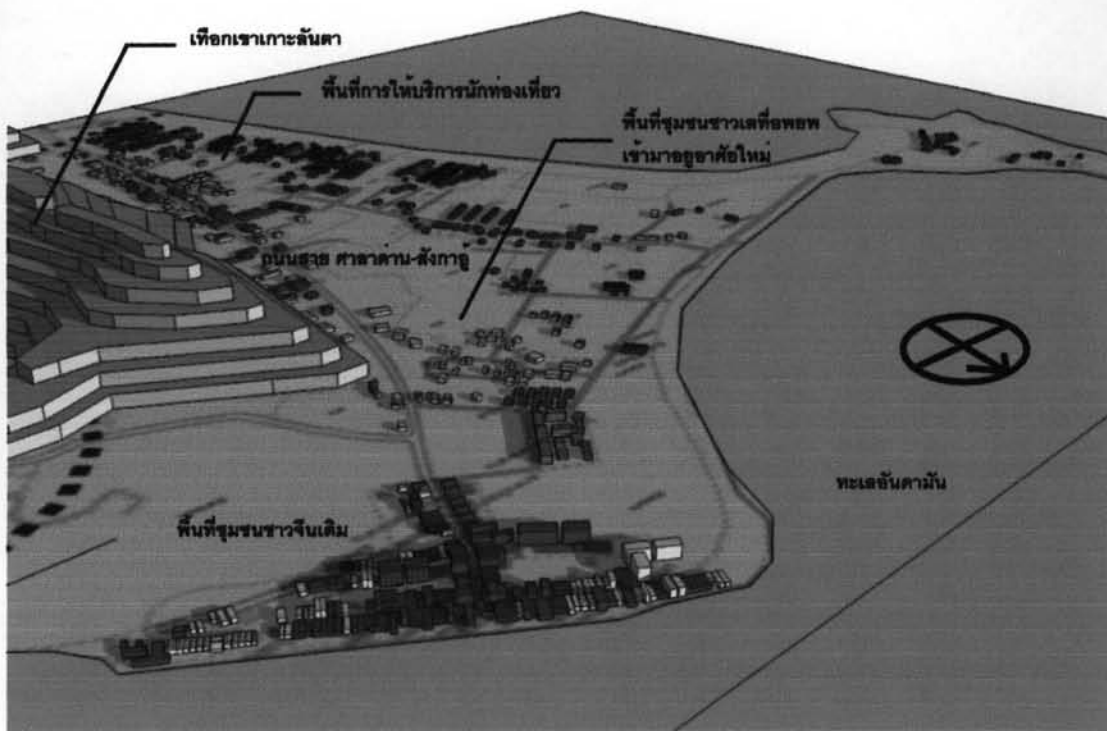
แผนที่ 4.8 การจำแนกประเภทของประโยชน์ใช้สอยและองค์ประกอบในพื้นที่

แผนที่ 4.9 แนวโน้มการพัฒนาของบริเวณพื้นที่ทั้งเกาะลันตา

4.2.1 การค้าและการบริการ

ย่านการค้าและการบริการที่มีความโดดเด่นในพื้นที่ตำบลศาลาด่าน คือบริเวณชุมชนศาลาด่าน (ชุมชนชาวจีนเดิม) บริเวณตอนบนของพื้นที่ ส่วนพื้นที่การบริการที่พักนักท่องเที่ยวที่มีความโดดเด่น คือบริเวณพื้นที่หาดคลองดาวซึ่งเป็นพื้นที่ที่เชื่อมต่อกันระหว่างชุมชนศาลาด่านและชุมชนลิ๊ะบาหลา เนื่องจากพื้นที่อยู่ใกล้กับชายหาดและใกล้กับถนนสายหลักในพื้นที่ทำให้มีที่พักเกิดขึ้นในบริเวณนี้มาก อันเนื่องมาจากความสะดวกด้านการเข้าถึงของรถยนต์และการเดินทางจากถนนสายหลักศาลาด่าน-สังกาอู๋ โดยปัจจุบันในพื้นที่ศาลาด่านมีการบริการอยู่ทั้ง 2 บริเวณ คือ ตอนบนและตอนล่างของพื้นที่ศึกษา จึงทำให้พบพาหนะในแต่ละพื้นที่มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น โดยการค้าและการบริการต่างๆ จะเป็นบริเวณพื้นที่ตอนบน ส่วนการบริการเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวเช่นที่พักจะเป็นบริเวณตอนล่างของพื้นที่ศึกษา และปัจจัยด้านที่ตั้งที่มีพื้นที่บริเวณตรงกลางเป็นที่อยู่อาศัยของชุมชนชาวเลที่อพยพมา โดยแต่ละที่จะขึ้นอยู่กับความสะดวกและความต้องการของผู้ใช้บริการ โดยถ้าเป็นการซื้อผลิตภัณฑ์หรือข้าวของเครื่องใช้ สิ่งอำนวยความสะดวกก็จะเป็นบริเวณตอนบนของพื้นที่ศึกษา (ชุมชนชาวจีนเดิม) แต่ถ้าเป็นการรองรับการบริการนักท่องเที่ยวเช่นเรื่องที่พักเกือบทั้งหมดจะอยู่ตอนล่างของพื้นที่ เนื่องจากเป็นพื้นที่ใหม่ใกล้กับสภาพธรรมชาติ มีความเป็นพื้นที่ส่วนตัวเงียบสงบ โดยเฉพาะระยะทางระหว่างที่พักกับชายหาดสามารถมองเห็นได้ในระยะใกล้ อันเป็นปัจจัยสำคัญในการทำให้การขยายตัวด้านที่พักในบริเวณพื้นที่นี้เพิ่มมากขึ้น (ดูแผนที่ 4.3 ภาพที่ 4.1 ภาพที่ 4.2 ประกอบ) จนถือได้ว่าพื้นที่บริเวณศึกษานี้เป็นพื้นที่หลักในการรองรับการให้บริการการท่องเที่ยวของชุมชนในปัจจุบัน

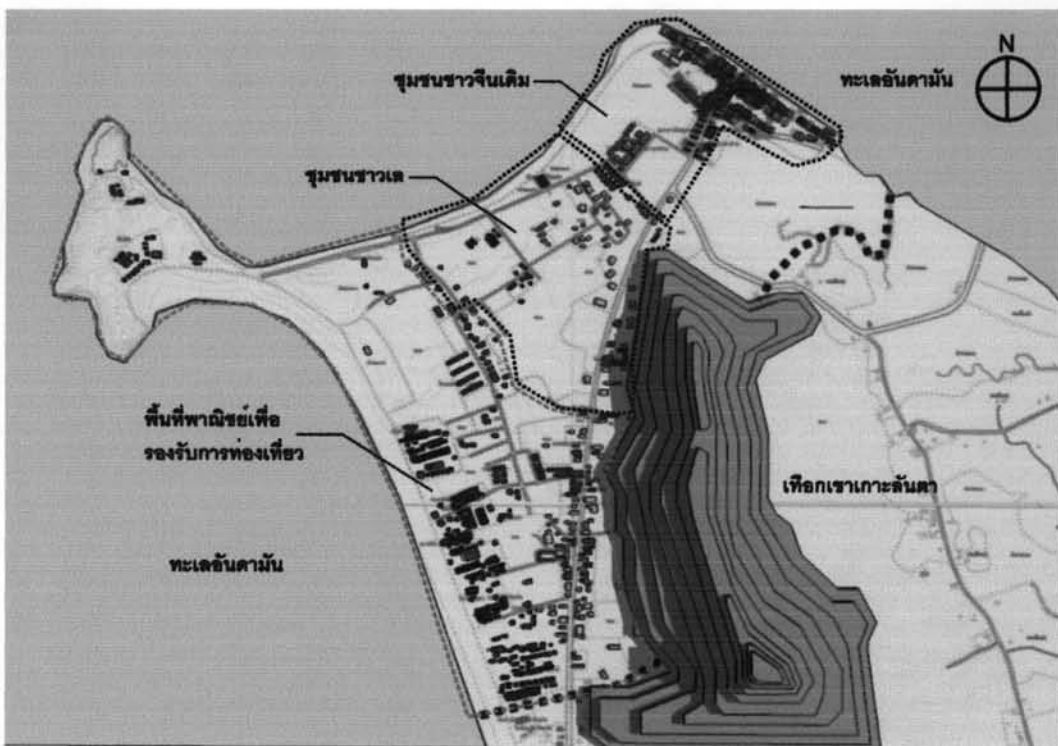
ภาพที่ 4.11 ที่ตั้งของย่านการค้าและการบริการของชุมชน

ภาพที่ 4.12 แสดงการใช้สอยในพื้นที่ที่มีการขยายตัวด้านการพักอาศัยมากขึ้น

4.2.2 การพักอาศัยในชุมชนเดิม

นอกจากพื้นที่ศึกษาจะเป็นที่รู้จักในการมีอาคารพาณิชย์และอาคารพักอาศัยจำนวนมากแล้ว ยังมีที่พักอาศัยในรูปแบบของชุมชนเดิมซึ่งส่วนมากเป็นบ้านเดี่ยวและตึกแถว โดยในพื้นที่ศึกษามีอยู่ 2 ชุมชนใหญ่ๆ ได้แก่ 1) ชุมชนชาวจีนเดิม (อยู่บริเวณตอนบนของพื้นที่ศึกษา) 2) ชุมชนชาวเล (อยู่บริเวณตอนกลางเชื่อมต่อกับชุมชนชาวจีน) (ดูแผนภาพที่ 4.5 ประกอบ) โดยผู้พักอาศัยมีทั้งคนในชุมชนดั้งเดิมและผู้เข้ามาอยู่ใหม่

แผนที่ 4.10 แสดงการจำแนกพื้นที่ที่มีลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดินที่ต่างกัน

ผู้คนในชุมชนเดิมบางส่วนทำงานในพื้นที่ เช่น ชุมชนชาวจีนก็จะประกอบอาชีพค้าขาย เปิดร้านอาหารขายของทั่วไป เป็นต้น ชุมชนชาวเลก็ประกอบอาชีพหาปลาน้ำลึกและเป็นแรงงานตามพื้นที่ให้บริการต่างๆ ซึ่งเป็นข้อดีของการมีแหล่งงานใกล้ที่พักอาศัย และสามารถรองรับความต้องการของผู้ที่อาศัยในชุมชนได้ซึ่งส่วนใหญ่เป็นนักธุรกิจ นักท่องเที่ยว ผู้ที่เข้ามาติดต่อในพื้นที่ ดังนั้น ความต้องการจึงมากตามไปด้วย

กิจกรรมต่างๆจึงเป็นกิจกรรมที่พึ่งพาอาศัยกันระหว่างชุมชนกับผู้มาใช้บริการในพื้นที่ส่วนกิจกรรมอื่นๆที่สนับสนุนให้ชุมชนเกิดการสอดส่องดูแลและเชื่อมปฏิสัมพันธ์กันระหว่างคนในชุมชน คือ กิจกรรมการค้าขายและการบริการ กิจกรรมนันทนาการ งานประจำปีของชุมชนชาวเล (พิธีลอยเรือ) เป็นต้น บทบาทดังกล่าวส่งผลให้พื้นที่มีชีวิตชีวาและมีการเคลื่อนไหวของกิจกรรมอยู่ตลอดเวลา

หากวิเคราะห์ถึงสาเหตุของการมีที่พักอาศัยประเภทให้บริการนักท่องเที่ยว อยู่ในพื้นที่ตอนล่างของพื้นที่ศึกษาเป็นส่วนใหญ่แทนที่จะเป็นย่านการค้าบริเวณตอนบนของพื้นที่ศึกษาพบว่า เหตุผลมาจากความต้องการของนักท่องเที่ยวเองเป็นตัวกำหนดความต้องการในเรื่องของธรรมชาติสิ่งแวดล้อม และตอนบนของพื้นที่ศึกษาเป็นพื้นที่ที่อยู่อาศัยค่อนข้างมาก แปลงที่ดินมีขนาดเล็กมีหลายเจ้าของ ทำให้มีการพัฒนาเป็นอย่างอื่นค่อนข้างยาก นอกจากพื้นที่ค้าขาย จนถึงเป็นจุดอ่อนต่อการพัฒนาพื้นที่เพื่อการพาณิชย์กรรม จึงเหมาะสมสำหรับการพักอาศัยที่ต้องการความเป็นส่วนตัวมากกว่า

ส่วนศูนย์กลางทางด้านเศรษฐกิจ คือ ชุมชนชาวจีนเดิมที่ประกอบอาชีพการค้าเป็นหลัก ส่วนการบริการจะเป็นพื้นที่พาณิชย์ที่อยู่บริเวณตอนล่างของพื้นที่ศึกษา ซึ่งชุมชนมีส่วนร่วมในการใช้สอยพื้นที่ เช่น เป็นแหล่งงานในพื้นที่ พื้นที่การค้าและการให้บริการของชุมชน โดยความหนาแน่นของพื้นที่การบริการ (พื้นที่พาณิชย์เพื่อการท่องเที่ยว) จะมากกว่าชุมชนอื่น

4.2.3 การสัญจรและจุดเปลี่ยนถ่ายการสัญจร (Node of Transportation)

การสัญจรและจุดเปลี่ยนการสัญจรในพื้นที่ (ดูแผนที่ 4.6 ประกอบ) ถือเป็นองค์ประกอบสำคัญในการเชื่อมต่อการเดินทางในพื้นที่ ซึ่งจากการสำรวจและวิเคราะห์พื้นที่ สามารถแบ่งลักษณะของการสัญจรออกเป็น 2 ส่วน คือ

1) การสัญจรภายในชุมชน

- การสัญจรหลัก ได้แก่ การเดินทางโดยรถจักรยานยนต์ การเดินเท้า เนื่องจากการจราจรไม่ติดขัด และมีทางบางช่วงคับแคบ การเดินทางโดยรถจักรยานยนต์จึงเป็นทางเลือกที่สะดวกที่สุด

- การสัญจรรอง ได้แก่ รถยนต์ส่วนตัว

2) การสัญจรจากชุมชนสู่ภายนอกชุมชน

- ระบบขนส่งมวลชน เช่น เรือ , รถตู้โดยสาร

- รถสามล้อ

เหตุผลที่ผู้พักอาศัยในชุมชน นิยมเลือกการเดินทางโดยรถจักรยานยนต์และการเดินเท้าเนื่องจากมีข้อจำกัดของขนาดถนน และไม่มีบาทวิถีแบ่งแยกการสัญจรของคนและรถออกจากกันจึงไม่เหมาะสำหรับการสัญจรของรถยนต์ที่มีขนาดใหญ่ (นอกจากถนนสายหลัก ศาลาด่าน-สังกาอู๋) ซึ่งปัจจุบันถือเป็นภารกิจขางทางเดินเท้า โดยนักท่องเที่ยวที่เข้ามาในพื้นที่ต่างเช่ารถจักรยานยนต์เพราะไปมาสะดวก มีเพียงชุมชนเดิมและผู้ประกอบการค้า ธุรกิจเดิมที่ยังคงนิยมใช้รถยนต์ส่วนตัวแต่ไม่มากนัก

นอกจากนี้การเดินทางจากต้นทางไปยังปลายทาง ยังอาศัยระบบขนส่งมวลชน เช่น รถตู้ เรือข้ามฟาก รถสามล้อ โดยบางคนมีการเดินเท้าและเช่ารถจักรยานยนต์เดินทางจากที่พักอาศัยไปพื้นที่บริการอื่นๆ

ภาพที่ 4.13 การสัญจรหลักของชุมชนคือการใช้รถจักรยานยนต์และการเดินเท้า

ภาพที่ 4.14 การสัญจรระหว่างพื้นที่เกาะลันตาสู่พื้นที่นอกเกาะนิยมใช้บริการเรือข้ามฟาก

4.2.4 พื้นที่เปิดโล่งและการนันทนาการ

ประเภทของพื้นที่เปิดโล่ง สามารถวิเคราะห์ได้จากกราฟวิเคราะห์ภาพและพื้นที่ (แผนที่ 4.7) รวมถึงการสำรวจพื้นที่ที่สามารถแยกได้ดังนี้

1. พื้นที่เปิดโล่งสาธารณะ เช่น ทางสัญจร
2. พื้นที่เปิดโล่งกึ่งสาธารณะ เช่น ลานโล่งในโรงเรียนบ้านศาลาด่าน สถานศึกษา หน้าธนาคารไทยพาณิชย์ หน้ามัสยิด ลานจอดรถ
3. พื้นที่เปิดโล่งส่วนตัว เช่น พื้นที่เปิดโล่งในชุมชนที่พักอาศัย
4. พื้นที่เปิดโล่งสาธารณะเพื่อการนันทนาการ เช่น ริมถนนหน้าบ้าน
5. พื้นที่เปิดโล่ง ไม่มีการใช้งาน เช่น พื้นที่รกร้างว่างเปล่า

การวิเคราะห์ถึงการใช้พื้นที่เพื่อการนันทนาการของชุมชน จะสามารถสรุปได้ว่ามีการใช้พื้นที่ทั้งแบบออกกำลังกาย และพักผ่อน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นคนในชุมชนและผู้ที่เกี่ยวข้องเข้ามาติดต่อ ซื้อขายจากชุมชนใกล้เคียง โดยมีความสัมพันธ์กันในลักษณะทางสังคมของชุมชน เช่น

1. การเล่นกีฬาฟุตบอลในสนามโรงเรียนศาลาด่าน ผู้ใช้ส่วนมากเป็นวัยรุ่นที่พักอาศัยภายในชุมชนและชุมชนใกล้เคียงและสามารถเดินทางมาใช้พื้นที่ด้วยการเดินเท้าและจักรยานยนต์
2. การละเล่นของเด็กภายในชุมชน ได้แก่ บริเวณสนามเด็กเล่นและลานโล่ง บริเวณโรงเรียนศาลาด่าน ซึ่งจากการสัมภาษณ์ผู้ใช้พื้นที่ พบว่าส่วนใหญ่เป็นคนในละแวกบ้านที่มาใช้พื้นที่ โดยมีทั้งเด็กและผู้ใหญ่ ซึ่งเด็กบางส่วนเดินทางมาเอง บางส่วนมีผู้ปกครองพามา
3. การพบปะสังสรรค์ของชุมชนบริเวณด้านหน้าอาคารพักอาศัย ได้แก่ ชุมชนชาวจีนเดิม ซึ่งมีการรวมตัวกันบริเวณริมถนน ด้านหน้าอาคารโดยอาคารส่วนใหญ่เป็นร้านค้า ร้านอาหาร เพื่อทำกิจกรรมในช่วงตอนเย็น เช่น การรับประทานอาหาร
4. การพบปะพูดคุยเฉพาะกลุ่ม บริเวณพื้นที่เปิดโล่งด้านหน้าอาคารหรือริมทางเดินเท้า ได้แก่ ชุมชนชาวจีนเดิม และชุมชนชาวเล ซึ่งมีการรวมกลุ่มกันเพื่อการสนทนา

4.3 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของการใช้พื้นที่

วิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของกลุ่มผู้ใช้พื้นที่ ด้วยความสัมพันธ์ระหว่างการทำกิจกรรม กลุ่มผู้ใช้บริเวณที่ใช้พื้นที่เพื่อกิจกรรม และช่วงเวลาของกิจกรรมนั้นๆ ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 4.1 การวิเคราะห์ ความสัมพันธ์ของการใช้พื้นที่

WHAT	WHO	WHERE	WHEN	WHY
1. การค้าและการบริการ	- ผู้ประกอบการ - ลูกจ้าง - ผู้ใช้บริการ - รถยนต์ขนส่ง	- ภายในอาคารพาณิชย์ - ริมถนนสายหลักในชุมชน	- เวลา 09.00 น. ถึงเวลา 10.00 น. - ช่วงหนาแน่น เวลา 17.00 น. ถึงเวลา 21.00 น. (ฤดูการท่องเที่ยว)	- เป็นย่านการค้าที่อยู่ภายในชุมชน มีการค้าและการบริการนักท่องเที่ยวที่หลากหลาย

2. การพักอาศัยของชุมชนเดิมและการบริการทางสังคม	- บ้านเดี่ยว - ชุมชนเดิม - ส่วนมากเป็นครอบครัว	- ภายในถนนซอยที่การจราจรไม่คับคั่ง	- ตลอด 24 ชั่วโมง	- การใช้พื้นที่ตลอดทั้งวันเนื่องจากผู้อยู่อาศัยมีช่วงของกิจกรรมไม่ตรงกัน เช่น นักเรียน คนแก่
3. การสัญจรและจุดเปลี่ยนถ่ายการสัญจร	- ผู้ประกอบการด้านการค้าและการบริการ - ผู้พักอาศัยในชุมชน - นักท่องเที่ยวและผู้มาใช้บริการภายในพื้นที่	- ถนนภายในชุมชน - ทางเดินเท้า - จุดเปลี่ยนการสัญจร เช่น แพนชานยนต์ เรือท่องเที่ยว เรือรับจ้างระหว่างเกาะ	- เวลา 06.00น. ถึงเวลา 22.00น.	- การจราจรแออัดบริเวณท่าเรือท่องเที่ยว (ฤดูกาลท่องเที่ยว) เนื่องจากขนาดท่าเรือไม่เพียงพอต่อการใช้งาน รวมถึงถนนบริเวณชุมชนเดิม ทางเดินเท้า และการจัดวางผังลอยหรือรถเข็นมีขนาดไม่เพียงพอ
4. พื้นที่เปิดโล่งและการนันทนาการ	- ผู้ใช้ทุกประเภทแยกตามลักษณะของกิจกรรม	- ถนนในชุมชนรองรับการใช้งานทุกประเภท - พื้นที่สนามโรงเรียน ศาลาด่าน	- มีการใช้หนาแน่นเวลาช่วงเย็น คือ 17.00 น. ถึงเวลา 21.00 น.	- พื้นที่เปิดโล่งรองรับการเคลื่อนไหวของกิจกรรมทุกประเภท

4.4 การวิเคราะห์ศักยภาพและปัญหาในพื้นที่

จากการวิเคราะห์ประโยชน์ใช้สอยในพื้นที่ทั้งหมด สามารถสรุปศักยภาพและปัญหา ก่อนนำข้อมูลไปวิเคราะห์หาแนวทางแก้ไขและปรับปรุงต่อไป ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 4.2 สรุปการวิเคราะห์ศักยภาพและปัญหาในพื้นที่

หัวข้อในการวิเคราะห์	ศักยภาพ	ปัญหา
ด้านกายภาพ	- การใช้พื้นที่แบบผสมผสาน ที่มีการเคลื่อนไหวของกิจกรรมอยู่ตลอดเวลา เป็นสิ่งดึงดูดให้ผู้คนเข้ามาใช้พื้นที่ - มีการเชื่อมต่อการสัญจร จากทางน้ำเป็นหลักในการเข้าสู่พื้นที่ เนื่องจากพื้นที่เป็นเกาะไม่ว่าจะเป็นแพนชานยนต์เรือท่องเที่ยวหรือเรือที่ให้บริการข้ามฟากระหว่างเกาะ	- ความคับคั่งของกิจกรรม โดยเฉพาะในช่วงฤดูการท่องเที่ยว ส่งผลให้เกิดความแออัดและทราฟิคมในบางพื้นที่ โดยพื้นที่บางส่วนถูกปล่อยให้รกร้าง เนื่องจากปัญหาด้านการเข้าถึง

ตาราง 4.2 สรุปการวิเคราะห์ศักยภาพและปัญหาในพื้นที่

		<ul style="list-style-type: none"> - พื้นที่สำหรับการสัญจรไม่เพียงพอกับกิจกรรม จนส่งผลให้เกิดการจราจรติดขัดในชุมชน เช่น การใช้พื้นที่ที่ร่วมกันของทางรถยนต์ ทางจักรยานยนต์ ทางเดินเท้าและทางรถบริการ โดยมากจะเกิดบริเวณชุมชนเดิม
ด้านเศรษฐกิจ	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้คนที่หนาแน่น และกิจกรรมที่หลากหลายในเชิงการท่องเที่ยวในปัจจุบัน เป็นสิ่งที่สนับสนุนให้มีการเติบโตทางเศรษฐกิจ เนื่องจากทุกกิจกรรมต้องพึ่งพาอาศัยกัน เช่น การค้าขายที่ต้องอาศัยผู้ซื้อจากภายในชุมชนและนักท่องเที่ยว หรือผู้อยู่อาศัยต้องอาศัยการค้าภายในชุมชนที่จ่ายต่อการใช้บริการเช่นกัน 	<ul style="list-style-type: none"> - การค้าขายและการบริการในชุมชนที่มีผู้ใช้บริการจำนวนมาก จนสามารถสร้างรายได้ที่ดีให้ผู้ประกอบการ ส่งผลให้มีผู้ประกอบการจำนวนมาก จนเกิดการขยายตัวการให้บริการในเรื่องการท่องเที่ยวในชุมชน ซึ่งอาจสร้างความไม่เป็นระเบียบ จนไม่สามารถดึงดูดใจในการใช้บริการ
ด้านสังคม	<ul style="list-style-type: none"> - ความหนาแน่นของผู้ใช้พื้นที่ในบางพื้นที่ บางช่วงเวลา ทำให้เกิดการเคลื่อนไหวของกิจกรรมอยู่ตลอดเวลา ส่งเสริมให้มีการสอดส่องดูแลพื้นที่และไม่เสี่ยงต่อการเกิดอาชญากรรม - มีศูนย์กลางกิจกรรมของชุมชนคือ โรงเรียนและชุมชนเดิม 	<ul style="list-style-type: none"> - ความหนาแน่นของผู้อยู่อาศัย จนเกิดความแออัดในบางพื้นที่ (บริเวณชุมชนเดิม) และเกิดผลเสียต่อคุณภาพชีวิต - การขยายตัวของพื้นที่และการเพิ่มของประชากรแฝงในพื้นที่ทำให้ความสัมพันธ์กันของคนในพื้นที่ลดน้อยลงการทำกิจกรรมของคนในชุมชนน้อยลง

4.5 จินตภาพของชุมชน

จินตภาพของชุมชน(ดูแผนที่ 4.9 และ 4.10ประกอบ) ถือเป็นองค์ประกอบสำคัญในการจดจำและรับรู้พื้นที่ของผู้คน ซึ่งทำให้ผู้คนสามารถแยกองค์ประกอบต่างๆ ของชุมชนออกมา เพื่อแยกแวกการเดินทางภายในชุมชน โดยไม่เกิดการหลงทาง ซึ่งมีองค์ประกอบ ดังนี้

1) Landmark (จุดหมายตา สามารถมองเห็นจากระยะไกล)

- จุดหมายตาหลัก คือ ท่าเรือข้ามฟากท่องเที่ยวที่มีลักษณะของอาคารที่ใหญ่โตในบริเวณนั้น สามารถมองเห็นได้จากระยะไกลและมองเห็นได้จากอีกฝั่งของพื้นที่อีกเกาะ (เกาะลันตาเล็ก)
- จุดหมายตารอง คือ ป้ายโรงเรียนศาลาด่าน
- จุดหมายตาย่อย คือ ช่องว่างสำหรับเป็นพื้นที่เรือข้ามฟากสำหรับคนในชุมชน บริเวณชุมชนชาวจีนเดิม ธนาคารไทยพาณิชย์ ธนาคารกสิกรไทย ร้านสะดวกซื้อ (7ELEVEN)

2) Path (เส้นทางการสัญจรที่มีความต่อเนื่อง)

- เส้นทางหลัก คือ ถนนศาลาด่าน – สังกาฐ์ เป็นเส้นทางที่มีผู้ใช้คับคั่ง ทั้งการใช้งานของการค้าขาย การบริการ และการสัญจรของรถยนต์ รถจักรยานยนต์ คนเดินเท้า
- เส้นทางรอง คือ เส้นทางที่เชื่อมระหว่างถนนศาลาด่าน - สังกาฐ์ และถนนริมชุมชนชาวจีนเดิมที่มีร้านค้า ร้านอาหารจำนวนมาก เป็นเส้นทางที่มีความคับคั่งในการเดินเท้าของผู้คน และรถจักรยานยนต์
- เส้นทางย่อย คือ ซอยที่เชื่อมต่อจากถนนสายรองที่อยู่บริเวณชุมชนชาวเลและพื้นที่พาณิชย์ที่มีการรองรับการให้บริการการท่องเที่ยว

3) Node (จุดเปลี่ยนการเดินทาง/ จุดรวมกิจกรรม)

- จุดที่มีผู้คนรวมตัวกันเพื่อเปลี่ยนถ่ายการสัญจร คือ บริเวณท่าเรือท่องเที่ยวซึ่งอยู่บริเวณพื้นที่ชุมชนชาวจีนเดิมอีกทั้งบริเวณใกล้เคียงยังเป็นพื้นที่เรือข้ามฟากสำหรับคนในชุมชนด้วย

4) District (กลุ่มของอาคารหรือกิจกรรมที่มีลักษณะของการรวมตัวเป็นย่าน)

- ย่านหลัก คือ ชุมชนชาวจีนเดิม มีการเกาะกลุ่มของกิจกรรมการค้าและการบริการที่คับคั่ง และมีผู้คนใช้บริการจำนวนมาก
- ย่านรอง คือ การเกาะกลุ่มของอาคารพาณิชย์ที่มีการรองรับการให้บริการการท่องเที่ยว บริเวณตอนล่างของพื้นที่ศึกษา

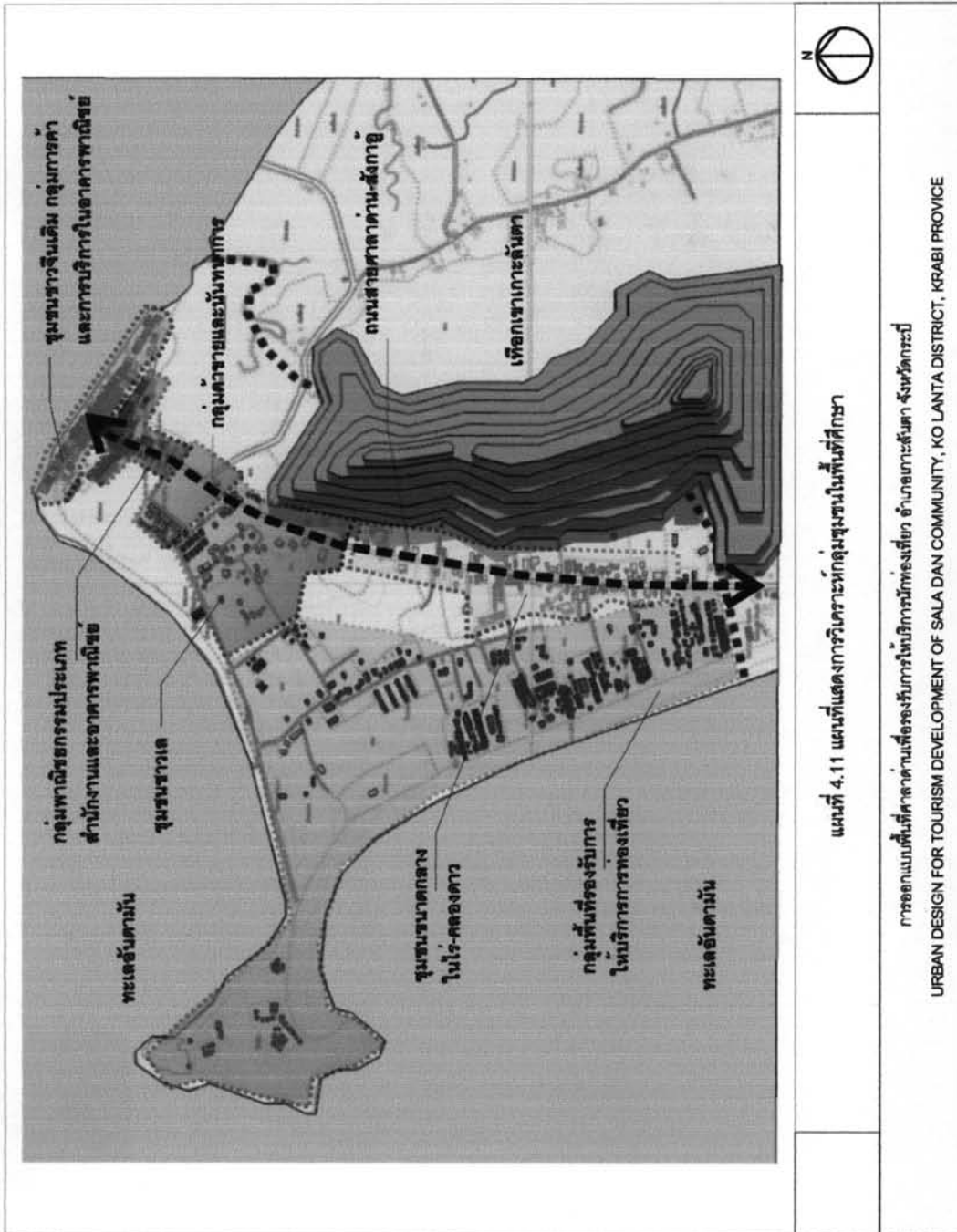
5) Edge (เส้นขอบที่ทำให้รับรู้ถึงการแบ่งขอบเขตชัดเจน)

- เส้นขอบหลัก คือ เทือกเขาเกาะลันตา
- เส้นขอบรอง คือ ชายฝั่งของพื้นที่ศึกษาที่มีแนวชายหาดตั้งแต่พื้นที่ชุมชนศาลาด่านไปตลอดจนพื้นที่เกาะลันตาใหญ่จนตลอดทั้งพื้นที่เกาะ

4.6 การวิเคราะห์กลุ่มชุมชนในพื้นที่ศึกษา

จากการวิเคราะห์คำจำกัดความของชุมชนประกอบกับการสำรวจพื้นที่ พบว่าพื้นที่ศึกษาชุมชนศาลาด่านมีการรวมกลุ่มกันเป็นชุมชนเพื่อการพักอาศัยและการค้าบริการอยู่หลายกลุ่ม ทั้งพื้นที่การบริการการท่องเที่ยว พื้นที่การค้าร้านอาหาร พื้นที่รองรับการพักอาศัยนักท่องเที่ยว กลุ่มผสมผสานการค้าและการพักอาศัยในอาคารพาณิชย์ ซึ่งสามารถแบ่งเป็นกลุ่มตามกิจกรรมและปฏิสัมพันธ์ของผู้ใช้พื้นที่เป็น 6 กลุ่ม(ดูแผนที่ 4.6 และตาราง 4.3 ประกอบ) ดังต่อไปนี้

- 1) กลุ่มผสมผสานด้านการค้าขายและบริการในอาคารพาณิชย์ บริเวณชุมชนชาวจีนเดิมมีถนนคอนกรีตที่ใช้เดินรถสองทาง เป็นถนนที่มีการสัญจรคับคั่งของรถยนต์และคนเดิน มีการเคลื่อนไหวของกิจกรรมอยู่ตลอดเวลา
- 2) กลุ่มพาณิชย์กรรมประเภทสำนักงานและอาคารพาณิชย์ บริเวณริมถนนศาลาด่าน-สังกาอู๋
- 3) ชุมชนชาวเล บริเวณตอนกลางของพื้นที่ศึกษาเชื่อมต่อกับพื้นที่ชุมชนชาวจีนเข้าถึงได้จากถนนศาลาด่าน-สังกาอู๋ โดยการสัญจรส่วนใหญ่เป็นทางเดินเท้าและจักรยานยนต์ มีการนั่งรถมอเตอร์ไซด์และออกกำลังกายบริเวณลานโล่งภายในโรงเรียนศาลาด่าน ในช่วงตอนเย็น
- 4) ชุมชนในไร่-คลองดาว ชุมชนขนาดกลาง มีการปะปนกันของชุมชนดั้งเดิมที่ส่วนใหญ่เป็นชาวเล และบางส่วนเป็นอาคารโรงแรมที่พักนักท่องเที่ยว
- 5) กลุ่มพื้นที่รองรับการบริการการท่องเที่ยว บริเวณตอนล่างของพื้นที่ศึกษาพื้นที่มีขนาดค่อนข้างใหญ่เนื่องจากส่วนใหญ่เป็นของกลุ่มนายทุนภาคธุรกิจและมีทิศทางการไปมาทางเดียวกันทำให้พื้นที่มีการขยายตัวในเรื่องที่พักค่อนข้างมากและเร็ว
- 6) ลานค้าขายและนั่งรถมอเตอร์ไซด์ บริเวณตรงข้ามโรงเรียนศาลาด่าน(จะมีขึ้นทุกวันอาทิตย์)

แผนที่ 4.11 แผนที่แสดงการวิเคราะห์กลุ่มชุมชนในพื้นที่ศึกษา

กรอบแบบแผนที่ศาลาด่านเพื่อรองรับการให้บริการนักท่องเที่ยว อำเภอเกาะสันตา จังหวัดกระบี่

URBAN DESIGN FOR TOURISM DEVELOPMENT OF SALA DAN COMMUNITY, KO LANTA DISTRICT, KRABI PROVINCE

ตาราง 4.3 แสดงพื้นที่ตามกลุ่มกิจกรรมและชุมชน

ลำดับที่	กลุ่มผู้ใช้พื้นที่	บริเวณที่ตั้ง	พื้นที่ (ไร่)
1	ผสมผสานด้านการค้าขายและการบริการในอาคารพาณิชย์ ชุมชนชาวเงินเดิม	บริเวณต้นทางของถนนสายศาลาด่าน-สังกาอู๋	32

ตาราง 4.3 แสดงพื้นที่ตามกลุ่มกิจกรรมและชุมชน

2	พาณิชย์กรรมประเภทสำนักงานและ อาคารพาณิชย์	บริเวณริมถนนศาลาด่าน-สังกาอู่	25
3	พักอาศัยประเภทชุมชนเดิมชาวเล	บริเวณซอยถนนศาลาด่าน-สังกา อู่ที่เชื่อมต่อกับโรงเรียนศาลา ด่าน	18
4	ชุมชนในไร่-คลองดาว ชุมชนขนาดกลาง	บริเวณซอยถนนที่เชื่อมต่อกับ ถนนศาลาด่าน-สังกาอู่ ฝั่ง เทือกเขาเกาะลันตา	10
5	กลุ่มพื้นที่รองรับการบริการการท่องเที่ยว	บริเวณริมทางศาลาด่าน-สังกาอู่ ฝั่งริมชายหาดติดทะเลอันดามัน	15
6	ลานค้าขายและนันทนาการ	บริเวณพื้นที่โรงเรียนและพื้นที่โล่ง ตรงข้ามโรงเรียนศาลาด่าน	18
รวม			200

ที่มา: คำนวณจากการใช้ประโยชน์อาคาร, 2548

4.7 การคาดการณ์จำนวนผู้ใช้โครงการ

จากจำนวนประชากรที่มีอยู่ในปัจจุบัน พบว่าเป็นการใช้พื้นที่แบบพักอาศัยหนาแน่นมาก และมีการค้าขายแบบพาณิชย์กรรมชุมชน โดยประชากรเฉลี่ย 120 คน/ไร่ รวมถึงมีอาคารสำนักงานที่ตั้งอยู่ริมถนนสายหลัก การพัฒนาในอนาคตจึงต้องคาดการณ์พื้นที่สำหรับประชากรแบบหนาแน่นสูง และรองรับพาณิชย์กรรมระดับศูนย์กลางรอง เพื่อให้เหมาะสมกับกิจกรรมเดิม และสอดคล้องกับผังกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินของสำนักผังเมือง กทม.ที่กำหนดให้ใช้ประโยชน์เพื่อพาณิชย์กรรมเป็นหลัก

ตาราง 4.4 แสดงการคาดการณ์จำนวนประชากรในพื้นที่ศึกษาในอนาคต
ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2539- พ.ศ. 2548

อปท. ศาลาด่าน	จำนวนประชากร		จำนวน ครัวเรือน	อปท. เกาะลันตา ใหญ่	จำนวนประชากร		จำนวน ครัวเรือน
	ชาย	หญิง			ชาย	หญิง	
ปี 2539	1,537	1,557	596	ปี 2539	2,630	2,527	978
ปี 2540	1,599	1,583	630	ปี 2540	2,632	2,547	1,016
ปี 2541	1,626	1,611	691	ปี 2541	2,658	2,562	1,102
ปี 2542	1,675	1,666	796	ปี 2542	2,687	2,604	1,136
ปี 2543	1,703	1,702	921	ปี 2543	2,688	2,645	1,202
ปี 2544	1,780	1,780	1,036	ปี 2544	2,410	2,391	674
ปี 2545	1,858	1,852	1,250	ปี 2545	2,457	2,442	1,032
ปี 2546	1,926	1,919	1,449	ปี 2546	2,538	2,507	1,086
ปี 2547	2,047	2,012	1,801	ปี 2547	2,696	2,647	1,256
ปี 2548	2,097	2,058	1,863	ปี 2548	2,690	2,641	1,329

ที่มา : สำนักงานทะเบียนท้องถิ่น จังหวัดกระบี่, 2548

ดังนั้นในการคาดการณ์จำนวนประชากรในอนาคต จึงทำการคาดการณ์จำนวนประชากรในลักษณะ
เชิงเส้น โดยอาศัยสมการเส้นตรง ดังนี้

$$Y = a + bX$$

โดยที่ Y คือ จำนวนประชากรในอนาคต

a คือ จุดตัดแกน x

b คือ อัตราการเปลี่ยนแปลงประชากร

X คือ ปี พ.ศ. ที่ต้องการคาดประมาณประชากร

$$\text{จำนวนประชากรในอนาคต (ศาลาด่าน)} = -303,758.26 + (120.82 \times \text{ปี})$$

$$\text{จำนวนประชากรในอนาคต (เกาะลันตาใหญ่)} = -377,834.60 + (150.40 \times \text{ปี})$$

$$\text{จำนวนประชากรในอนาคต (เทศบาลตำบลเกาะลันตาใหญ่)} = -45,143.00 + (18.00 \times \text{ปี})$$

(เทศบาลตำบลเกาะลันตาใหญ่)

โดยที่ประชากรในตำบลศาลาด่าน มีอัตราการขยายตัวร้อยละ 3.32 ต่อปี จำนวนประชากรในตำบลเกาะ
ลันตาใหญ่ มีอัตราการขยายตัวร้อยละ 0.46 ต่อปี และจำนวนประชากรในเทศบาลตำบลเกาะลันตาใหญ่ มีอัตรา
การขยายตัวร้อยละ 2.40 ต่อปี หากการขยายตัวของประชากรยังคงเพิ่มขึ้นตามปกติอย่างต่อเนื่องไม่มีการ
เปลี่ยนแปลงจากปัจจุบันคาดว่าจำนวนประชากรในอนาคตอีก 20 ปีข้างหน้า (ปี พ.ศ. 2569) สามารถแสดงได้ดัง

ตารางที่ 5.5 ส่วนประชากรแฝงนั้นพิจารณาว่าจะขยายตัวตามสภาพเศรษฐกิจ การขยายตัวของธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว โดยมีขีดความสามารถในการรองรับการพัฒนาของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่เป็นเกณฑ์ร่วมในการพิจารณาด้วย คาดว่าจำนวนประชากรแฝงในอนาคต จะเพิ่มขึ้นได้อีกไม่เกินร้อยละ 20 คือ มีจำนวนประชากรแฝงได้สูงสุดประมาณ 5,835 คน ส่วนประชากรจริงซึ่งเป็นนักท่องเที่ยวที่คาดว่าจะสามารถรองรับได้ประมาณ 635,553 คน โดยประมาณการณ์จากจำนวนห้องพักในพื้นที่และนักท่องเที่ยวมีระยะเวลาพักเฉลี่ย 3.71 วัน/คน ตามสถิติค่าเฉลี่ยของสำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย จังหวัดกระบี่ เนื่องจากปัจจุบันนี้พื้นที่ได้ประสบปัญหาทางด้านแล้ว เช่น การขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง ปัญหาขยะในฤดูท่องเที่ยวและน้ำเสีย

หมายเหตุ จำนวนประชากรของตำบลเกาะลันตาใหญ่ในอดีตตั้งแต่ปี พ.ศ. 2539 เพิ่มขึ้นมาตลอดจนกระทั่งถึงปี พ.ศ. 2544 จำนวนประชากรกลับลดลง เป็นสาเหตุเนื่องจากมีการปรับเปลี่ยนระบบการบริหารส่วนท้องถิ่นใหม่ โดยมีการจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลขึ้น และแยกเขตเทศบาลเกาะลันตาใหญ่ (สุขาภิบาลเกาะลันตาใหญ่เดิม) ออกจากองค์การบริหารส่วนตำบล ดังนั้นจำนวนประชากรในตำบลเกาะลันตาใหญ่ที่ได้จากองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะลันตาใหญ่จึงไม่รวมกับจำนวนประชากรที่อยู่ในเขตเทศบาล ทำให้จำนวนประชากรของตำบลเกาะลันตาใหญ่ ในปี พ.ศ. 2544 ลดลงและเพิ่มจำนวนขึ้นตามแนวโน้มเช่นเดิมจนถึงปัจจุบัน

ตารางที่ 4.5 แสดงจำนวนประชากรจากการคาดการณ์ ตำบลศาลาด่าน
ตำบลเกาะลันตาใหญ่ และเทศบาลตำบลเกาะลันตาใหญ่

ปี พ.ศ.	จำนวนประชากร (คน)					
	ตำบล ศาลาด่าน	ตำบลเกาะลัน ตาใหญ่	เทศบาลตำบล เกาะลันตาใหญ่	รวม	ประชากร แฝง	รวม
2549	4,212	5,535	739	10,486	4,867	10,506
2550	4,333	5,686	757	10,776	5,835	16,611
2551	4,454	5,836	775	11,065	5,835	16,900
2552	4,575	5,987	793	11,355	5,835	17,190
2553	4,696	6,137	811	11,644	5,835	17,479
2554	4,817	6,287	829	11,933	5,835	17,768
2555	4,937	6,438	847	12,222	5,835	18,057
2556	5,058	6,589	865	12,512	5,835	18,347
2557	5,179	6,739	883	12,801	5,835	18,636
2558	5,300	6,889	901	13,090	5,835	18,925
2559	5,421	7,039	919	13,379	5,835	18,314
2560	5,541	7,190	937	13,668	5,835	19,503
2561	5,662	7,340	955	13,957	5,835	19,828

ตารางที่ 4.5 แสดงจำนวนประชากรจากการคาดการณ์ ตำบลศาลาด่าน
ตำบลเกาะลันตาใหญ่ และเทศบาลตำบลเกาะลันตาใหญ่

2562	5,783	7,491	973	14,247	5,835	20,082
2563	5,904	7,641	991	14,536	5,835	20,371
2564	6,025	7,791	1,009	14,825	5,835	20,660
2565	6,146	7,942	1,027	15,115	5,835	20,950
2566	6,266	8,092	1,045	15,403	5,835	21,238
2567	6,387	8,243	1,063	15,693	5,835	21,528
2568	6,508	8,393	1,081	15,982	5,835	21,817
2569	6,629	8,543	1,099	16,271	5,835	22,106

ที่มา: สำนักงานทะเบียนท้องถิ่น จังหวัดกระบี่, 2548

ตารางที่ 4.6 แสดงจำนวนนักท่องเที่ยวตามช่วงเวลาภายในจังหวัดกระบี่
โดยแบ่งเป็นพื้นที่สำคัญๆในพื้นที่

ช่วงระยะเวลา มกราคม - ธันวาคม		ตุลาคม - ธันวาคม
จำนวนนักท่องเที่ยวในกระบี่(คน)	1,254,071	507,762
ในเมือง	348,559	114,308
อ่าวพระนาง	472,154	200,299
เกาะพีพี	179,631	79,342
เกาะลันตา	253,727	113,813

ที่มา: ศูนย์ข้อมูลท่องเที่ยว การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2549

การวิเคราะห์และคาดการณ์ด้านการท่องเที่ยว

เนื่องจากพื้นที่ศึกษาเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลเชิงอนุรักษ์ รวมทั้งสามารถสนับสนุนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางด้านวัฒนธรรมได้อีกด้วย แต่อย่างไรก็ตามจำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นไม่ได้เป็นสิ่งที่ยืนยันชัดเจน ว่ารายได้จากการท่องเที่ยวจะเพิ่มจำนวนมากขึ้นในอัตราส่วนที่เท่ากัน แต่กลับเป็นปัจจัยหลักที่ทำให้เกิดการเสื่อมโทรมของธรรมชาติและสภาพแวดล้อม ซึ่งเป็นทรัพยากรสำคัญสำหรับการท่องเที่ยว ดังนั้น การพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ นอกจากจะพิจารณาจากตัวเลขรายได้ทางเศรษฐกิจแล้ว

ควรพิจารณาจากความสูญเสียหรือขาดทุนในด้านทรัพยากร และวัฒนธรรมด้วย ซึ่งเป็นความสูญเสียที่ไม่อาจประเมินเป็นตัวเลขได้

ดังนั้น เมื่อพิจารณาจากจำนวนนักท่องเที่ยวสูงสุดที่พื้นที่สามารถรองรับได้ (365,553 คน) ดังได้กล่าวไว้แล้วในตอนต้น ท้องถิ่นควรดำเนินการพัฒนาโดยมีการควบคุมจำนวนนักท่องเที่ยวให้ได้ ซึ่งการควบคุมนี้สามารถทำได้หลายวิธี เช่น การจัดตั้งเป็นชมรมหรือกลุ่มประสานงานในพื้นที่เพื่อทำการรับ และส่งต่อนักท่องเที่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง เป็นต้น รวมทั้งควรบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว ให้มีการกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวสู่ประชาชนในพื้นที่อย่างทั่วถึง มิให้กระจุกตัวอยู่กับผู้ประกอบการรายใหญ่เพียงไม่กี่รายเท่านั้น ในส่วนนี้ท้องถิ่นจำเป็นต้องสนับสนุนความสามารถในการก้าวเข้าสู่ธุรกิจท่องเที่ยวของประชาชนเจ้าของพื้นที่ด้วยการสร้างจิตสำนึกและการเห็นคุณค่าในการสงวนรักษาไว้ซึ่งชุมชนของตน ทั้งในด้านศิลปวัฒนธรรม และทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งต้องพัฒนาความรู้ความสามารถในการเข้ามาดำเนินการด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่ของตน

แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยว

จากวิสัยทัศน์ในการพัฒนาพื้นที่ชุมชนเกาะลันตาใหญ่ เน้นเรื่องการพัฒนาพื้นที่เพื่อเป็นการส่งเสริมด้านการท่องเที่ยวเป็นหลัก โดยเฉพาะการท่องเที่ยวในเชิงอนุรักษ์ วัฒนธรรมประเพณี เชิงนิเวศน์และการผจญภัย การท่องเที่ยวเชิงเกษตร ซึ่งเป็นไปตามศักยภาพของพื้นที่ที่มีชายหาดอันสวยงาม น้ำทะเลใสสะอาดมีทรัพยากรป่าไม้และทรัพยากรใต้ทะเลที่อุดมสมบูรณ์มีธรรมชาติที่เงียบสงบเหมาะแก่การพักผ่อนและเป็นปัจจัยที่เอื้ออำนวยสำหรับการกำหนดให้เป็นการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่มีคุณภาพด้วยอีกประเภทหนึ่ง การพัฒนาพื้นที่ชุมชนเกาะลันตาใหญ่ ให้ตอบสนองต่อวิสัยทัศน์ด้านการท่องเที่ยว มีแนวทางในการพัฒนาดังนี้

1. สร้างการพัฒนาให้เกิดดุลยภาพที่ยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของประชาชน และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวตามกลุ่มศักยภาพโดยใช้มาตรการทางด้านผังเมือง
2. ส่งเสริมการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างชาญฉลาด ด้วยการปลูกจิตสำนึก จัดตั้งองค์กรเครือข่ายและสร้างบทบาทการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งมีการบริหารจัดการที่ดี
3. ส่งเสริมและสนับสนุนให้เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวทางทะเลเชิงอนุรักษ์ ที่เน้นเรื่องการเป็นศูนย์กลางนำโดยการพัฒนาคุณภาพให้ได้มาตรฐาน
4. และยกระดับมาตรฐานด้านการบริการให้คงไว้ซึ่งความเป็นไทยสู่มาตรฐานสากล โดยการส่งเสริมให้ประชาชนและพนักงานบริการมีหัวใจแห่งการบริการ (Service Mind) ในฐานะเจ้าของบ้านที่ดี
5. ส่งเสริมและอนุรักษ์วัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นและรักษามรดกทางศิลปวัฒนธรรม จัดกิจกรรมที่พหุสัมพันธ์วัฒนธรรม (Home Stay)
6. ส่งเสริมการตลาดเชิงรุก ด้วยการจัดทำโฆษณา พัฒนาระบบข้อมูลการท่องเที่ยวและประชาสัมพันธ์ทั้งในและต่างประเทศโดยใช้สื่อเทคโนโลยี เพื่อสนับสนุนให้เกิดการท่องเที่ยวตลอดปี
7. ส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ (Niche Market) เพิ่มศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวและผู้ประกอบการสำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ (Niche Market)

8. การสร้างและพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวสู่ระบบการท่องเที่ยว เพื่อเชื่อมโยงการท่องเที่ยว โดยการพัฒนามลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว (Tourism Product) ในรูปของเส้นทางหรือกลุ่มสนใจ
9. พัฒนาและปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน โครงข่ายเส้นทางคมนาคม เพื่อรองรับการขยายตัวด้านการท่องเที่ยว เพิ่มความสะดวก ปลอดภัย ลดระยะเวลาการเดินทาง

แนวทางการปรับปรุง พื้นที่ บุรณะแหล่งท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวในเชิงอนุรักษ์ รวมถึงการส่งเสริมให้เป็นการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพล้วนเป็นการท่องเที่ยวที่มีความเกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อมโดยตรง การดำรงรักษาไว้ซึ่งความสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติทางการท่องเที่ยวและสภาพแวดล้อมไว้ให้คงอยู่นานเท่าไร ก็จะส่งผลให้การท่องเที่ยวในพื้นที่เกิดความยั่งยืนได้นานเท่านั้น ดังนั้นแนวทางการปรับปรุง พื้นที่ บุรณะแหล่งท่องเที่ยวมิให้เกิดความเสื่อมโทรมหรือเสื่อมสภาพอย่างรวดเร็วจากการนำมาใช้และเพื่อเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืนในพื้นที่ มีแนวทาง ดังต่อไปนี้

1. ศึกษาถึงขีดความสามารถในการรองรับการพัฒนาของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ เพื่อให้ทราบถึงขอบเขตสูงสุดของการพัฒนาพื้นที่ที่จะไม่ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่
2. สร้างการพัฒนาให้เกิดดุลยภาพที่ยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยให้เกิดการยอมรับและสอดคล้องกับวิถีชีวิตของประชาชน
3. ปลูกจิตสำนึกและสร้างบทบาทการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ พื้นที่ทรัพยากร ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม รวมทั้งมีการดำเนินการบริหารจัดการที่ดี
4. ใช้มาตรการทางผังเมือง เพื่อการรักษาสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ทางสังคมและทางทัศนียภาพของพื้นที่

4.8 สรุปโครงการที่มีผลต่อแนวโน้มการพัฒนาพื้นที่ในอนาคต

โครงการที่เกี่ยวข้องในระดับเมืองและชุมชน อันจะส่งผลต่อแนวโน้มในการพัฒนาพื้นที่ในอนาคต ได้แก่

1. โครงการสะพานข้ามช่วงหัวหิน-คลองหมากมีระยะทางประมาณ 1,200 เมตร เพื่อให้สอดคล้องกับโครงการโครงข่ายการคมนาคมทางทะเล Hub of Andaman และความต้องการของท้องถิ่น
2. โครงการถนนรอบเกาะลันตาใหญ่มีระยะทางประมาณ 60 กม. ภายใต้เงื่อนไขความสะดวกที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมที่เป็นทรัพยากรทุนของแหล่งท่องเที่ยว เพื่อเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวในเกาะลันตาใหญ่ และบริเวณท่าเรือต่าง ๆ ถนนรอบเกาะลันต่ายังเป็นการเชื่อมโยงในช่วงอุทยานมีระยะทางประมาณ 2 กม. เป็นถนนมีทางเท้าที่มีรั้วกันและทางจักรยาน
3. โครงการเรือชำน้ํา เพื่ออุปโภคและบริโภค เพื่อความสะดวกในการท่องเที่ยว การใช้ชีวิตประจำวัน และการเกษตรโดยมีสถานที่ตั้งอยู่ที่อ่างเก็บน้ำบ่อคุ้มบ้านไล่ดูหยง
4. ระบบประปาตลาด่าน
5. อ่างเก็บน้ำคลองน้ำจืด บ้านคลองนิน

6. สระน้ำทุ่งเลี้ยงสัตว์และประปาบ้านคลองนินเพื่อเร่งพัฒนาระบบการส่งจ่ายน้ำประปาให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ซึ่งระบบการส่งจ่ายน้ำประปาในปัจจุบันยังเป็นปัญหาทำให้ประชาชนต้องซื้อน้ำใช้ด้วยราคาที่แพงมาก หรือบางที่ขุดบ่อบาดาลใช้เองซึ่งอาจเกิดผลกระทบต่อทรัพยากรน้ำใต้ดิน และก่อให้เกิดการทรุดตัวของแผ่นดินในอนาคต
7. โครงการบำบัดน้ำเสียรวม ถึงแม้ว่าในปัจจุบันเกาะลันตายังไม่ประสบปัญหาเรื่องน้ำเน่าเสีย ที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและทัศนียภาพ แต่เนื่องจากการเจริญเติบโตของเกาะลันตาเองในทุก ๆ ด้านไม่ว่าจะเป็นด้านจำนวนประชากรหรือเศรษฐกิจ ส่งผลให้เกิดสิ่งปฏิกูลมากขึ้นทุกขณะ หากไม่มีระบบจัดการที่ดี ย่อมนำไปสู่ปัญหาที่กระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่เป็นทรัพยากรทุนอย่างแน่นอน ดังนั้นเพื่อเป็นการอนุรักษ์ทรัพยากรทุน โครงการบำบัดน้ำเสียรวมจึงเป็นหนึ่งในทางออกที่ต้องเตรียมการรองรับเหตุการณ์ล่วงหน้าในอนาคตที่จะเกิดขึ้นอย่างแน่นอน

โครงการเหล่านี้ เมื่อนำมาวิเคราะห์ความเชื่อมโยงกับพื้นที่และแนวทางการแก้ไขแล้วมีดังนี้

คือ

- เพื่อเป็นการขยายโครงข่ายคมนาคมและขนส่ง ระหว่างชุมชนบนพื้นที่แผ่นดินกับชุมชนบนเกาะให้มีความสะดวกในการเดินทาง และลดค่าใช้จ่าย
- ปัจจุบันระบบถนนบนเกาะลันตายังขาดการเชื่อมต่อระหว่างพื้นที่บางช่วงทำให้การเดินทางรอบเกาะไม่สามารถเดินทางอย่างต่อเนื่องได้ อีกทั้งการพัฒนา ยังเป็นการสนับสนุนและเสริมสร้างด้านการท่องเที่ยวอีกทางหนึ่งด้วย ควรมีการศึกษาทางด้านวิศวกรรมในการก่อสร้างและออกแบบถนน และปัญหาข้อขัดแย้งในด้านกฎหมายด้วย
- การขยายตัวของการท่องเที่ยวในพื้นที่ ก่อให้เกิดปัญหาการขาดแคลนน้ำดื่ม น้ำใช้เพื่อการอุปโภคและเพื่อการเกษตรกรรม โดยเฉพาะพื้นที่ที่มีการขาดแคลนน้ำสูง ภาวะการขาดแคลนน้ำทำให้มีการใช้น้ำบาดาลเกินอัตราทดแทนเป็นสาเหตุสำคัญ ที่ก่อให้เกิดการแทรกดันของน้ำทะเลเข้าสู่แผ่นดิน จำเป็นต้องมีการศึกษาในระบบกักเก็บน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ และมีน้ำสำรองไว้ใช้เพื่อการบริโภคได้ตลอดปี พัฒนาระบบการส่งจ่ายน้ำประปาให้ครอบคลุมในทุกพื้นที่
- โครงข่ายของระบบบำบัดน้ำเสียและสถานที่บำบัดน้ำเสียรวมบนเกาะลันตาใหญ่ ปัจจุบันยังไม่มีโครงข่ายระบบบำบัดน้ำเสียให้ครอบคลุมทุก ๆ สถานที่ประกอบการ ควรมีการศึกษาและวิเคราะห์ถึงสภาพพื้นที่เพื่อรองรับปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคต
- การขยายตัวในภาคธุรกิจการท่องเที่ยวอย่างรวดเร็ว ทำให้พื้นที่บริเวณชุมชนประสบปัญหาด้านการกำจัดขยะมูลฝอยอย่างมากและมีแนวโน้มที่จะขยายตัวสูงขึ้นตามลำดับ เนื่องจากวิธีการกำจัดขยะยังไม่มีประสิทธิภาพและไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการ ควรมีการศึกษากองเก็บขยะมูลฝอยและการจัดเก็บที่ถูกหลักสุขาภิบาลและหลักวิชาการ ตลอดจนศึกษาวิเคราะห์ถึงแนวทางการบริหารจัดการ การติดตามประเมิน เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม
- โครงการขยายเครือข่ายโทรศัพท์ควรมีให้ครอบคลุมในทุกพื้นที่ เพื่อรองรับการขยายตัวในภาคธุรกิจการท่องเที่ยวและปรับปรุงโครงข่ายโทรศัพท์เดิมให้สามารถรองรับการเชื่อมเครือข่ายอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงได้

4.9 การวิเคราะห์ศักยภาพและแนวโน้มการพัฒนาของพื้นที่แต่ละบริเวณ

จากการศึกษาพื้นที่ในปัจจุบัน ประกอบกับแนวโน้มของการพัฒนาพื้นที่จากโครงการที่เกี่ยวข้อง จะส่งผลให้พื้นที่เกิดการเปลี่ยนแปลง และมีความแตกต่างกันตามศักยภาพของพื้นที่แต่ละบริเวณ(ดูแผนที่ 4.12 และ 4.13 ประกอบ) ดังนั้นการวิเคราะห์เกี่ยวกับศักยภาพและแนวโน้มของการพัฒนาพื้นที่แต่ละบริเวณ รวมถึงการเสนอแนะในอนาคต(ดูแผนที่ 4.14 และ 4.15 ประกอบ) ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ประเภทที่ 1 มีแนวโน้มการพัฒนาใหม่

ได้แก่ พื้นที่ที่รกร้างว่างเปล่า ปัจจุบันเป็นพื้นที่ทิ้งขยะ น้ำท่วมขังรกร้างเสื่อมสภาพ รวมถึงชุมชนชาวจีนเดิมบางส่วน ซึ่งมีความทึบโตร่ม ไร้ประโยชน์ได้ไม่เต็มศักยภาพ มีทางเข้าออกไม่สะดวก โดยพื้นที่บางส่วนอยู่ใกล้ท่าเรือท่องเที่ยว เหมาะอย่างยิ่งสำหรับแผนการพัฒนาใหม่ ๆ จึงเสนอแนะให้พัฒนาเป็นพื้นที่พาณิชย์ และลานกิจกรรมเพื่อประโยชน์ทางการค้าและการบริการในอนาคต

ประเภทที่ 2 พื้นที่พัฒนาต่อเนื่อง

ได้แก่ พื้นที่ที่มีการพัฒนาอยู่แล้ว และยังคงมีแนวโน้มจะพัฒนาอย่างต่อเนื่อง คือ บริเวณริมถนนศาลาด่าน-สังกาอู และพื้นที่บริการนักท่องเที่ยวเดิม ซึ่งปัจจุบันส่วนใหญ่เป็นสำนักงาน อาคารพาณิชย์และที่พักอาศัยหนาแน่นปานกลางถึงหนาแน่นมาก สามารถเข้าถึงได้สะดวกจากถนนสายหลัก มีศักยภาพในการพัฒนาต่อไปในรูปแบบผสมผสานในอนาคต จึงเสนอแนะให้เป็นพื้นที่พาณิชย์กรรมหลัก รวมทั้งเป็นพื้นที่ผสมผสาน(พาณิชย์กรรมและอยู่อาศัยหนาแน่นสูง)

ประเภทที่ 3 พื้นที่พัฒนาไม่ต่อเนื่อง

ได้แก่ พื้นที่ที่มีการพัฒนาแบบกระจัดกระจาย ไม่มีความต่อเนื่อง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นอาคารพักอาศัยแบบบ้านเดี่ยว ที่ตั้งอยู่ริมถนนถนนซอยขนาดเล็กภายในชุมชนที่รถยนต์สามารถเข้าถึงได้ แต่ขนาดของถนนที่คับแคบส่งผลให้เกิดความแออัดของการสัญจรที่ซ้อนทับกันระหว่างรถยนต์และคนเดินเท้า รวมไปถึงการจอดรถบนผิวจราจร นอกจากนี้ยังไม่มีความสะดวกในเข้า-ออกของรถยนต์ท้ายขยะมูลฝอย และระดับเพลิง จึงเสนอแนะให้เป็นพื้นที่ผสมผสาน เพื่อรองรับการพาณิชย์กรรมและอยู่อาศัยหนาแน่นปานกลาง แต่ต้องมีการเข้าถึงที่สะดวกมากขึ้น

ประเภทที่ 4 เป็นพื้นที่เดิมที่เก็บไว้และปรับปรุงให้ดีขึ้น

ได้แก่ สถานศึกษา(โรงเรียนศาลาด่าน) มัสยิด ส่วนราชการอาคารขนาดใหญ่ที่มีสภาพดี ควรแก่การเก็บรักษาไว้และพัฒนาให้มีคุณภาพที่ดี ซึ่งปัจจุบันมีการใช้งานที่คับคั่ง โดยเฉพาะสถานศึกษาและศาสนสถานควรถูกปรับปรุงและพัฒนาให้สวยงาม และให้สอดคล้องกับพฤติกรรมการใช้งาน

ประเภทที่ 5 เสนอแนะให้เป็นพื้นที่เปิดโล่งสาธารณะ

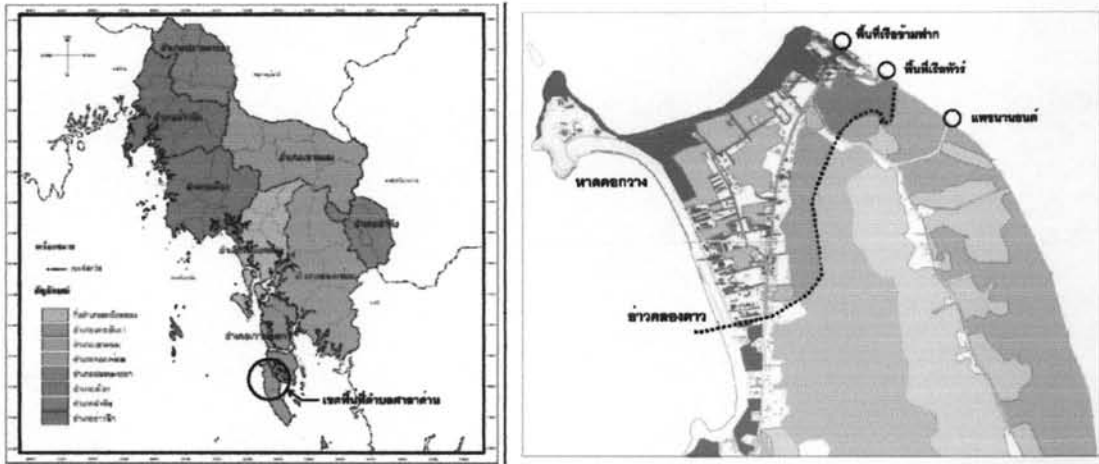
ได้แก่ บริเวณตรงข้ามพื้นที่โรงเรียนศาลาด่าน ปัจจุบันบางส่วนใช้เพื่อการค้าขายแบบแผงลอย และเป็นสนามเด็กเล่นของชุมชน ซึ่งกิจกรรมต่างๆ ขาดการดูแลและปรับปรุง โดยเฉพาะด้านสาธารณสุข เสนอแนะให้เป็นพื้นที่เปิดโล่งเพื่อการนันทนาการ สวนสาธารณะ และลานค้าที่ถูกสุขลักษณะ

4.10 การวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาพื้นที่ด้านกายภาพในอนาคต

การออกแบบชุมชนเมืองเป็นการออกแบบพื้นที่ทางกายภาพ ที่ต้องคำนึงถึงความสัมพันธ์ระหว่างประชากรเมืองกับสภาพแวดล้อม ทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม ดังนั้นจึงจำเป็นต้องวิเคราะห์ข้อมูลทางกายภาพให้ชัดเจน โดยการวิจัยครั้งนี้ สามารถแยกองค์ประกอบทางกายภาพเป็น 4 ด้าน(ดูแผนภูมิ 4.5 ประกอบ) คือ

- 1) ด้านการวางผังเมือง(Planning)
- 2) ด้านการสัญจร(Circulation)
- 3) ด้านภูมิทัศน์(Landscape)
- 4) ด้านสถาปัตยกรรมและเคหะการ(Architecture & Housing Development)

โดยแต่ละส่วนจะวิเคราะห์รายละเอียดด้านศักยภาพและปัญหาของพื้นที่ในปัจจุบัน ประกอบกับโอกาสในการพัฒนาพื้นที่ในอนาคต เพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์หาแนวทางในการพัฒนาพื้นที่ในอนาคต ซึ่งมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

แผนที่ 4.12 แสดงศักยภาพในด้านการใช้ประโยชน์ที่ดินของพื้นที่ศาลาด่าน

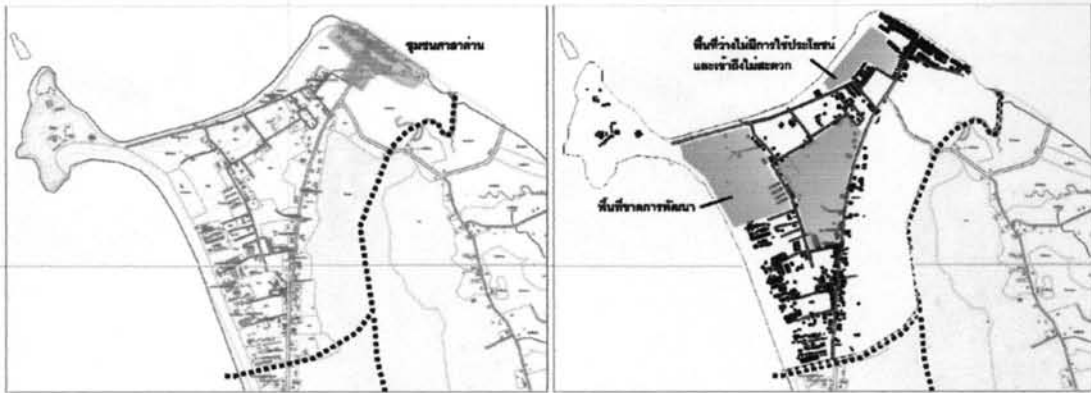
พื้นที่ศึกษา ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ตำบลศาลาด่านซึ่งเป็นเขตพื้นที่อำเภอเกาะลันตา จังหวัดกระบี่ โดยในพื้นที่จะเด่นในเรื่องของสถานที่ท่องเที่ยว ส่งผลให้ภาพรวมของพื้นที่มีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว และมีการรองรับการขยายตัวสำหรับการท่องเที่ยวที่มีแนวโน้มจะเพิ่มขึ้นในอนาคต โดยตำบลศาลาด่านมีทั้งหมด 5 หมู่บ้าน คือ ชุมชนบ้านศาลาด่าน ชุมชนบ้านโละดูหยง ชุมชนบ้านโละบาหรา ชุมชนบ้านพระแอะ และ ชุมชนบ้านทุ่งหยีเพ็ง

พื้นที่ชุมชนบ้านศาลาด่านมีศักยภาพในด้านที่ตั้งคือ ตั้งอยู่ตอนบนของเกาะและเป็นพื้นที่เชื่อมต่อระหว่างแพขนานยนต์ ชุมชนบ้านโละบาหราไปยังพื้นที่ตำบลเกาะลันตาใหญ่ นอกจากนี้พื้นที่ศึกษายังมีความสะดวกด้านการเชื่อมต่อกับพื้นที่ข้างเคียงอีกไม่ว่าจะเป็นเรือข้ามฟากไปยังเกาะลันตาน้อย เรือทัวริไปยังภูเก็ตรวมถึงถนนสายหลัก ศาลาด่าน - สังกาอูที่เชื่อมภายในเกาะ

ดังนั้น ศักยภาพของที่ตั้งดังกล่าวข้างต้น จึงเป็นปัจจัยสำคัญในการดึงดูดผู้คนให้เข้ามาใช้ประโยชน์ในพื้นที่ทั้งการใช้ประโยชน์ด้านการค้า การพักอาศัย การท่องเที่ยว และเป็นแหล่งงานระดับภายในพื้นที่ เช่น โรงแรม รีสอร์ท บังกาโล เป็นต้น

การใช้ที่ดินในปัจจุบันถือเป็นการใช้ประโยชน์แบบผสมผสานทางการค้าและการบริการที่พักอาศัยที่รองรับผู้เช่าและนักท่องเที่ยว ซึ่งมีจำนวนมากในพื้นที่ศึกษา ส่งผลให้พื้นที่มีการเคลื่อนไหวของกิจกรรมค่อนข้างมาก

นอกจากนี้ในพื้นที่ยังมีแหล่งท่องเที่ยวคือ หาดคอกวาง และอ่าวคลองดาวที่ส่งผลให้พื้นที่มีบทบาทในการรองรับความต้องการด้านการพักอาศัยเพื่อการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น

แผนที่ 4.13 แสดงสภาพปัญหาในด้านการใช้ประโยชน์ที่ดินของพื้นที่ศาลาด่าน

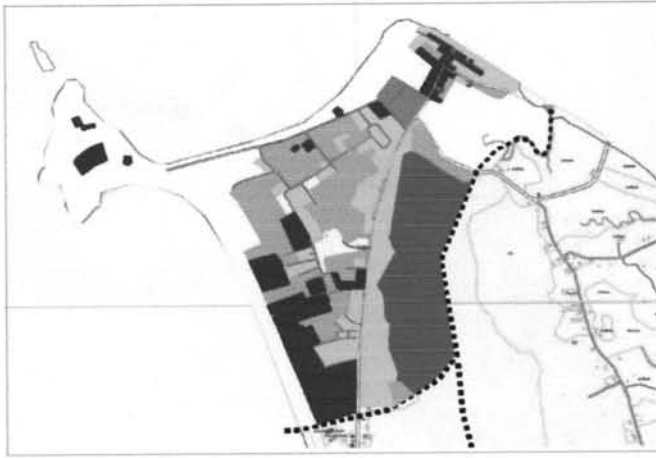
ปัญหาด้านที่ตั้งในปัจจุบัน คือ

- 1) อยู่ติดเทือกเขาชันตา บริเวณทิศตะวันออกของพื้นที่ ยากต่อการเชื่อมต่อการเข้าถึงพื้นที่ชุมชนโล๊ะคูหยง (โดยปัจจุบันมีถนนเพียงเส้นเดียวที่เชื่อมพื้นที่ทั้ง 2)
- 2) เนื่องจากพื้นที่อยู่ติดทะเลอันดามันทำให้การขยายตัวในพื้นที่ค่อนข้างจำกัด การใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่จึงไม่เป็นระเบียบ การใช้พื้นที่ไม่เต็มศักยภาพโดยมีแนวโน้มจะขยายตัวไปยังชุมชนข้างเคียง (ชุมชนบ้านโล๊ะบาหระ) ทำให้พื้นที่ที่อยู่บริเวณด้านในที่ติดถนนและชายฝั่งไม่มีการใช้งาน ส่งผลให้ไม่สามารถใช้พื้นที่ได้อย่างเต็มศักยภาพ และไม่สอดคล้องกับการที่พื้นที่ที่เป็นพื้นที่ใจกลางสำคัญของเกาะ

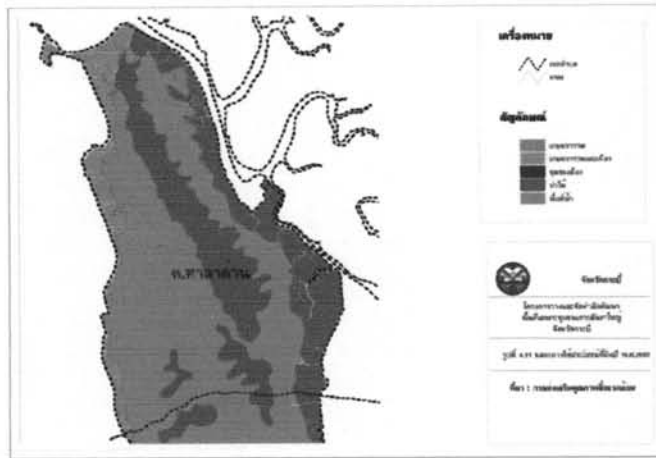
ที่มีการพัฒนาในเรื่องของการใช้ประโยชน์ที่ดินที่ค่อนข้างสูง คือ

- 1) การใช้ประโยชน์ที่ดินแบบชุมชนเก่าบริเวณตอนบนของเกาะซึ่งปัจจุบันอาคารในพื้นที่เริ่มมีการเสื่อมโทรมและเริ่มมีคุณภาพชีวิตไม่ดีการพัฒนาพื้นที่หยุดชะงัก
- 2) พื้นที่ว่างบริเวณตรงกลางของพื้นที่ ซึ่งปัจจุบันไม่ได้ใช้ประโยชน์ ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาทั้งเรื่องการใช้พื้นที่และเรื่องมุมมองของพื้นที่ใจกลางสำคัญของเกาะ

ชุมชนเก่า คือชุมชนศาลาด่าน โดยแต่ก่อนพื้นที่เคยเป็นชุมชนที่มีการอยู่อาศัยค่อนข้างมาก เนื่องจากยังไม่มีแพขนานยนต์ทำให้คนในพื้นที่อยู่อาศัยริมชายฝั่งและใกล้บริเวณเกาะสันตยาน้อยมากที่สุด ปัจจุบันมีแพขนานยนต์ทำให้พื้นที่ไม่มีการใช้งานเหมือนก่อน มีความเสื่อมโทรมเนื่องจากการขยายตัวของอาคารไปในทิศทางอื่น จากการวิเคราะห์ภาพและพื้นที่ (figure & ground) พื้นที่ชุมชนเก่ามีการวางอาคารค่อนข้างหนาแน่นผิดจากบริเวณใกล้เคียงที่ส่วนใหญ่มีพื้นที่ว่างพื้นที่เสื่อมโทรมขาดการพัฒนาอีกหลายจุด

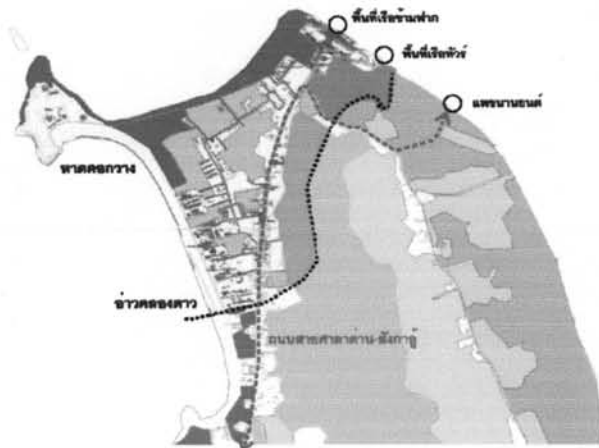

จากการวิเคราะห์ภาพรวมของพื้นที่ตำบลศาลาด่านในด้านการใช้ประโยชน์ที่ดินในปัจจุบันพบว่าพื้นที่ศึกษา มีการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการพักอาศัยมากกว่าพาณิชยกรรมโดยจะพบว่าในปัจจุบันการใช้พื้นที่พาณิชยกรรมมากพอกับการพักอาศัย ซึ่งโอกาสในการพัฒนาพื้นที่ให้มีความผสมผสานทำได้ตามแผนผังแสดงการใช้ประโยชน์ที่ดินในอนาคตโดยให้พื้นที่ที่มีการใช้แบบผสมผสาน

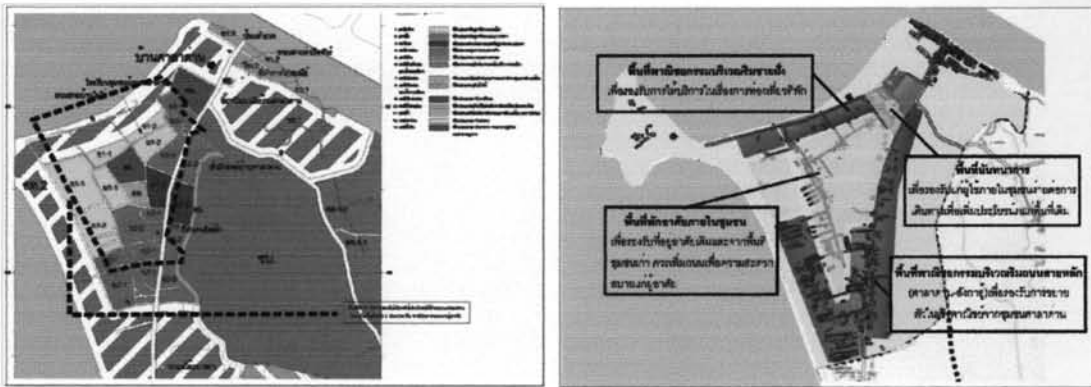
โดยปัจจุบันในพื้นที่ตำบลศาลาด่านไม่มีข้อกำหนดด้านการใช้ประโยชน์ที่ดินเป็นแบบประเภทที่อยู่อาศัยเกษตรกรรมและเมือง เนื่องด้วยมีการขยายตัวในพื้นที่ศาลาด่านค่อนข้างสูงทำให้องค์การบริหารส่วนตำบลศาลาด่านได้มีการรองรับการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ตำบลศาลาด่านในอนาคต โดยมีการแบ่งเป็นประเภทต่างๆ ได้แก่ ประเภทที่พักอาศัยหนาแน่นน้อย หนาแน่นปานกลาง ประเภทพาณิชยกรรม ประเภทชนบทและเกษตรกรรม ประเภทเพื่อการท่องเที่ยว ประเภทที่โล่งนันทนาการ ประเภทอนุรักษ์ป่าไม้ สถาบันการศึกษา ประเภทอนุรักษ์เพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมไทย ประเภทสถาบันราชการ

ดังนั้น พื้นที่ศึกษาจึงมีศักยภาพในการรองรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจและประชากรที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในอนาคต

นอกจากแผนผังกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินแล้ว ปัจจุบันภายนอกที่มีผลต่อการพัฒนาพื้นที่ คือ แผนพัฒนาในระดับองค์การบริหารส่วนตำบล ได้แก่ โครงการทำเรือพาณิชย์ โครงการปรับปรุงท่าแพขนานยนต์ โครงการปรับปรุงถนนสายศาลาด่าน-สังเกาฐ ซึ่งโครงการต่างๆเหล่านี้ มีผลต่อการกำหนดกิจกรรม และการวางผังพัฒนาที่เหมาะสมของพื้นที่ในอนาคต

แผนที่ 4.14 แสดงโอกาสในด้านการใช้ประโยชน์ที่ดินของพื้นที่ศาลาด่าน

แผนที่ 4.15 แสดงแนวทางในด้านการใช้ประโยชน์ที่ดินของพื้นที่ศาลาด่าน

แนวโน้มการพัฒนาพื้นที่ด้านการใช้ประโยชน์ที่ดินในระดับตำบลซึ่งทำการศึกษาโดยองค์การบริหารส่วนตำบล สรุปได้ว่าพื้นที่ตำบลศาลาด่านมีแนวโน้มในการพัฒนาด้านพาณิชยกรรมมากกว่าประเภทอื่น เนื่องจากในพื้นที่ตำบลศาลาด่านเองรวมถึงพื้นที่ทั้งเกาะมีศักยภาพในเรื่องของการท่องเที่ยว ทำให้มีการขยายตัวของกลุ่มอาคารในด้านการให้บริการค่อนข้างสูงอีกทั้งยังเป็นแหล่งงานที่สำคัญ โดยส่วนใหญ่จะอยู่ริมชายฝั่งทะเลและอยู่ริมถนนสายหลัก (ศาลาด่าน-สังกาอู) ซึ่งแนวโน้มจะมีการใช้ที่ดินเป็นแบบพาณิชยกรรมมากขึ้นซึ่งหากไม่มีการวางแผน จะส่งผลให้เกิดปัญหาตามมาในอนาคต โดยเฉพาะอย่างยิ่งคุณภาพชีวิตความแออัด ความปลอดภัย

ดังนั้นการใช้ที่ดินแบบผสมผสาน จะมีความเหมาะสมกับการพัฒนามากกว่าการจะจงแบบใดแบบหนึ่ง โดยเฉพาะการใช้ที่ดินหลัก 2 ประเภท คือ พาณิชยกรรมกับการอยู่อาศัย

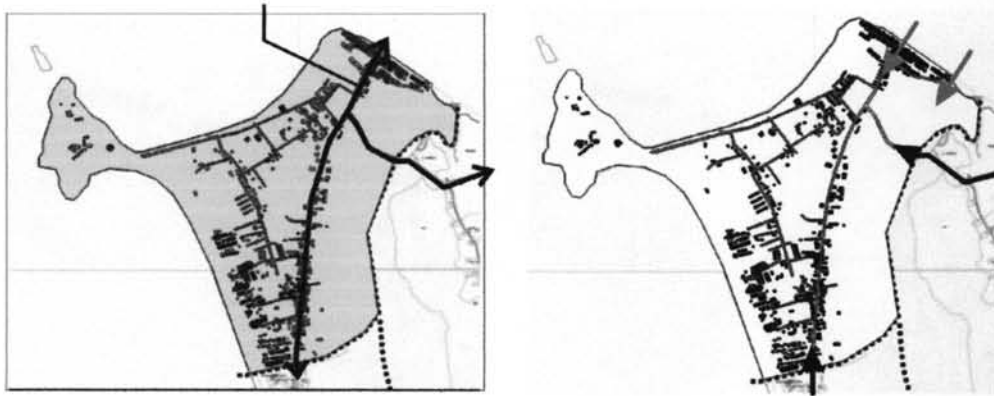
แต่เนื่องจากการใช้ประโยชน์ที่ดินแบบผสมผสานแล้ว การพัฒนาต้องพิจารณาพื้นที่สีเขียวและพื้นที่อื่นๆ เช่นสถาบันการศึกษา สาธารณูปโภค สาธารณูปการ ซึ่งทั้งหมดมีปริมาณเพียงพอต่อความต้องการกับประชากรในพื้นที่ เพียงแต่ระยะทางระหว่างพื้นที่สำหรับนันทนาการอยู่ค่อนข้างไกลกับตัวพื้นที่ชุมชนศาลาด่าน

ดังนั้นแนวโน้มการพัฒนาพื้นที่ศึกษา จะต้องสอดคล้องกับแนวโน้มการพัฒนาพื้นที่ในอนาคต ซึ่งต้องสนับสนุนให้เกิดการใช้ที่ดินแบบผสมผสานและให้เหมาะสมกับสภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบัน โดยสรุปดังนี้

- 1) พื้นที่เน้นพาณิชยกรรมแบบผสมผสาน ควรอยู่ริมถนนสายหลัก (ศาลาด่าน-สังกาอู) เพื่อรองรับการใช้งานในระดับของพื้นที่
- 2) พื้นที่พักอาศัย ควรอยู่ริมถนนภายในพื้นที่เพื่อความเป็นส่วนตัว และกิจกรรมด้านการพักอาศัย
- 3) เน้นพื้นที่สีเขียวโดยพัฒนาเป็นพื้นที่นันทนาการ สวนสาธารณะเพื่อรองรับผู้ใช้ในพื้นที่ชุมชนเอง
- 4) การใช้ที่ดินประเภทสถานที่ราชการ สถาบันการศึกษาที่ให้บริการแก่คนในพื้นที่และรอบนอกให้คงที่ไว้ ไม่ควรพัฒนาเป็นอย่างอื่น และควรสนับสนุนให้คนในพื้นที่เป็นผู้ใช้หลัก

ดังนั้นควรมีพื้นที่ส่วนสาธารณะเพื่อการนันทนาการภายในชุมชนศาลาด่านเอง โดยเป็นส่วนสาธารณะระดับชุมชน

ด้านการสัญจร

แผนที่ 4.16 แสดงศักยภาพในการสัญจรของพื้นที่ศาลาด่าน

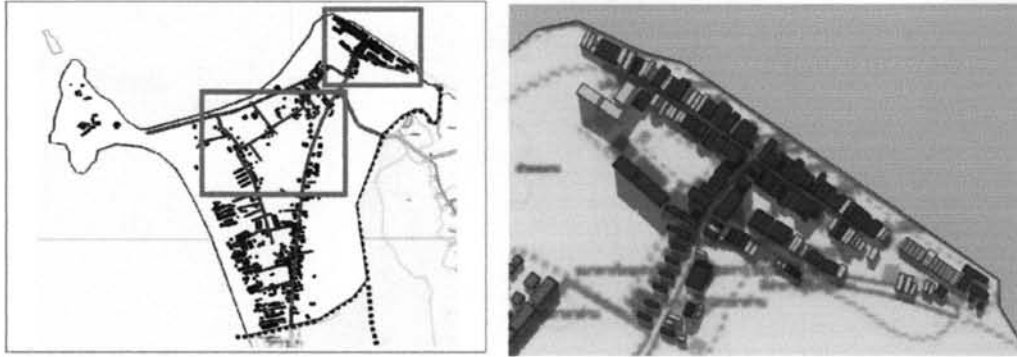
เรือรับจ้างระหว่างเกาะ เรือทัวร์

การเข้าถึงจากภายนอกพื้นที่

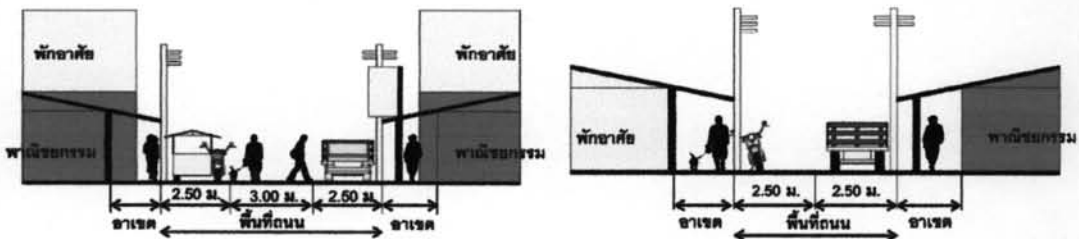
พื้นที่ศึกษาตั้งอยู่ริมถนนสายหลักศาลาด่าน-สังกาอู ทำให้ง่ายต่อการเข้าถึงเนื่องจากเป็นถนนสายหลักเพียงเส้นเดียวที่ต่อไปจนถึงบริเวณท้ายเกาะ

ศักยภาพของพื้นที่ในการเชื่อมต่อการสัญจรด้วยถนนสายศาลาด่าน-สังกาอูแล้ว การเข้าถึงพื้นที่ยังมีการบริการรถตู้รับ-ส่งระหว่างจังหวัด

ศักยภาพของพื้นที่ในการเชื่อมต่อการสัญจรในชุมชนและชุมชนใกล้เคียง คือการที่มีปริมาณของการใช้รถค่อนข้างน้อย ส่วนใหญ่จะใช้รถจักรยานยนต์ของตนเอง ทำให้การสัญจรไปมาสะดวกรวดเร็ว แต่ถ้าต้องการออกนอกพื้นที่นอกเกาะก็สามารถใช้บริการแพขนานยนต์ เรือรับจ้างระหว่างเกาะ เรือทัวร์ และการบริการรถตู้สาธารณะระหว่างจังหวัดคือ รถตู้สาย กระบี่-สันตาและ รถตู้สายกระบี่-ตรัง

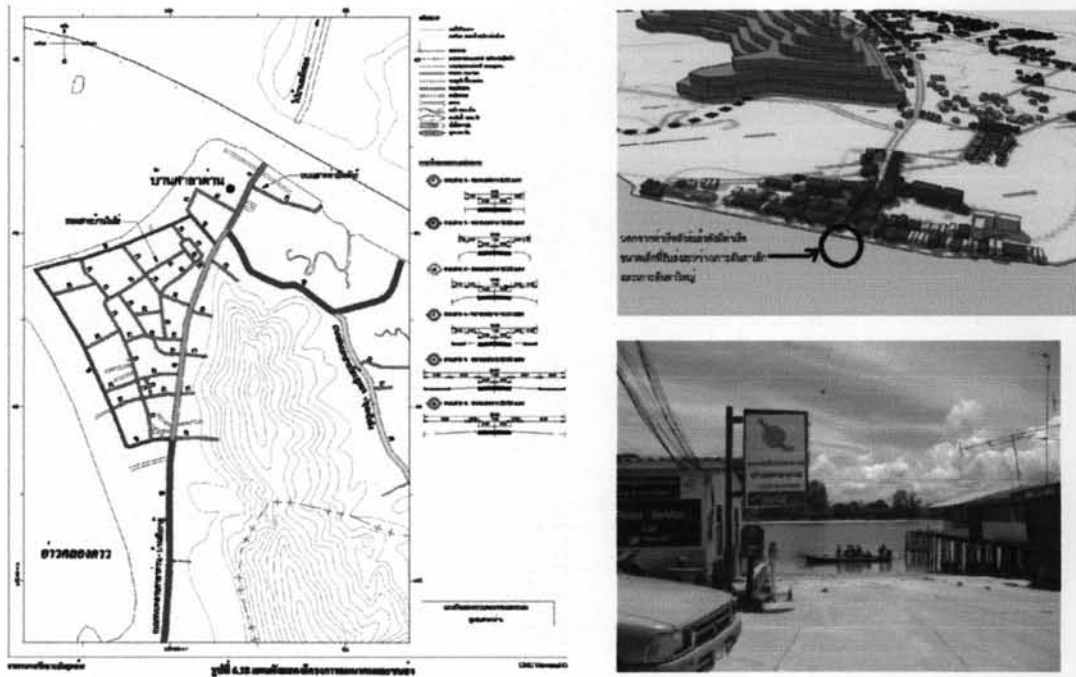
แผนที่ 4.17 แสดงปัญหาในการสัญจรของพื้นที่ศาลาด่าน

รูปตัดแสดงกิจกรรมบริเวณถนนบริเวณชุมชนเก่าซึ่งเป็นถนนสายสำคัญในพื้นที่ชุมชนเก่าที่มีบทบาทในการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวในปัจจุบัน จนในบางช่วงเวลาเกิดความแออัดด้านกิจกรรมและการสัญจร

ปัญหาด้านการสัญจรที่พบในพื้นที่

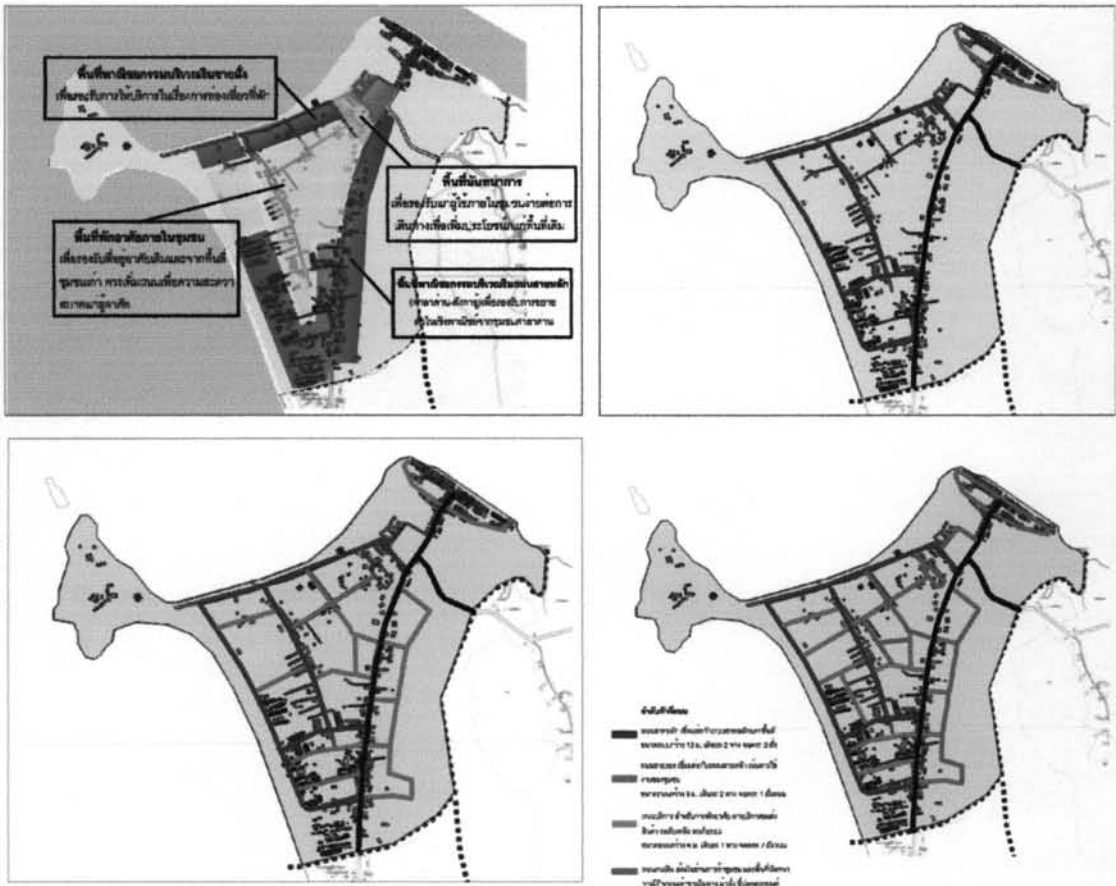
- 1) ถนนขาดความต่อเนื่องส่งผลให้พื้นที่บางส่วนไม่สามารถเข้าถึงได้สะดวกและถูกปล่อยให้รกร้าง ไม่มีการใช้งาน
- 2) ในพื้นที่บางจุดการจราจรมากในบางช่วงเวลา ทำให้การสัญจรลำบากและหนาแน่น
- 3) สภาพของถนนบางพื้นที่ชำรุด ทรมโทรม ขาดการดูแลทำให้การสัญจรลำบาก

แผนที่ 4.18 แสดงโอกาสในด้านการสัญจรของพื้นที่ศาลาด่าน

จากการศึกษาโครงการที่เกี่ยวข้องพบว่าพื้นที่มีแนวโน้มในการขยายตัวด้านการใช้พื้นที่สูงซึ่งจะมีผลต่อการสัญจรด้วยเนื่องจากปริมาณของนักท่องเที่ยวที่เพิ่มมากขึ้นทุกปี เป็นผลมาจากการที่พื้นที่มีแหล่งท่องเที่ยวที่ค่อนข้างสมบูรณ์ทำให้โครงการหลายโครงการมีการขยายตัวไม่ว่าจะเป็น การปรับปรุงถนนสายหลัก การสร้างท่าเรือให้มีขนาดใหญ่ขึ้น รวมถึงการตัดถนนเข้าภายในพื้นที่ชุมชนเองด้วย การเชื่อมต่อการสัญจรที่เป็นระบบ จะสามารถแก้ไขปัญหาที่พบในพื้นที่ได้ และเป็นการสนับสนุนให้เกิดการใช้ที่ดินที่เต็มศักยภาพมากขึ้น

นอกจากบทบาทด้านการสัญจรในระดับชุมชนแล้ว พื้นที่ศึกษายังมีบทบาทในการเป็นจุดเปลี่ยนการสัญจรที่สำคัญในอนาคตคือ บริเวณท่าเรือทัวร์ที่กำลังจะถูกปรับเปลี่ยนเป็นท่าเรือพาณิชย์ขนาดใหญ่ โดยมีการเชื่อมต่อไปยังตัวเมืองกระบี่ภูเก็ต และเกาะพีพี เป็นต้น ดังนั้นพื้นที่ศึกษา จึงมีความจำเป็นในการวางแผนด้านการเชื่อมต่อการสัญจรในอนาคตเพื่อรองรับปริมาณนักท่องเที่ยว

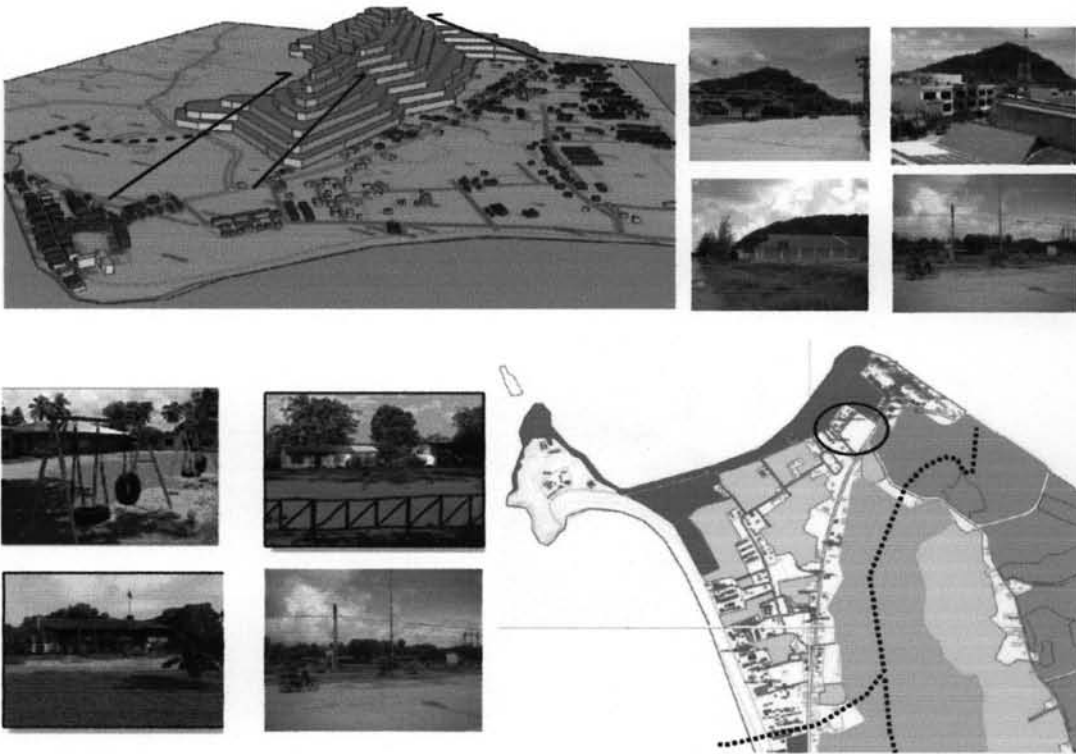

แผนที่ 4.19 แสดงแนวทางในด้านการสัญจรของพื้นที่ศาลาด่าน

การพัฒนา ระบบการสัญจร จะต้องพัฒนาให้สอดคล้องกับการใช้ประโยชน์ที่ดิน โดยการเชื่อมต่อเส้นทางสัญจรจำเป็นต้องเชื่อมต่อกับถนนเดิมให้มากที่สุด ซึ่งการพิจารณาการเชื่อมต่อมาจากการศึกษา

- ระยะเวลาของ block ที่เหมาะสม
- ลำดับศักดิ์ของถนนที่เชื่อมต่อกับถนนสายหลักในระดับเมือง และบทบาทของการเชื่อมต่อภายในชุมชนที่เหมาะสม
- สภาพของถนนในปัจจุบันที่ควรสนับสนุนให้คงไว้และเพิ่มการเชื่อมต่อให้ คือ ถนนที่มีสภาพดีและมีแนวท่อระบายน้ำ

ด้านภูมิทัศน์และพื้นที่เปิดโล่ง

แผนที่ 4.20 แสดงแสดงศักยภาพ - ปัญหา ในด้านการใช้พื้นที่เปิดโล่งของพื้นที่ศาลาด่าน

พื้นที่ศึกษามีพื้นที่เปิดโล่งที่สามารถมองเห็นเทือกเขาสันตาได้ทั่วบริเวณของชุมชนบ้านศาลาด่าน แต่ถ้าเป็นชายหาดฝั่งทะเลส่วนใหญ่จะเป็นพื้นที่ฝั่งตะวันตกของพื้นที่ชุมชนถึงจะมองเห็น ซึ่งมุมมองดังกล่าวมีความสำคัญต่อการรับรู้จินตภาพเนื่องจากเทือกเขาสันตาเป็นจุดหมายตาในระดับพื้นที่ของเกาะสันตา

พื้นที่นันทนาการสำหรับสาธารณะที่มีอยู่ในปัจจุบัน คือ

- 1) พื้นที่เปิดโล่งบริเวณโรงเรียนบ้านศาลาด่าน ใช้สำหรับเป็นสนามเด็กเล่น ลานกีฬาเพื่อการออกกำลังกาย (ฟุตบอล)
- 2) พื้นที่เปิดโล่งบริเวณริมชายหาดบ้านพระแอะ ชุมชนไร่ประโยชน์เพื่อการพักผ่อน ออกกำลังกาย สนามเด็กเล่นเนื่องจากพื้นที่สวนสาธารณะพระแอะกำลังดำเนินการซึ่งมีขนาดค่อนข้างใหญ่ทำให้ทางองค์การบริหารส่วนตำบลศาลาด่านมีความเห็นที่จะให้ชุมชนต่างๆรวมถึงชุมชนศาลาด่านเข้ามาใช้พื้นที่ด้วย

ปัญหาพื้นที่เปิดโล่งที่ขาดความสำคัญและขาดการพัฒนา ได้แก่

- 1) พื้นที่โรงเรียนศาลาด่านที่ขาดการใช้งานและขาดการดูแล อีกทั้งคนในชุมชนจะเข้าไปใช้งานก็ต้องเป็นช่วงเวลาของเด็กเรียนแล้วเท่านั้น

ซึ่งปัญหาที่เกิดขึ้น มีสาเหตุมาจากการเข้าไปใช้งานที่ไม่สะดวกส่วนพื้นที่ที่จัดเตรียมไว้ (สวนสาธารณะพระแอะ) ค่อนข้างไกลจากแหล่งชุมชนในพื้นที่โรงเรียนศาลาด่านเองก็มีพื้นที่จำกัด ไร่พื้นที่ไม่เต็มศักยภาพทำให้พื้นที่ขาดการพัฒนาในด้านนันทนาการ ทำให้สภาพในปัจจุบันมีความเสื่อมโทรมและขาดพื้นที่นันทนาการภายในพื้นที่อย่างเพียงพอ

แผนที่ 4.21 แสดงโอกาสในการใช้พื้นที่เปิดโล่งของพื้นที่ศาลาด่าน

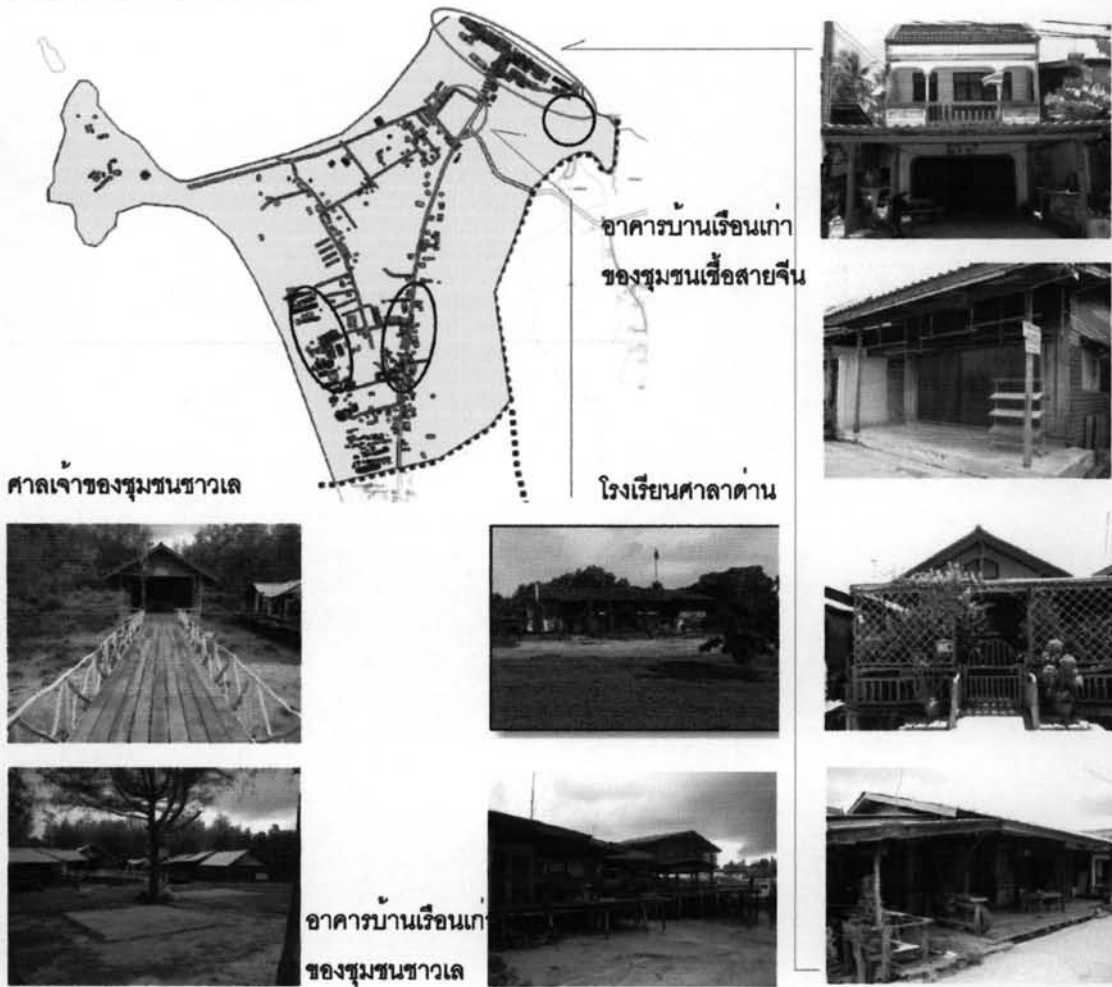
โอกาสในการพัฒนาพื้นที่เปิดโล่งให้เกิดการใช้ประโยชน์สาธารณะในอนาคตมีความเป็นไปได้สูงซึ่งจะสอดคล้องกับการใช้ที่ดินที่เปลี่ยนไปในอนาคต ดังนั้น เมื่อมีการพัฒนาพื้นที่ที่เข้าถึงยากภายในชุมชนให้มีมูลค่าเพิ่มมากขึ้นจะต้องมีการพัฒนาพื้นที่นั้นแทนการไปพร้อมกัน ถือว่ามีความสำคัญอย่างมาก เนื่องจากเป็นพื้นที่กิจกรรมที่สามารถยกระดับคุณภาพชีวิตที่ดีของคนในชุมชนศาลาด่านได้

โดยพื้นที่เปิดโล่งและพื้นที่นันทนาการ จะต้องมีความเหมาะสมกับการรองรับผู้ใช้ในแต่ละกิจกรรม ได้แก่

- 1) พื้นที่เปิดโล่งสำหรับการค้าขาย เช่น ลานค้าขายของชุมชน ตลาดนัดวันหยุด
- 2) พื้นที่นันทนาการสำหรับการพักผ่อนหย่อนใจ โดยแบ่งเป็นสวนหย่อม สวนสาธารณะชุมชนสนามเด็กเล่น เพื่อรองรับการใช้งานของชุมชนและบริเวณรอบนอก
- 3) พื้นที่นันทนาการสำหรับการออกกำลังกาย
- 4) ลานจอดรถสำหรับการรองรับการจอดประจำและจอดชั่วคราว โดยกำหนดให้พื้นที่จอดรถอยู่บริเวณรอบนอกของพื้นที่ค้าขายและพักอาศัย เพื่อการเดินทางที่ปลอดภัยจากรถประเภทต่างๆ
- 5) ถนนคนเดิน ทางเดินเท้าที่ต่อเนื่อง เพื่อสนับสนุนผู้คน คนเดินเท้ามากขึ้น โดยการพัฒนาพื้นที่ที่ปลอดภัยจากรั้วกั้นของการสัญจรกับรถยนต์

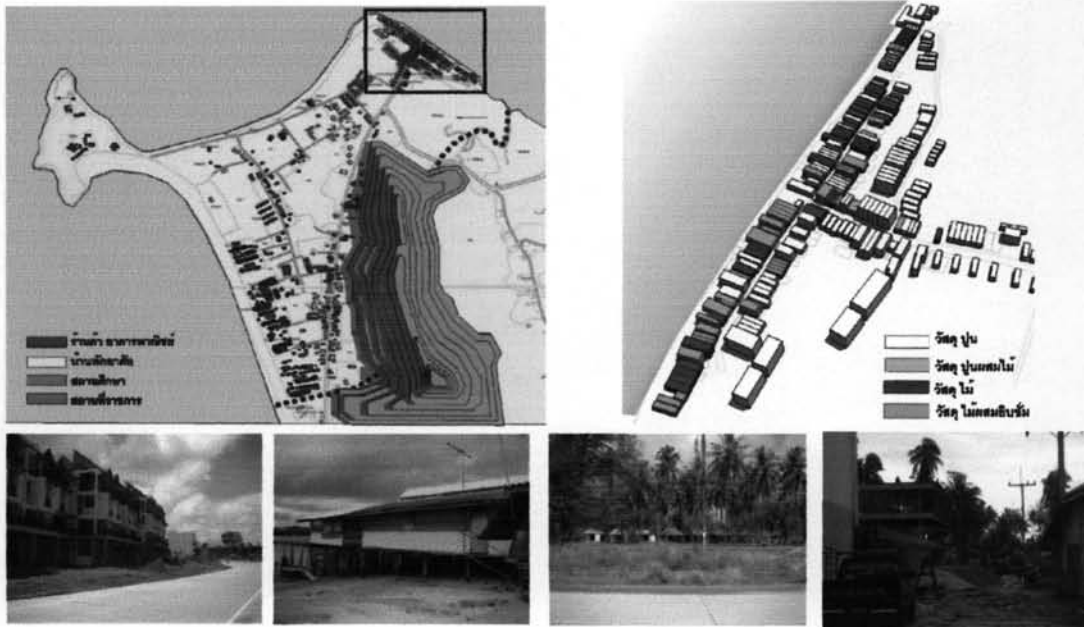
นอกจากพื้นที่เปิดโล่งเพื่อนันทนาการแล้วการ วิเคราะห์ด้านพื้นที่เปิดโล่งของระยะถอยร่น จะต้องนำมาพิจารณาด้วยเพื่อส่งเสริมให้เกิดคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดีภายในชุมชนเอง

ด้านการใช้ประโยชน์อาคาร

แผนที่ 4.22 แสดงศักยภาพในการใช้พื้นที่อาคารของพื้นที่ศาลาด่าน

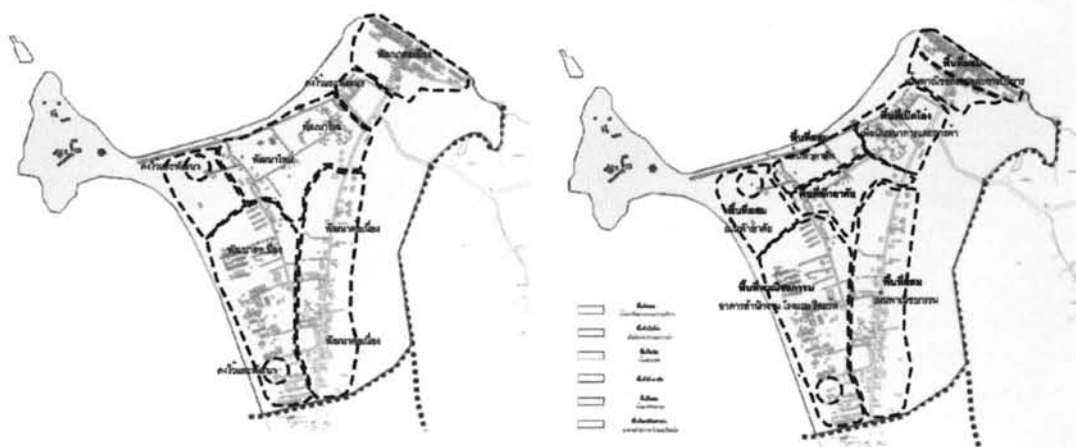
พื้นที่ศึกษามีการใช้ประโยชน์อาคารที่หลากหลายเนื่องจากเป็นพื้นที่ที่ไว้รองรับในการบริการนักท่องเที่ยวส่งผลให้พื้นที่มีกิจกรรมต่าง ๆ มากมาย นอกจากนี้ในพื้นที่ส่วนใหญ่จะเป็นอาคารเพื่อรองรับการบริการนักท่องเที่ยวแล้วในพื้นที่ยังมีสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่า คือ อาคารอนุรักษ์ ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวในปัจจุบัน

แผนที่ 4.23 แสดงสภาพปัญหาในการใช้พื้นที่อาคารของพื้นที่ศาลาด่าน

สภาพปัญหาด้านสถาปัตยกรรม คือ บริเวณอาคารเก่าชุมชนเชื้อสายจีนที่มีสภาพเก่าตามอายุการใช้งาน ประกอบกับอาคารบางส่วนมีวัสดุในการก่อสร้างเป็นไม้ที่เสี่ยงต่ออัคคีภัย ส่วนในบริเวณพื้นที่อื่นจะเป็นการสร้างอาคารที่ไม่ได้คำนึงถึงสภาพแวดล้อมข้างเคียงทำให้ลักษณะอาคารมีความไม่เป็นระเบียบ ความหนาแน่นของอาคารและประชากรที่มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้พื้นที่เกิดการขยายตัวของอาคาร โรงแรมต่างๆ แบบไม่เป็นระเบียบ จนส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและปัญหาด้านสุขาภิบาล คือ การระบายน้ำเสีย ปัญหาขยะตกค้าง น้ำท่วมขัง

จากการสำรวจพื้นที่ พบว่าสาเหตุของการ วางอาคารที่ไม่เป็นระเบียบ มาจากการสร้างอาคารที่ไม่ถูกตามกฎหมายอีก ทั้งยังไม่มีมาตรการในการควบคุมพื้นที่ต่างๆ ทำให้ในพื้นที่ค่อนข้างจะมีอาคารประเภทพาณิชย์กรรมในปริมาณมาก

แผนที่ 4.24 แสดงแนวทางในการใช้พื้นที่อาคารของพื้นที่ศาลาด่าน

จากการวิเคราะห์พื้นที่ศึกษาถึงแนวโน้มการพัฒนาสามารถสรุปได้ว่าพื้นที่ที่มีแนวโน้มในการพัฒนาใหม่คือพื้นที่ที่เข้าไม่ถึง ขาดการจ้างงานอย่างเต็มศักยภาพพื้นที่อาคารที่มีการจ้างงานอย่างไม่เป็นระเบียบ ภาพรวมการพัฒนาด้านอาคาร มีแนวโน้มในการเกิดเป็นอาคารด้านพาณิชย์กรรมสูง ที่เน้นการใช้งานพาณิชย์และพักอาศัยส่วนอาคารที่ยังคงลักษณะการจ้างงานเดิม คือ สาธารณูปการต่างๆอาคารบริการ โรงแรม ศาสนสถาน สถานศึกษา โดยการพัฒนาที่มีความสอดคล้องกับแนวโน้มการใช้ที่ดินในอนาคต

4.11 การวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาพื้นที่ด้านเศรษฐกิจและสังคมในอนาคต

วิเคราะห์สภาพทางเศรษฐกิจ

จากการวิเคราะห์โดยวิธี Growth and Distribution หรือการเจริญเติบโตและการกระจายผลประโยชน์สู่ชุมชนพบว่า เศรษฐกิจจังหวัดกระบี่ ขึ้นอยู่กับภาคการเกษตร ภาคบริการและการท่องเที่ยว และภาคการขนส่ง การขายปลีก เป็นลำดับตามลำดับ เศรษฐกิจโดยรวมของจังหวัดกระบี่ ในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2548 ปรับตัวลดลงเมื่อเทียบกับช่วงเดือนเดียวกันของปี 2547 พิจารณาจากการปรับลดลงของภาคการเกษตร ซึ่งเป็นภาคเศรษฐกิจหลักของจังหวัด ด้านอุตสาหกรรม ด้านการลงทุน ด้านการจ้างงาน และอัตราเงินเฟ้อที่ยังคงอยู่ในระดับสูง ถึงแม้ราคาน้ำมันจะลดลงก็ตาม ขณะที่การฟื้นตัวของภาคบริการและการท่องเที่ยว ด้านการค้าต่างประเทศและการใช้จ่ายเงินงบประมาณของภาครัฐ ยังเป็นปัจจัยด้านบวกที่ส่งผลดีต่อเศรษฐกิจ ส่วนด้านการบริโภคและด้านการเงินทรงตัว

ภาพรวมของเศรษฐกิจในเกาะลันตาใหญ่ในปัจจุบันนี้ โดยมีสาขาการผลิตของโครงสร้างทางเศรษฐกิจสองสาขาหลัก คือ ภาคการเกษตร และภาคการท่องเที่ยว ส่วนภาคอุตสาหกรรมนั้น ก็เป็นอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับภาคการเกษตร (เช่น อุตสาหกรรมแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร) และอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับภาคธุรกิจการท่องเที่ยว (เช่น การผลิตสินค้าประเภทหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์) ซึ่งสามารถวิเคราะห์ได้ดังนี้

ภาคการเกษตร

จากนโยบายด้านการเกษตรในการพัฒนาภูมิภาคใต้ โดยมีประเด็น ยุทธศาสตร์การพัฒนาในการเตรียมความพร้อมของพื้นที่เพื่อรองรับประตูเชื่อมโยงเศรษฐกิจเอเชียใต้ เพื่อพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันภาคเกษตรกรรม อุตสาหกรรมเกษตรและการประมง และอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีความสำคัญต่อการดำรงชีพ วิถีชีวิตและระบบเศรษฐกิจของประชาชน สำหรับจังหวัดกระบี่มีพื้นที่ปลูกปาล์ม น้ำมันมากที่สุดของประเทศและมีพื้นที่ปลูกยางพาราในลำดับต้น ๆ ของภาคใต้ที่ให้ผลผลิตสูง กอปรกับการถือครองที่ดินยังไม่เป็นข้อจำกัดในการขยายเป็นฐานการผลิตพืชเศรษฐกิจดังกล่าว และมีพื้นที่ชายฝั่งทะเลที่เหมาะสมต่อการประกอบอาชีพประมง โดยได้กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ในการพัฒนาจังหวัดกระบี่เป็น แหล่งเกษตรอุตสาหกรรมที่ยั่งยืน ซึ่งในปี พ.ศ. 2547 มีมูลค่าผลิตภัณฑ์สาขาการผลิตภาคเกษตรกรรม 15,108 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 49.56 ของมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด จากพื้นที่ผลิตเพื่อการเกษตรกรรมรวม 1,804,814 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 61.32 ของพื้นที่ทั้งหมด 2,942,820 ไร่ โดยมีพืชเศรษฐกิจหลักที่สำคัญ 3 ชนิด คือ ยางพารา 999,149 ไร่ ปาล์ม-น้ำมัน 779,903 ไร่ และกาแฟ 36,820 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 33.95, 26.50 และ 1.25 ของพื้นที่จังหวัดตามลำดับ นอกนั้นเป็นพื้นที่ปลูกไม้ผลชนิดต่าง ๆ เช่น เงาะ ทุเรียน ลองกอง เป็นต้น กอปรกับจังหวัดกระบี่มีแนวชายฝั่งทะเลยาวประมาณ 160 กิโลเมตร จึงมีการประกอบอาชีพการประมงในหลายรูปแบบ สำหรับสาขาการผลิตด้านอุตสาหกรรมซึ่งส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับสาขาการเกษตรและการประมง มีมูลค่าผลิตภัณฑ์ 2,098 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 6.88 ของมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด

สำหรับพื้นที่ศึกษาโครงการของชุมชนเกาะลันตาใหญ่นั้น มีประชากรรวมกันทั้งสิ้นประมาณ 10,000 คน หรือคิดเป็นประมาณร้อยละ 2.45 ของประชากรทั้งจังหวัด โดยส่วนใหญ่ประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรม สำหรับตำบลเกาะลันตาใหญ่มีการปลูกพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ ได้แก่ ยางพารา ปาล์ม น้ำมัน และมะพร้าว ซึ่งทำรายได้คิดเป็นมูลค่ารวมประมาณ 60 ล้านบาท จากพื้นที่ทำการเกษตรประมาณ 16,820 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 54 ของพื้นที่ถือครองทั้งหมด ประชากรมีรายได้เฉลี่ยประมาณ 25,000 บาทต่อครัวเรือนต่อปี ในขณะที่ตำบลศาลาด่านมีการปลูกยางพารา และมะพร้าว ซึ่งทำรายได้คิดเป็นมูลค่าประมาณ 70 ล้านบาท จากพื้นที่ทำการเกษตรประมาณ 5,851 ไร่ หรือคิดเป็นประมาณ ร้อยละ 43 ของพื้นที่ที่ถือครองทั้งหมด ประชากรมีรายได้เฉลี่ยประมาณ 21,800 บาทต่อครัวเรือนต่อปี (สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองกระบี่, 2547) อย่างไรก็ตามมักพบว่าพื้นที่เพาะปลูกพืชทั้งที่เกาะลันตาใหญ่และศาลาด่านมักมีปัญหาที่ทำให้ไม่สามารถใช้พื้นที่ได้เต็มศักยภาพเนื่องจากสภาพดินไม่เหมาะสมต่อการเจริญเติบโตของพืช มีกรวดทราย ดินดาน ดินเค็ม ดินเปรี้ยวและดินจืด ซึ่งเป็นดินที่เมื่อปลูกพืชแล้วให้ผลตอบแทนไม่คุ้มทุน ตลอดจนมีน้ำไม่เพียงพอต่อการเพาะปลูกในช่วงฤดูแล้ง ด้านการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรที่ตำบลเกาะลันตาใหญ่ และศาลาด่าน ทำเป็นอาชีพเสริมเล็ก ๆ น้อย ๆ เพียงเพื่อการบริโภคภายในครัวเรือน หรือจำหน่ายผลผลิตภายในชุมชน นอกจากนี้ยังมีผู้ทำอาชีพประมงตามวิถีธรรมชาติ และทำอาชีพประมงแบบเพาะเลี้ยงอีกส่วนหนึ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ที่ศาลาด่านมีการทำประมงชายฝั่งทะเลกันแทบทุกหมู่บ้าน ทั้งนี้ไม่มีโรงงานอุตสาหกรรมทั้งที่ตำบลเกาะลันตาใหญ่และศาลาด่าน มีแต่มีโรงสีข้าว โรงงานผลิตน้ำตาล น้ำแข็ง และอุตสาหกรรมในครัวเรือน ผลิตผลิตภัณฑ์การถนอมอาหาร (จากสัตว์) เป็นต้น

ด้วยพื้นที่โครงการในเขตตำบลเกาะลันตาใหญ่ และศาลาด่าน เป็นพื้นที่ที่อยู่ภายใต้นโยบายที่จะส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของประเทศ ตามยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มจังหวัดสามเหลี่ยมอันดามัน (กระบี่ พังงา และภูเก็ต) และสอดคล้องกับแผนพัฒนาจังหวัดกระบี่ให้เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวทางทะเลเชิง

อนุรักษ์และสุขภาพตลอดจนเป็นแหล่งเกษตรกรรมอุตสาหกรรมที่ยั่งยืน มุ่งเน้นที่จะรักษาสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติบนพื้นฐานการบริหารจัดการที่ดีและให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดียิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องกำหนดแนวทางการสนับสนุนและส่งเสริมให้มีการใช้พื้นที่ที่เหมาะสมในการทำการเกษตรอย่างยั่งยืนร่วมกับการพัฒนาการผลิตตลอดห่วงโซ่การผลิต โดยให้มีการรวมกลุ่มเกษตรกรจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนและสหกรณ์การผลิต การแปรรูปพัฒนามาตรฐานสินค้า และต่อยอดสร้างมูลค่าเพิ่ม ตลอดจนหาแนวทางเชื่อมโยงระหว่างภาคการเกษตรภาคอุตสาหกรรม และภาคธุรกิจท่องเที่ยว ในการปรับสมดุลการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของพื้นที่โครงการ เพื่อสร้างรายได้ให้กับชุมชน เช่น พัฒนากิจกรรมด้านการเกษตรกรรมของพื้นที่โครงการให้เป็นจุดขายสอดรับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรนิเวศน์ จัดตั้งระบบการแปรรูปพืชผลการเกษตรและประมงเพื่อสนับสนุนวิสาหกิจชุมชน

ภาคการท่องเที่ยว

พื้นที่ศึกษาโครงการนี้เดิมเป็นพื้นที่ที่ใช้ประโยชน์ทางการเกษตร เช่น การทำสวนยาง ปาล์ม น้ำมัน และการประมง และอุตสาหกรรมที่สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลผลิตทางการเกษตรและการประมง เช่น โรงงานแปรรูปอาหารทะเล และการแปรรูปอาหารทะเล และการแปรรูปยางพาราในระดับต้น นอกจากนี้ยังเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพทางด้านการท่องเที่ยว ซึ่งโดยทั่วไปแต่ละกิจกรรมทางเศรษฐกิจให้ผลตอบแทนที่ไม่เท่าเทียมกัน แต่ผลตอบแทนส่วนใหญ่ตกอยู่กับผู้ประกอบการและแรงงานในพื้นที่ ซึ่งมีทั้งที่มีฝีมือและไร้ฝีมือ การจะพัฒนาพื้นที่จึงหมายถึงการนำทุนที่มีอยู่มาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในระยะยาว ไม่ใช่ระยะสั้น ซึ่งการจะทำเช่นนั้นได้ อาจต้องการการนำเข้าปัจจัยการผลิตบางปัจจัยที่พื้นที่ขาดแคลน เช่น ทุนและแรงงานมีฝีมือเข้ามาในพื้นที่ ซึ่งในด้านหนึ่งช่วยสร้างการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ แต่ในอีกด้านหนึ่งจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรและเศรษฐกิจ ซึ่งอาจจะทำให้เกิดความขัดแย้งทางด้านผลประโยชน์ (Conflict of Interest)

ด้วยเหตุนี้ การวางแผนการใช้ประโยชน์จากที่ดินจึงต้องเน้นการเพิ่มประสิทธิภาพควบคู่ไปกับการกระจายผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นอย่างเป็นธรรม การเพิ่มประสิทธิภาพคือการสร้างผลผลิตต่อหนึ่งหน่วยปัจจัยการผลิต (ซึ่งในที่นี้คือที่ดิน) ให้มากขึ้นนั่นหมายถึงการตัดสินใจนำที่ดินไปใช้ประโยชน์ในทางเศรษฐกิจที่แตกต่างกัน ซึ่งแต่ละทางให้ผลตอบแทนที่ไม่เท่ากัน ซึ่งการดำเนินงานตามแนวคิดนี้หมายถึงการเพิ่มรายได้โดยรวมให้กับพื้นที่ หรือการสร้างการขยายตัวทางเศรษฐกิจให้กับพื้นที่ อย่างไรก็ตามการที่เศรษฐกิจโดยรวมของพื้นที่ขยายตัวหรือเติบโตไม่ได้หมายความว่าผลประโยชน์ของการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและกระจายไปยังคนกลุ่มต่าง ๆ อย่างเท่าเทียมกันเสมอไป จึงอาจมีคำถามได้ว่าการกระจายผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นจากการใช้ที่ดินไปสู่คนกลุ่มต่าง ๆ ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ศึกษา เช่น กลุ่มที่อยู่อาศัยมาแต่เดิมหรือเพิ่งอพยพเข้ามาอยู่ใหม่ คนชนบทหรือคนเมือง จะมีความเท่าเทียมกันมากน้อยเพียงใด ในกรณีที่มีความเท่าเทียมกันน้อยคือ คนบางกลุ่มสามารถกอบโกยผลประโยชน์จากการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจได้มากกว่าคนกลุ่มอื่น จะมีวิธีการใดที่จะช่วยโอนผลประโยชน์บางส่วนจากกลุ่มที่ได้มากเกินไปมาให้กับกลุ่มที่ได้น้อยเกินไป วิธีการเหล่านี้อาจเป็นได้ทั้งมาตรการที่เป็นภาษีและไม่เป็นภาษีโดยผ่านองค์กร เช่น องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น

สำหรับพื้นที่ของชุมชนเกาะลันตาใหญ่ การใช้ประโยชน์ที่ดินบนเกาะจะเป็นพื้นที่การเกษตร เป็นชุมชนที่อยู่อาศัยและพื้นที่ของการท่องเที่ยว บริเวณทางด้านฝั่งตะวันตกของเกาะ ส่วนใหญ่จะถูกใช้ไปในด้านการท่องเที่ยวและธุรกิจต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เช่น โรงแรม บังกะโล และเกสเฮาส์ ซึ่งถือได้ว่าเป็นกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่ให้ผลตอบแทนสูงกว่ากิจกรรมอื่น ๆ อย่างไรก็ตามผลที่ได้จากกิจกรรมเหล่านี้ส่วนใหญ่จะตกอยู่กับผู้ประกอบการมากกว่าคนในพื้นที่ แต่ของเสียต่าง ๆ เช่น ขยะ จะต้องไม่เกินศักยภาพของพื้นที่ที่จะ

รับได้ ดังในประเด็นนี้ อาจทำให้การใช้ประโยชน์จากทรัพยากร ธรรมชาติที่มีอยู่จนเกินกว่าที่ควรจะเป็น ซึ่งในท้ายที่สุดจะเป็นการทำลายความเสียหายแก่จุดขายหรือมูลค่าที่แท้จริงของพื้นที่

สำหรับภาคธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ในพื้นที่ส่วนใหญ่ จะเกี่ยวข้องกับภาคธุรกิจการท่องเที่ยว ได้แก่ สถานที่พัก และสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยวเป็นหลัก ซึ่งมีการขยายตัวไปตามแนวชายหาดอย่างต่อเนื่อง แต่อย่างไรก็ตาม นอกจากข้อจำกัดในด้านขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่แล้ว ยังมีกลไกตลาดเป็นตัวควบคุมการขยายตัวด้วยอีกปัจจัยหนึ่ง กล่าวคือ หากมีการก่อสร้างเป็นจำนวนมาก แต่จำนวนนักท่องเที่ยวมีไม่มากพอ ผู้ประกอบการ หรือเจ้าของธุรกิจก็จะเข้าสู่ภาวะการดำเนินการให้บริการที่ไม่คุ้มทุน และจำเป็นต้องลดจำนวนลงจนสู่ภาวะสมดุลในที่สุด

การวิเคราะห์สภาพทางสังคม

จากการศึกษาถึงผลกระทบของแหล่งชุมชนในพื้นที่โครงการ มีลักษณะเด่นหลายประการ ดังได้กล่าวแล้วในบทที่ 4 เช่น

- 1) การที่สภาพชุมชนเป็นชุมชนมุสลิม มีการรวมกลุ่มกันทางสังคมค่อนข้างเข้มแข็ง
- 2) การที่มีประเพณีวัฒนธรรมที่มีลักษณะเฉพาะ ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะพื้นที่
- 3) การที่มีแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นธรรมชาติอุดมสมบูรณ์ ที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวเป็นจำนวนมากเข้ามาในพื้นที่
- 4) การที่เป็นแหล่งที่มีประชากรแฝงและประชากรจรเป็นจำนวนมาก อาจก่อให้เกิดความรู้สึกแปลกแยกต่อ “คนแปลกหน้า” ที่เข้ามาในพื้นที่ได้

จากลักษณะดังกล่าว จึงวิเคราะห์สภาพผลกระทบได้ดังต่อไปนี้

1. ทางด้านการปกครอง ไม่น่าจะได้รับผลกระทบด้วยสาเหตุที่ประชากรส่วนใหญ่เป็นชาวมุสลิม มีวิถีชีวิตอยู่ร่วมกันอยู่แล้ว แต่ปัญหาจะอยู่ที่ประชากรแฝงและประชากรจรจากธุรกิจการท่องเที่ยว ซึ่งมีเป็นจำนวนมากและกระจัดกระจาย
2. ทางด้านสังคม ชุมชนไม่น่าจะได้รับผลกระทบทางด้านสังคมโดยตรงจากการจัดการของโครงการฯ แต่จะเป็นผลกระทบที่เกิดจากประชากรแฝงและประชากรจรมากกว่าโดยเฉพาะปัญหายาเสพติด โสเภณี ฯลฯ
3. ผลกระทบทางวัฒนธรรม การรวมตัวกันของชุมชนนับเป็นจุดแข็งที่สำคัญในทางวัฒนธรรม แต่เนื่องจากเป็นเมืองท่องเที่ยวสิ่งที่ตามมาก็คือ การได้รับผลกระทบในเชิงวัฒนธรรมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ทั้งวิถีชีวิต ศิลป สถาปัตยกรรมความเคร่งครัดในประเพณีและศาสนา แต่จะเกิดจากนักท่องเที่ยวและประชากรแฝงเสียมากกว่า การได้รับผลกระทบจากโครงการฯ
4. ผลกระทบโดยตรงที่สำคัญที่สุดคือ ผลกระทบจากการเจริญของพื้นที่ ซึ่งอาจจะส่งผลให้สภาพจิตใจเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะการขายพื้นที่เพื่อธุรกิจการท่องเที่ยว การพัฒนาพื้นที่ศาลาด่านแม้ว่าจะก่อให้เกิด

ประโยชน์ต่อชุมชนในภาพรวมและยังส่งผลกระทบต่อราคาที่ดินในบางบริเวณ แต่อาจก่อให้เกิดความไม่พอใจของผู้เสียผลประโยชน์ได้

จากการวิเคราะห์แนวโน้มการพัฒนาพื้นที่ในอนาคต พบว่าการจัดระบบโครงการโครงการคมนาคมทางทะเลและโครงการถนนรอบเกาะลันตา รวมถึงการขยายตัวทางเศรษฐกิจจากย่านใจกลางเมืองจะส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงด้านการประโยชน์ที่ดินของชุมชนในอนาคต โดยสามารถสรุปการเปลี่ยนแปลงของชุมชนได้ดังนี้

1) ชุมชนที่มีแนวโน้มพัฒนาเป็นพาณิชยกรรมใหม่ ซึ่งได้รับผลกระทบโดยตรงจากการรองรับการเปลี่ยนถ่ายการสัญจร ได้แก่

1.1) ชุมชนศาลาด่าน (ชุมชนชาวจีนเดิม) ชุมชนพักอาศัยประเภทตึกแถวและอาคารพาณิชย์ริมชายหาด มีศักยภาพในด้านการพัฒนาเป็นพาณิชยกรรมระดับเมือง เช่น ร้านค้า โรงแรม สำนักงาน เป็นต้น ซึ่งอยู่ติดกับท่าเทียบเรือท่องเที่ยวและพื้นที่จอดเรือข้ามฟากที่ใช้กันในชุมชน มีแนวโน้มในการพัฒนาเพื่อรองรับการเปลี่ยนถ่ายการสัญจรโดยตรง

2) ชุมชนที่จะยังคงอยู่ในอนาคต และมีแนวโน้มในการปรับปรุงเพื่อรองรับการขยายตัวเศรษฐกิจและประชากรในอนาคต ได้แก่

2.1) ชุมชนชาวเลและชุมชนในพื้นที่ข้างเคียง (ในไร่-คลองดาว) ซึ่งมีโรงเรียนเป็นสาธารณูปการที่สำคัญของชุมชน

2.2) ชุมชนพักอาศัยประเภทบ้านเดี่ยว ที่เชื่อมต่อกับโรงเรียนศาลาด่าน มายังภายในพื้นที่ซึ่งสามารถรองรับการพักอาศัยประเภทเช่าของนักท่องเที่ยวในย่านใจกลางเมือง

3) พื้นที่ที่มีความสำคัญและสนับสนุนให้คงอยู่ในอนาคต เพื่อรองรับกิจกรรมของชุมชน ได้แก่

3.1) สถานศึกษา ได้แก่ โรงเรียนศาลาด่าน

4) ชุมชนที่มีแนวโน้มในการพัฒนาต่อเนื่องทางด้านการขยายตัวทางเศรษฐกิจในอนาคต คือ

4.1) พื้นที่พาณิชยกรรมใหม่ที่มีพื้นที่ต่อเนื่องมาจากชุมชนชาวเล มีแนวโน้มในการพัฒนาด้านพาณิชยกรรม ประเภทอาคารที่รองรับการให้บริการท่าเรือท่องเที่ยว

โดยการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ได้เน้นขอบเขตของการปรับปรุงตามการนิยามของชุมชนพักอาศัย ดังนั้นการวิเคราะห์จึงแบ่งเป็น 2 ระดับ คือ

1) ระดับเมือง ได้แก่ พื้นที่ศึกษาและพื้นที่ต่อเนื่องทั้งหมด เพื่อวางระบบการพัฒนาที่สอดคล้องกับแนวโน้มการพัฒนาเมืองในอนาคต

2) ในระดับชุมชน ได้แก่ ชุมชนที่จะยังคงอยู่ในอนาคต เพื่อสนับสนุนกิจกรรมของชุมชนที่เป็นชีวิตชีวาของพื้นที่

4.12 สรุปการวิเคราะห์แนวทางการปรับปรุงองค์ประกอบชุมชนในอนาคต

การวิเคราะห์พื้นที่และแนวทางการพัฒนาพื้นที่ แบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ 1) ระดับการวางผังพื้นที่ทั้งหมด และ 2) ระดับชุมชนที่ยังคงอยู่ในอนาคต เนื่องจากพื้นที่ศึกษาและพื้นที่ต่อเนื่องมีความสัมพันธ์ด้านการใช้พื้นที่ร่วมกัน ได้แก่ ระบบการสัญจร และพื้นที่เปิดโล่ง ดังนั้นการพัฒนาและปรับปรุงชุมชนให้ดีขึ้น จึงจำเป็นต้องคำนึงถึงการพัฒนาระบบทั้งหมดให้เหมาะสมกับที่ตั้งและประโยชน์ใช้สอยพื้นที่ในอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับการรองรับกลุ่มชุมชนหลายกลุ่มในพื้นที่บริเวณเดียวกัน โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

แนวทางการพัฒนาผังพื้นที่ในอนาคต

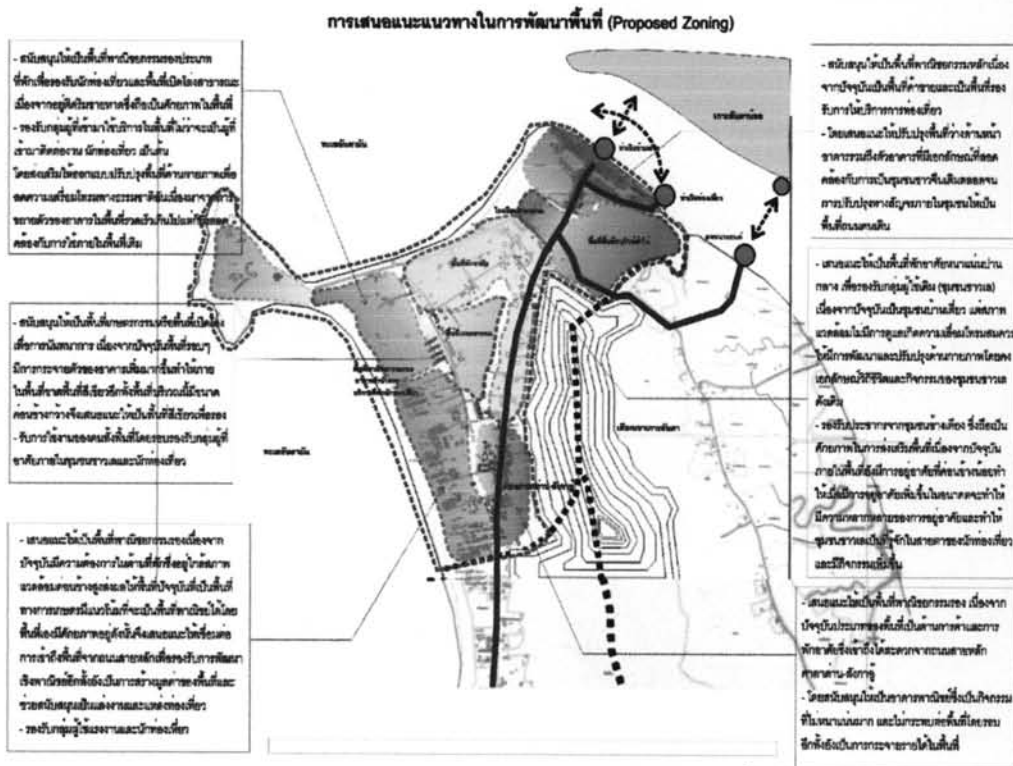
จากการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมด สรุปได้ว่าการปรับปรุงชุมชนให้ดีขึ้น ต้องอาศัยการแก้ไขปัญหาที่สาเหตุของปัญหา ซึ่งพบว่ามาจากระบบผังของพื้นที่ที่ขาดการวางแผน เช่น การใช้ประโยชน์ที่ดิน ระบบการสัญจร ระบบการเชื่อมต่อพื้นที่เปิดโล่ง และการออกแบบจัดวางอาคาร ดังนั้นแนวทางการพัฒนาและปรับปรุงผังพื้นที่ทั้งหมดในอนาคต จึงเป็นส่วนหนึ่งขององค์ประกอบชุมชนที่สามารถแก้ไขปัญหาในพื้นที่ได้ทั้งหมด โดยแนวทางการวางผังมาจากการสำรวจพื้นที่ และการวิเคราะห์ทัศนคติของผู้ใช้พื้นที่จากแบบสอบถาม เพื่อหาสาเหตุของปัญหาและแนวทางการแก้ไขที่ครอบคลุมเนื้อหาการพัฒนาทั้งหมด ก่อนนำไปสู่การกำหนดรายละเอียดของประโยชน์ใช้สอยพื้นที่ในชุมชนต่อไป โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตาราง 4.7 ปัญหาและแนวทางการแก้ไข

ลำดับ	ปัญหาที่พบในพื้นที่	สาเหตุของปัญหา	แนวทางการแก้ไขในอนาคต
1	การใช้ประโยชน์ที่ดิน		
	1.1 การใช้พื้นที่ได้ไม่เต็มศักยภาพ มีการใช้ประโยชน์ที่ดินมากเฉพาะบริเวณริมถนน	1.1 การเข้าถึงไม่สะดวก จึงไม่เอื้อต่อการพัฒนาการใช้ประโยชน์ด้านอื่น	1.1 เชื่อมต่อทางสัญจรให้ทั่วถึงและสามารถเข้าถึงที่ดินได้ทุกแปลง เพื่อสนับสนุนการพัฒนาด้านพาณิชยกรรมและพักอาศัยที่สามารถรองรับผู้ใช้ได้มากขึ้น
	1.2 ความแออัดของอาคาร	1.2 พื้นที่จำกัดขาดการกระจายตัวของภาคธุรกิจ	1.2 เพิ่มพื้นที่การค้าและการพักอาศัยเพื่อรองรับการเพิ่มขึ้นของจำนวนนักท่องเที่ยว
	1.3 ความทรุดโทรมของพื้นที่	1.3 การปะปนกันของกิจกรรมหลากหลายประเภท	1.3 จัด zoning การใช้ประโยชน์ที่ดินให้เหมาะสมกับกิจกรรม เช่น พาณิชยกรรม ควรเน้นการเข้าถึงแบบกึ่งสาธารณะ ส่วนพื้นที่พักอาศัย

			ควรมีการคำนึงถึงความเป็นส่วนตัวมากกว่า
2	การสัญจร		
	2.1 การจราจรลำบากถนนแคบ มีเส้นทางน้อย	2.1 การซ้อนทับการสัญจรระหว่างรถยนต์ คนเดิน แผลง ลอย ที่จอดรถ เส้นทางสัญจรไม่หลากหลาย	2.1 ขยายเส้นทางสัญจร หรือเพิ่มเส้นทางสัญจรให้เหมาะสมกับความหนาแน่นคือ 20% ของที่ดินทั้งหมด
	2.2 ที่จอดรถไม่เพียงพอ	2.3 ขาดแคลนที่จอดรถ	2.3 จัดหาที่จอดรถเพิ่มเติมเพื่อรองรับการจอดรถที่เพียงพอ สำหรับการจอดรถแบบชั่วคราวและระยะยาว เช่น การขยายผิวจราจร สำหรับรองรับการจอดรถริมถนน การจัดหาลานจอดรถ สำหรับการจอดแบบระยะยาว เป็นต้น
	2.3 ความแออัดของคนเดินเท้า และอันตรายจากการสัญจรของรถยนต์	2.3 ทางเดินเท้าและทางสัญจรแบ่งแยกไม่ชัดเจนทำให้มีการใช้ยานพาหนะเข้ามาในพื้นที่ทุกชนิด	2.3 ออกแบบหรือจัดการระบบทางรถยนต์และทางเดินเท้าที่สามารถรองรับการเดินได้มากขึ้น เช่น การกำหนดเป็นถนนคนเดินที่ห้ามรถยนต์เข้า หรือการขยายถนนเพื่อแยกระบบการสัญจรของรถยนต์และคนเดิน เป็นต้น
3	พื้นที่เปิดโล่งและภูมิทัศน์		
	3.1 พื้นที่นันทนาการทิวทัศน์ เช่น ริมถนนสายหลัก ริมถนนหน้าอาคารพักอาศัย	3.1 ระยะเวลาของการใช้งาน และขาดการดูแล	3.1 ปรับปรุงให้ดีขึ้นและมีองค์ประกอบที่สามารถรองรับกิจกรรมการพักผ่อน เช่น ม้านั่ง กระดานหมากรุก ชุมนายของ ต้นไม้ เป็นต้น
	3.2 ขาดแคลนพื้นที่พักผ่อนหย่อนใจในชุมชน	3.2 ขาดการวางแผนด้านการใช้ที่ดินประเภทพื้นที่นันทนาการ	3.3 จัดหาพื้นที่เปิดโล่งสำหรับรองรับกิจกรรมและการนันทนาการของชุมชนให้เพียงพอกับความต้องการ เช่น สวนหย่อม สวนสาธารณะ

			ลานกิจกรรมชุมชน เป็นต้น
	3.3 ขยะตกค้างและเกิดทัศนยะจาดภายในชุมชน	3.3 ถนนแคบและรถเก็บขยะเข้าถึงไม่สะดวก ประกอบกับขาดที่ทิ้งขยะที่เป็นสัญลักษณ์ที่ดี	3.3 ปรับปรุงการเข้าถึงที่สามารถรองรับขนาดของรถเก็บขยะได้ดีขึ้น และจัดหาถังขยะให้เพียงพอ
	3.4 ขาดความร่วมมือในชุมชน และมีภาพรบกวนทัศนียภาพ	3.4 ขาดการปลูกต้นไม้เพื่อให้ร่มเงาในชุมชนและจัดวางพื้นที่เปิดโล่ง	3.4 ปลูกต้นไม้สำหรับการให้ร่มเงาและกระถางต้นไม้สำหรับประดับตกแต่งพื้นที่วางแผนด้านการจัดวางพื้นที่เปิดโล่ง
4	การใช้ประโยชน์อาคาร		
	4.1 สภาพความทรุดโทรมของอาคาร	4.1 ระยะเวลาของการใช้งาน	4.1 ซ่อมแซมหรือสร้างใหม่เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของชุมชนให้ดีขึ้น
	4.2 ขาดเอกลักษณ์ในพื้นที่ไม่สัมพันธ์กับพื้นที่ใกล้เคียง	4.2 ขาดการวางแผนด้านหน้าตาของอาคารในพื้นที่	4.2 เสนอแนะรูปแบบอาคารที่เป็นเอกลักษณ์ในพื้นที่
	4.3 อาคารที่หักส่วนใหญ่มรดมบังคับทัศนียภาพ	4.3 การก่อสร้างที่ไม่ได้คำนึงถึงพื้นที่ข้างเคียง	4.3 การกำหนดค่าความสูงในพื้นที่ที่อยู่บริเวณริมชายหาคว้นช่องว่างเป็นระยะ

แผนที่ 4.25 การเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาพื้นที่

4.13 สรุปขนาดพื้นที่ในการพัฒนาในอนาคต

การพัฒนาพื้นที่ แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มพื้นที่สำหรับการรองรับการขยายตัวเพื่อพาณิชย์กรรมระดับเมือง และ 2) กลุ่มพื้นที่ผสมผสานพาณิชย์กรรมชุมชนและชุมชนเดิม โดยสรุปการคาดการณ์พื้นที่ที่ใช้สอยได้ว่า จากพื้นที่ศึกษาทั้งหมดคือ 1600 ไร่ โดยมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.8 แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดินปัจจุบัน (พ.ศ.2549) ในเขตชุมชนศาลาด่าน

ประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน		จำนวน (ไร่)	ร้อยละ
1. ที่อยู่อาศัย		111.04	1.1916
2. พาณิชยกรรม	ที่จำเป็นในชีวิตประจำวัน สำหรับคนในชุมชน	7.22	0.0740
	โรงแรม	64.72	0.6637
	ธุรกิจบริการที่รองรับการ ท่องเที่ยว	13.79	0.1414
3. สาธารณูปการ	สถานการศึกษา	5.46	0.0560
	สถานศาสนา	0.30	0.0031
	การสาธารณสุข	0.28	0.0029
4. สาธารณูปโภค		0.71	0.0073
5. ชนบทและเกษตรกรรม		550	97.8601
รวม (ไม่คิดพื้นที่ป่าสงวน 841.32ไร่)		1600	100

ที่มา : แผนพัฒนาพื้นที่เฉพาะเกาะลันตา อำเภอเกาะลันตา จังหวัดกระบี่

การอ้างอิงจากโครงการศึกษาขีดความสามารถในการรองรับการพัฒนาของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่เร่งด่วน(สมุทรสงคราม สมุทรสาคร นครศรีธรรมราช พังงา กระบี่ สตูล) ของสำนักนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม ร่วมกับคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ซึ่งได้อาศัยค่าตัวเลขดัชนีเป็นเครื่องมือในการพิจารณา โดยมีปัจจัยหลักที่ใช้ในการหาค่าตัวเลขดัชนี ดังนี้

ลักษณะและขนาดการใช้ประโยชน์ทรัพยากรที่อยู่ในระบบธรรมชาติเดียวกับกิจกรรมการผลิตและ/หรือ การบริโภคที่เกิดขึ้นในพื้นที่ โดยพิจารณาถึงผลกระทบต่อการใช้ประโยชน์ของกิจกรรมในพื้นที่เท่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบันว่า ในพื้นที่ที่เป็นแหล่งกำเนิดของเสีย รวมทั้งพื้นที่รองรับของเสียมีกิจกรรมโดยอยู่บ้าง กิจกรรมเหล่านั้นได้ใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำที่เกี่ยวข้องมากน้อยเพียงใด มีตัวประกอบคือ การใช้ประโยชน์ด้านการประมงรวมทั้งการเพาะเลี้ยงชายฝั่ง การใช้ประโยชน์ด้านการท่องเที่ยว การใช้ประโยชน์ด้านการประปา การใช้ประโยชน์ด้านการอุปโภคบริโภค การใช้ประโยชน์ด้านอุตสาหกรรม การใช้ประโยชน์ด้านการเพาะปลูกโดยอาศัยวิธีการศึกษาดังกล่าว ได้ค่าตัวเลขของพื้นที่หน่วยสุดท้ายเท่ากับ 38.8 และนำมากำหนดพิสัยแสดงขีดความสามารถไว้ดังนี้

1. ค่าดัชนีมากกว่า 38.8 เป็นพื้นที่ที่เกินขีดความสามารถในการรองรับแล้ว ต้องดำเนินการแก้ไขอย่างเร่งด่วน
2. ค่าดัชนีเท่ากับ 38.8 เป็นพื้นที่ที่ใกล้เกินขีดความสามารถในการรองรับแล้ว ต้องเตรียมมาตรการป้องกัน
3. ค่าดัชนีน้อยกว่า 38.8 เป็นพื้นที่ที่ยังไม่เกินขีดความสามารถ แบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ
 - 26-38.7 เป็นพื้นที่ที่ให้ระดับความสำคัญก่อนในการเตรียมการระยะยาว
 - 15-25 เป็นพื้นที่ที่ให้ระดับความสำคัญปานกลางในการเตรียมการระยะยาว
 - น้อยกว่า 15 เป็นพื้นที่ที่ให้ระดับความสำคัญหลังในการเตรียมการระยะยาว

จะเห็นได้ว่าปัจจุบันพื้นที่ชุมชนศาลาด่านและเกาะลันตาใหญ่นั้น มีค่าตัวเลขดัชนีที่ยังไม่เกินขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่ แต่อยู่ในระดับที่ต้องให้ความสำคัญก่อนในการเตรียมการระยะยาว ดังนั้น เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาขึ้นในอนาคตจึงเสนอแนะว่า ควรควบคุมการขยายตัวของเมืองจากปัจจุบันอีกไม่เกินร้อยละ 20

ประปา

ปัจจุบันพื้นที่ศาลาด่าน เกาะลันตาใหญ่ และเทศบาลตำบลเกาะลันตาใหญ่ มีความต้องการใช้น้ำประปาเฉลี่ยในภาคประชาชน 150 ลิตร/คน/วัน และภาคธุรกิจท่องเที่ยว (โรงแรมและที่พักนักท่องเที่ยว) 500 ลิตร/ห้อง/วัน

ปริมาณความต้องการใช้น้ำในครัวเรือน (ลูกบาศก์เมตร/วัน)

$$= \text{จำนวนประชากร (ตามทะเบียนราษฎร์ + ประชากรแฝง (คน))} \times 150 \text{ (ลิตร/คน/วัน)} \times 10^{-3}$$

ปริมาณความต้องการใช้น้ำในภาคธุรกิจท่องเที่ยว (โรงแรม) (ลูกบาศก์เมตร/วัน)

$$= \text{จำนวนห้องพัก (ห้อง)} \times 500 \text{ (ลิตร/ห้อง/วัน)} \times 10^{-3}$$

ดังนั้น เมื่อคาดการณ์ความต้องการใช้น้ำประปาในอนาคตสำหรับประชากรในพื้นที่ และนักท่องเที่ยวแล้ว สามารถแสดงได้ดังตารางที่ 4.7

ตารางที่ 4.9 แสดงความต้องการใช้น้ำประปาในอนาคต (คาดการณ์)

ปี พ.ศ.	ความต้องการใช้น้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค (ลบ.ม./วัน)			
	ภาคประชาชน	ภาคธุรกิจท่องเที่ยว	รวม	สำรองไว้อีกร้อยละ 10 รวมเป็น
2549	1,575.90	1,352.5	2,928.4	3,221.24
2554	2,665.2	1,623	4,288.2	4,717.02
2559	2,747.1	1,623	4,370.1	4,807.11
2564	3,099.0	1,623	4,722	5,194.20
2569	3,315.9	1,623	4,938.9	5,432.79

ที่มา : แผนพัฒนาพื้นที่เฉพาะเกาะลันตา อำเภอเกาะลันตา จังหวัดกระบี่

หมายเหตุ : ปริมาณความต้องการใช้น้ำในภาคธุรกิจท่องเที่ยวขึ้น คาดประมาณจากจำนวนห้องพักที่สามารถรองรับจำนวนนักท่องเที่ยวได้ในปริมาณสูงที่สุดตามขีดความสามารถในการรองรับของ พื้นที่ดังกล่าวข้างต้น

เมื่อพิจารณาจากสภาพปัจจุบันของระบบสาธารณูปโภคด้านการประปา ดังได้กล่าวไว้ในบทที่ผ่านมา จะเห็นว่าปริมาณน้ำประปาที่ให้บริการอยู่ในสภาพขาดแคลนโดยเฉพาะในฤดูแล้ง และจากการสำรวจโดยโครงการศึกษาขีดความสามารถในการรองรับการพัฒนาของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่เร่งด่วน (สมุทรสงคราม สมุทรสาคร นครศรีธรรมราช พังงา กระบี่ สตูล) พบว่าปริมาณน้ำดิบในพื้นที่ที่สามารถนำมาใช้ได้ มีประมาณ 328,320 ลูกบาศก์เมตรต่อเดือน (แต่ในช่วงฤดูแล้งปริมาณน้ำจะมีน้อยกว่านี้ตามแต่สภาพภูมิอากาศของปีนั้น ๆ) หากปริมาณความต้องการใช้น้ำประปาในอนาคตเป็นดังตาราง จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องหาแหล่งน้ำดิบใหม่ที่มีขนาดใหญ่ขึ้น หรือพัฒนาระบบกักเก็บน้ำที่มีขนาดใหญ่ เพื่อให้บริการให้เพียงพอพร้อมทั้งปรับปรุงด้านคุณภาพของน้ำประปาให้ดีขึ้นด้วย

การระบายน้ำ

ระบบระบายน้ำในพื้นที่ชุมชนศาลาด่านและเกาะลันตาใหญ่เดิมมีเฉพาะในบริเวณชุมชนย่านพาณิชย์กรรมหนาแน่น เป็นการระบายน้ำแบบธรรมชาติสู่ทะเลอย่างไรก็ดีสภาพพื้นที่เดิมของชุมชนตำบลศาลาด่านและเกาะลันตาใหญ่ไม่มีปัญหาน้ำท่วมมาก การระบายน้ำออกจากพื้นที่อยู่ในลักษณะไหลจากที่สูงบริเวณเทือกเขาสูงสู่ทะเลตามแนวชายฝั่ง ซึ่งเป็นระยะทางสั้นและมีความลาดชันของพื้นที่ อัตราการระบายน้ำออกจากพื้นที่จึงเป็นไปอย่างรวดเร็ว แม้จะมีปริมาณฝนมาก จะมีเพียงน้ำท่วมขังในบางบริเวณที่เป็นแอ่ง เช่น บริเวณชุมชนโรงเรียนบ้านศาลาด่าน การวางแผนการจัดการระบบระบายน้ำในพื้นที่ จะเป็นการวางแผนให้ระบบระบายน้ำมีความสามารถรองรับอัตราการไหลของน้ำที่เกิดเพิ่มขึ้น เนื่องจากการเพิ่มของประชากรและการใช้ที่ดิน โดยอาศัยหลักเกณฑ์ในการวางแผนซึ่งพิจารณาจากข้อมูลการใช้ที่ดินในอนาคตเป็นเกณฑ์ จากสภาพของภูมิประเทศและทิศทางการไหลของน้ำไปตามผิวดินจะทำการแบ่งพื้นที่ย่อย โดยวางโครงข่ายท่อระบายน้ำเพื่อรวบรวมน้ำในพื้นที่ย่อยจากด้านในของพื้นที่บริเวณเชิงเขาปล่อยออกสู่ชายฝั่งเนื่องจากบนพื้นที่เกาะลันตาใหญ่มีทางน้ำธรรมชาติที่ใช้เป็นทางระบายน้ำได้อยู่ค่อนข้างน้อย การระบายน้ำออกจากพื้นที่จึงต้องเป็นการระบายออกสู่ทะเล ทั้งนี้ให้สอดคล้องกับความลาดเอียงของพื้นที่ การกำหนดให้ท่อระบายน้ำข้างถนนจะใช้หลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

- ถนนในเขตการใช้ที่ดินหนาแน่นมาก และพาณิชย์กรรมกำหนดให้มีท่อระบายน้ำทุกถนน
- ถนนในเขตการใช้ที่ดินหนาแน่นน้อย จะกำหนดให้มีท่อระบายน้ำในเฉพาะสายหลัก

น้ำเสีย

โดยทั่วไปแล้วน้ำที่ใช้เพื่อการอุปโภคบริโภคประมาณ 70-90% จะกลายเป็นน้ำทิ้งที่สามารถคำนวณได้ว่า ปริมาณน้ำทิ้ง = $0.80 \times$ ปริมาณการใช้น้ำประปา ดังนั้นปริมาณน้ำทิ้งในพื้นที่ศาลาด่าน และเกาะลันตาใหญ่ และเทศบาลตำบลเกาะลันตาใหญ่ ตามคาดการณ์สามารถแสดงได้ดังตารางที่ 4.8

ตารางที่ 4.10 แสดงปริมาณน้ำทิ้งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต (คาดการณ์)

ปี พ.ศ.	ปริมาณน้ำทิ้ง (ลบ.ม./วัน)			
	ภาคประชาชน	ภาคธุรกิจท่องเที่ยว	รวม	สำรองไว้ร้อยละ 10 รวมเป็น
2549	1,260.72	1,082.0	2,342.72	2,576.99
2554	2,132.16	1,298.4	3,430.56	3,773.62
2559	2,197.68	1,298.4	3,496.08	3,845.69
2564	2,479.20	1,298.4	3,777.60	4,155.36
2569	2,652.72	1,298.4	3,951.12	4,346.23

ที่มา : แผนพัฒนาพื้นที่เฉพาะเกาะลันตา อำเภอเกาะลันตา จังหวัดกระบี่

หมายเหตุ : กำหนดให้ปริมาณน้ำเสียที่เกิดขึ้นคิดเป็นร้อยละ 80 ของปริมาณความต้องการใช้น้ำเพื่อการอุปโภคและบริโภค

ดังที่ได้กล่าวแล้วในบทที่ผ่านมา จะเห็นว่าพื้นที่ศึกษาฯ ยังไม่มีระบบบำบัดน้ำเสียรวม มีแต่สถานประกอบการขนาดใหญ่บางแห่งเท่านั้นที่มีระบบบำบัด ดังนั้นหากปริมาณน้ำเสียในอนาคตเพิ่มขึ้นดังเช่นในตารางแล้ว ควรจะต้องมีการจัดทำระบบบำบัดน้ำเสียรวมในชุมชน เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาต่อไป

ขยะ

จากค่าเฉลี่ยของกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม และมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มาคำนวณ โดยที่ขยะในภาคประชาชนมีประมาณ 1.3 กิโลกรัม/คน/วัน และภาคธุรกิจท่องเที่ยว (โรงแรมและที่พักนักท่องเที่ยว) ประมาณ 2.76 กิโลกรัม/ห้อง/วัน

ปริมาณขยะในครัวเรือน (กิโลกรัม)

$$= 1.3 \times \text{จำนวนประชากร (ตามทะเบียนราษฎร + ประชากรแฝง (คน))}$$

ปริมาณขยะของภาคธุรกิจท่องเที่ยว (กิโลกรัม)

$$= 2.76 \times \text{จำนวนห้องพัก (ห้อง)}$$

ดังนั้น ปริมาณขยะในพื้นที่สามารถแสดงได้ดังตารางที่ 4.9

ตารางที่ 4.11 แสดงปริมาณขยะที่จะเกิดขึ้นในอนาคต (คาดการณ์)

ปี พ.ศ.	ปริมาณขยะ (ตัน/วัน)			
	ภาคประชาชน	ภาคธุรกิจท่องเที่ยว	รวม	สำรองไว้ร้อยละ 10 รวมเป็น
2549	13.66	7.47	21.13	23.24
2554	23.10	8.96	32.05	35.26
2559	23.81	8.96	32.76	36.04
2564	26.86	8.96	35.82	39.40
2569	28.74	8.96	37.70	41.47

ที่มา : แผนพัฒนาพื้นที่เฉพาะเกาะลันตา อำเภอเกาะลันตา จังหวัดกระบี่

หมายเหตุ : ปริมาณขยะที่เกิดขึ้นในภาคธุรกิจท่องเที่ยวที่นั่น คาดประมาณจากจำนวนห้องพักที่สามารถรองรับจำนวนนักท่องเที่ยวได้ในปริมาณสูงสุดตามขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่ดังกล่าวข้างต้น

เมื่อพิจารณาจากการจัดเก็บและกำจัดขยะในปัจจุบันของพื้นที่จะเห็นว่าจัดเก็บและกำจัดไม่ทัน โดยเฉพาะในช่วงฤดูกาลท่องเที่ยวและคาดว่าอนาคตหากจำนวนขยะเพิ่มขึ้นเช่นนี้ ปัญหาจะยิ่งรุนแรงขึ้น จึงควรต้องจัดระบบจัดเก็บและกำจัดขยะให้ถูก สุขลักษณะ รวมทั้งจัดหาพื้นที่ฝังกลบเพิ่มขึ้น หรือนำเทคโนโลยีในการกำจัดขยะที่เหมาะสมมาใช้ เพื่อรองรับการขยายตัวในอนาคต

จะเห็นได้ว่าปัจจุบันพื้นที่ชุมชนศาลาด่านและเกาะลันตาใหญ่นั้น มีค่าตัวเลขดัชนีที่ยังไม่เกินขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่ แต่อยู่ในระดับที่ต้องให้ความสำคัญก่อนในการเตรียมการระยะยาว ดังนั้นเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาขึ้นในอนาคตจึงเสนอแนะว่า ควรควบคุมการขยายตัวของเมืองจากปัจจุบันอีกไม่เกินร้อยละ 20

จากหลักเกณฑ์ที่ได้นำมาพิจารณาจะเห็นได้ว่า ถ้ายึดตามเกณฑ์ที่กำหนด จำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้ามาในพื้นที่ จะมีจำนวนประมาณ 300,000 คน/ปี ซึ่งเฉลี่ย 834 คน/วัน โดยในขณะที่ทั้งพื้นที่เกาะลันตา มีจำนวนห้องพัก 2,500 ห้อง และ 1 ใน 3 ของจำนวนห้องพักทั้งหมด (ประมาณ 800 ห้อง) อยู่ในตำบลศาลาด่าน แต่ในขณะเดียวกันจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้ามาในพื้นที่เกาะลันตา ก็จะแบ่งเป็นช่วงฤดูกาลท่องเที่ยว (เดือนตุลาคม – ธันวาคม) และไม่ใช่ช่วงฤดูกาลท่องเที่ยว (เดือนมกราคม – กันยายน) โดยในช่วงที่ไม่ใช่ฤดูกาลท่องเที่ยวจะมีนักท่องเที่ยวลดลงเกือบครึ่งของจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งปี (ข้อมูลจากจำนวนนักท่องเที่ยวปีล่าสุด พ.ศ. 2549) โดยการกำหนดจะนำเกณฑ์ของนักท่องเที่ยวที่มีช่วงต่ำสุดมาเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาหาพื้นที่ใช้สอยต่อไป โดยจะนำจำนวนนักท่องเที่ยวที่ประเมินไว้ที่ 304,472 คน (จากขีดความสามารถการขยายตัวไม่เกินร้อยละ 20) โดยนำเกณฑ์ของนักท่องเที่ยวปีล่าสุด (พ.ศ. 2549) ที่มีนักท่องเที่ยว 253,727 คน แต่ในช่วงที่ไม่ใช่ฤดูกาลท่องเที่ยวมีนักท่องเที่ยวเพียงครั้งหนึ่ง คือ 113,813 คน โดยจะนำนักท่องเที่ยวต่ำสุดมาเป็นเกณฑ์ในการจัดพื้นที่เพื่อไม่ให้เกิดอาคารที่พักที่ไม่มีการใช้งานเกิดขึ้นในพื้นที่ โดยอนาคตรองรับไว้ที่ 304,472 คน (จากขีดความสามารถการขยายตัวไม่เกินร้อยละ 20) ครั้งหนึ่งที่จะรับนักท่องเที่ยวได้ประมาณ 150,000 คน เฉลี่ยประมาณ 400 คน/วัน โดยสรุปได้ว่าในพื้นที่ตำบลศาลาด่าน ควรจะมีห้องพักเพียง 400 ห้อง จากเดิมในปัจจุบันที่มีถึง 200 ห้อง เพื่อที่จะทำให้อาคารในพื้นที่เกิดการใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ และเพิ่มพื้นที่สีเขียวในพื้นที่

ทิศทางรูปแบบที่จะเกิดขึ้นต่อไปในอนาคต

พื้นที่ศาลาด่านควรที่จะพัฒนาพื้นที่ในแบบลักษณะเน้นสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติเป็นหลักไม่ควรที่จะเน้นการพัฒนาพื้นที่เมืองเป็นหลักเนื่องจากบทบาทในพื้นที่เป็นการท่องเที่ยวที่เน้นธรรมชาติเป็นหลัก โดยการลดปริมาณห้องพักสำหรับนักท่องเที่ยวที่จะเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่ในน้อยลงแต่เพิ่มปริมาณค่าที่พักให้สูงขึ้น ในขณะที่ธรรมชาติก็จะเริ่มฟื้นตัวและมีสภาพแวดล้อมที่ดีขึ้น เป็นผลให้การดำรงชีวิตของคนในพื้นที่ไม่เปลี่ยนแปลงจากเดิม และยังคงพึ่งพากันระหว่างคนในพื้นที่และธรรมชาติที่มีอยู่เดิม

ทางเลือกในการพัฒนาพื้นที่

จากการสังเคราะห์ข้อมูลทั้งหมด ได้นำมาสู่ขั้นตอนการพัฒนาพื้นที่ ซึ่งมีแนวความคิดหลักในการออกแบบเดียวกัน คือ การพัฒนาที่เน้นการใช้งานของชุมชนเดิม ควบคู่ไปกับการพัฒนาเมืองในอนาคต เพื่อสร้างความยั่งยืนให้พื้นที่ โดยมีการนำเสนอทางเลือกในการออกแบบ 2 ทางเลือก ซึ่งสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ได้ทั้งสองทางเลือก คือ 1) การนำหลักเกณฑ์ที่ได้จากการกำหนดตามแผนพัฒนามากำหนดลงในพื้นที่ออกแบบ 2) การปรับปรุงพื้นที่เดิมให้ดีขึ้นและเน้นการใช้ประโยชน์ของพื้นที่โดยการดึงศักยภาพของพื้นที่มาใช้ในการพัฒนาให้เหมาะสมในแต่ละด้าน โดยมีรายละเอียดของแนวคิด ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.12 แสดงพื้นที่ที่ต้องการในอนาคต (พ.ศ. 2569)

ตามประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตตำบลศาลาด่าน

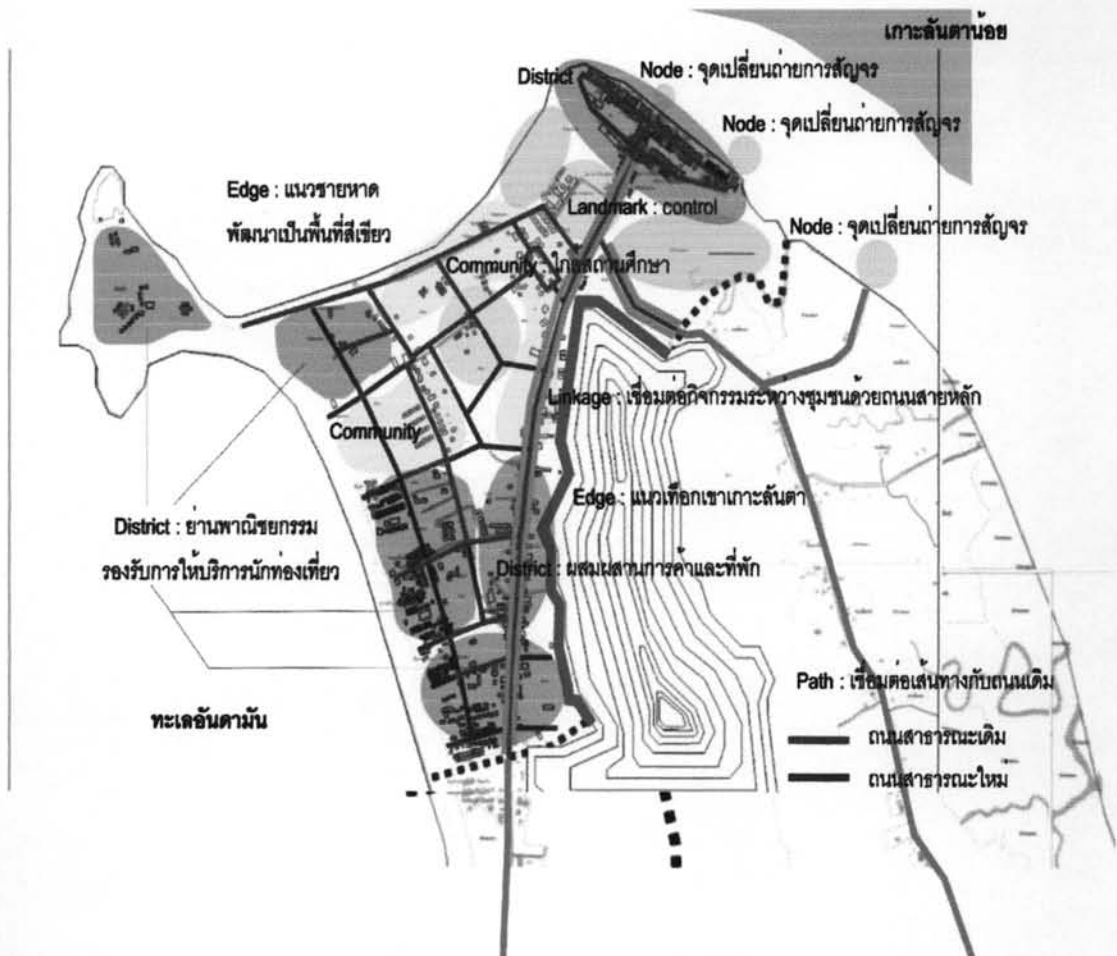
ประเภทการใช้ที่ดิน		สัญลักษณ์สี	พื้นที่ (ไร่)
ที่อยู่อาศัย	ที่อยู่อาศัย	สีเหลือง	365.94
	พาณิชย์กรรมที่จำเป็นในชีวิตประจำวัน	สีแดง	31.25
อุตสาหกรรมเฉพาะกิจ		สีม่วงอ่อน	29.69
ที่โล่งเพื่อการนันทนาการ และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม		สีเขียวอ่อน	22.50
ที่ดินประเภทสถาบันราชการ การสาธารณูปโภค และสาธารณูปการ		สีน้ำเงิน	15.00
อนุรักษ์สภาพแวดล้อมเพื่อการท่องเที่ยว		สีเขียวมีเส้นทแยงขาว	พื้นที่ป่าสงวน
ประเภทอนุรักษ์ป่าไม้		สีเขียวอ่อนมีเส้นทแยงขาว	พื้นที่ป่าสงวน
ชนบทและเกษตรกรรม		สีเขียว	
อนุรักษ์เพื่อส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไทย		สีน้ำตาล	

จำนวนประชากรปัจจุบันในตำบลศาลาด่านมี 4,113 คน มีจำนวนหลังคาเรือนเท่ากับ 985 หลังคาเรือน (ข้อมูลจาก GIS) มีขนาดครัวเรือนโดยมีจำนวนคนที่อยู่อาศัยเฉลี่ยเท่ากับ 4.18 คนต่อหลังคาเรือน จากการคาดการณ์จำนวนประชากรในอนาคตพบว่าในปี พ.ศ. 2569 ตำบลศาลาด่านมีประชากรจำนวน 6,629 คน มีประชากรแฝงจำนวน 2,377 คน ดังนั้นปี พ.ศ. 2569 ตำบลศาลาด่าน มีจำนวนประชากรทั้งหมด 9,006 คนเมื่อกำหนดหาจำนวนที่อยู่อาศัยที่เพิ่มขึ้นโดยตั้งสมมติฐานว่าขนาดครัวเรือนปีปัจจุบันจะเท่ากับปีเป้าหมาย พบว่าจะต้องมีที่อยู่อาศัยจำนวน 1,171 หลังคาเรือนใน ปี พ.ศ. 2569 คิดเป็นพื้นที่อยู่อาศัยแบบหนาแน่นน้อย (ขนาดแปลงที่ดิน 100 ตารางวา)

ดังนั้น พื้นที่ที่ต้องการเท่ากับ 292.75 ไร่ และสำรองพื้นที่เพื่อระบบสาธารณูปโภค 25 เปอร์เซ็นต์ คิดเป็นพื้นที่ 365.94 ไร่ (ที่มา : แผนพัฒนาพื้นที่เฉพาะเกาะลันตา อำเภอเกาะลันตา จังหวัดกระบี่)

พื้นที่อยู่อาศัยในอนาคต = ที่ดินประเภทพักอาศัย + พาณิชยกรรมที่จำเป็นในชีวิตประจำวันของคนในชุมชน
+ สาธารณูปโภคและสาธารณูปการ

จำนวนประชากรในอนาคต 9,006 คน จำนวนพื้นที่สิ่งปลูกสร้าง 476.33 ไร่
ความหนาแน่น 18.9 คนต่อไร่ FAR=1 BCR=70

แผนที่ 4.26 กลุ่มกิจกรรม (zoning) ในอนาคต

กลุ่มผู้ใช้โครงการสามารถแยกประเภทได้ดังต่อไปนี้

1. ประชากรภายในชุมชนศาลาด่าน ซึ่งถือเป็นผู้ใช้พื้นที่หลัก แยกเป็น
 - 1.1 กลุ่มอาชีพค้าขายและการให้บริการการท่องเที่ยว
 - 1.2 กลุ่มครอบครัวเดี่ยวที่อยู่กันเป็นชุมชน(ชุมชนชาวเล) เป็นต้น
2. ผู้ใช้รอง ได้แก่ ผู้มาติดต่อภายในพื้นที่ และนักท่องเที่ยว

โดยรายละเอียดของกลุ่มผู้ใช้ที่สัมพันธ์กับพื้นที่กิจกรรม ได้แสดงไว้ในตาราง 4.8

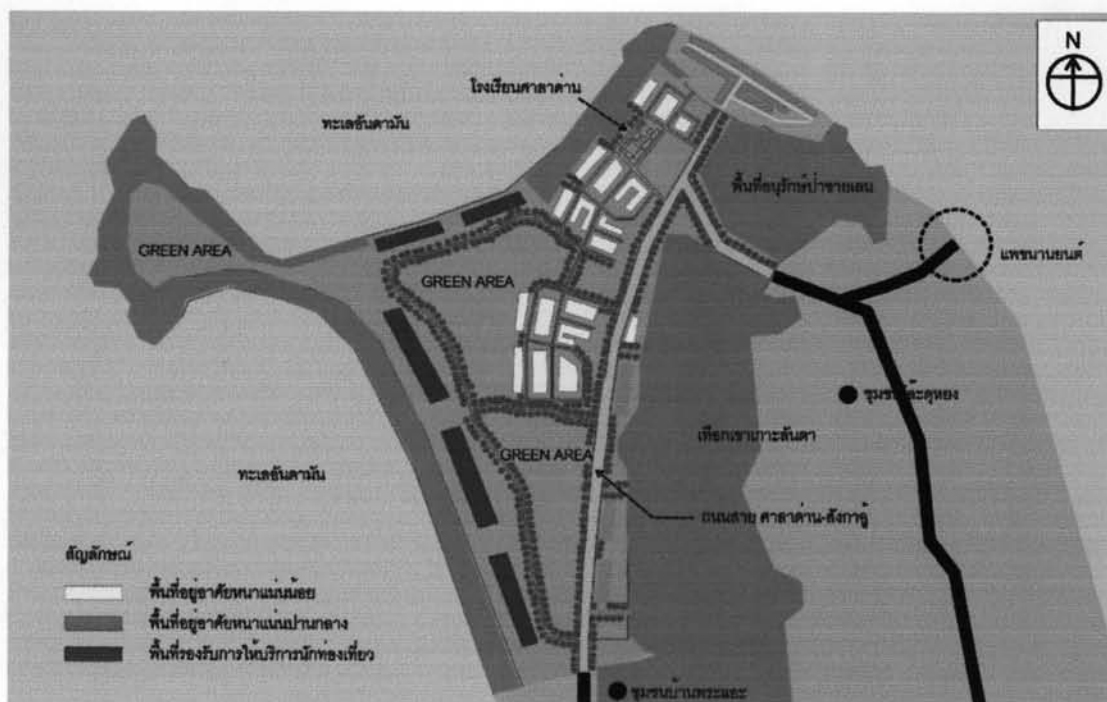
ตาราง 4.13 รายละเอียดของผู้ใช้โครงการและยานพาหนะ

กลุ่มผู้ใช้	รายละเอียดกลุ่มผู้ใช้	พื้นที่กิจกรรม
1. ผู้ใช้หลัก	1.1 ชาวบ้านที่ประกอบอาชีพค้าขาย	- ร้านค้า ร้านขายของ - ริมนนหน้าร้าน
	1.2 เจ้าของกิจการบริษัทต่างๆ	สำนักงาน บริษัทภายในชุมชนที่ตั้ง
	1.3 ชาวบ้านพักอาศัยแบบครอบครัวเดี่ยว	อาคารพักอาศัย
2. ผู้ใช้รอง	2.1 ผู้นำเที่ยว ไกด์	- พื้นที่ลานโล่งหน้าท่าเรือ - หน้าสำนักงานบริษัทนำเที่ยว
	2.2 นักท่องเที่ยว	- ท่าเรือ พื้นที่อาคารที่ให้บริการข้อมูลการท่องเที่ยวภายในพื้นที่ ที่พักตามบริเวณต่างๆ
3. ยานพาหนะ	3.1 ยานพาหนะโรงแรมที่พัก	ลานจอดรถ ต้องแยกประเภทของกลุ่มผู้ใช้ให้ชัดเจน และมีตำแหน่งที่เหมาะสมกับการเชื่อมต่อการสัญจร
	3.2 ยานพาหนะของร้านค้า	
	3.3 ยานพาหนะของลูกค้า	
	3.4 ยานพาหนะนักท่องเที่ยว	

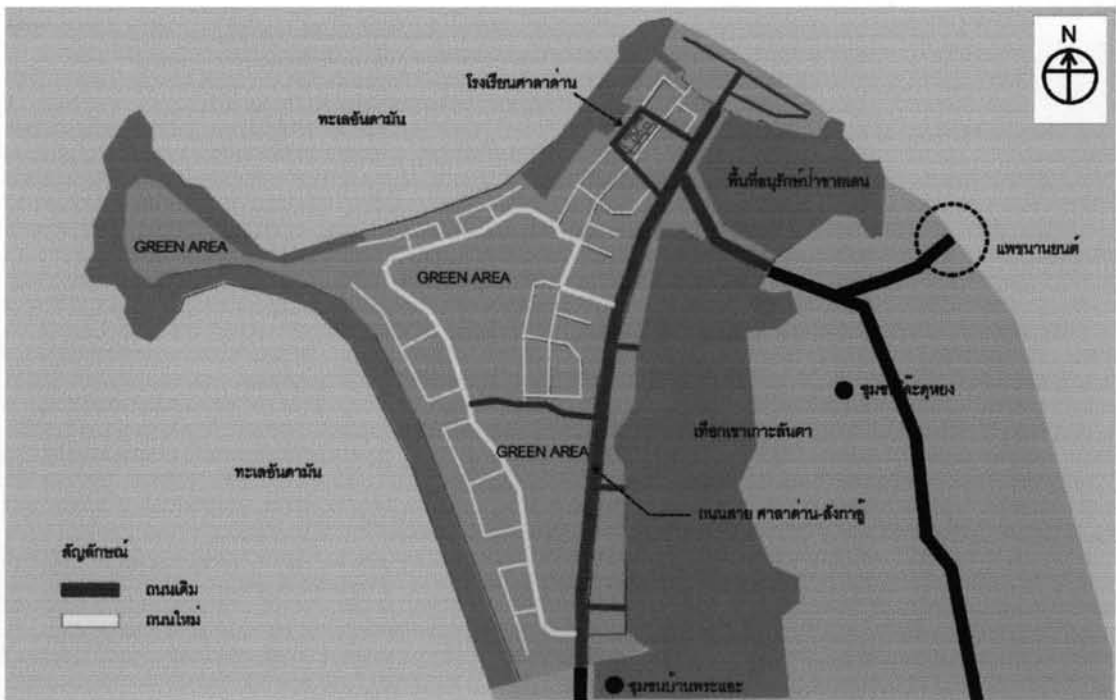
(ที่มา: การวิเคราะห์พื้นที่, 2550)

โดยรายละเอียดดังต่อไปนี้

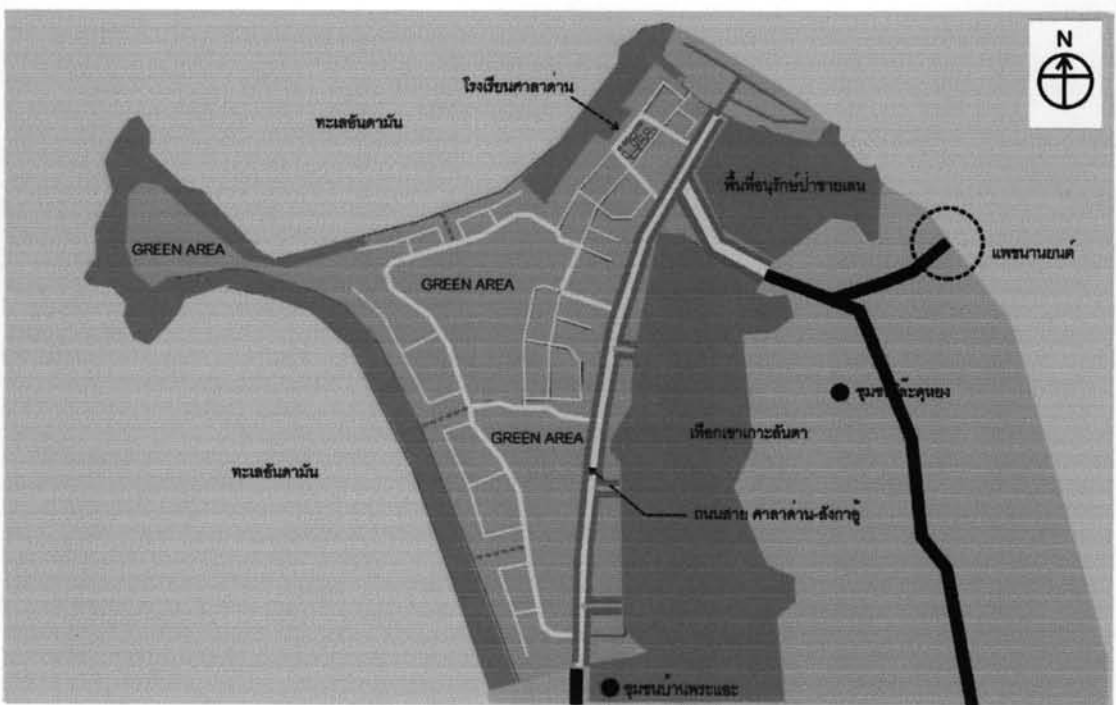
การปรับปรุงพื้นที่เดิมให้ดีขึ้นและเน้นการใช้ประโยชน์ของพื้นที่โดยการดึงศักยภาพของพื้นที่มาใช้ในการพัฒนาให้เหมาะสมในแต่ละด้าน

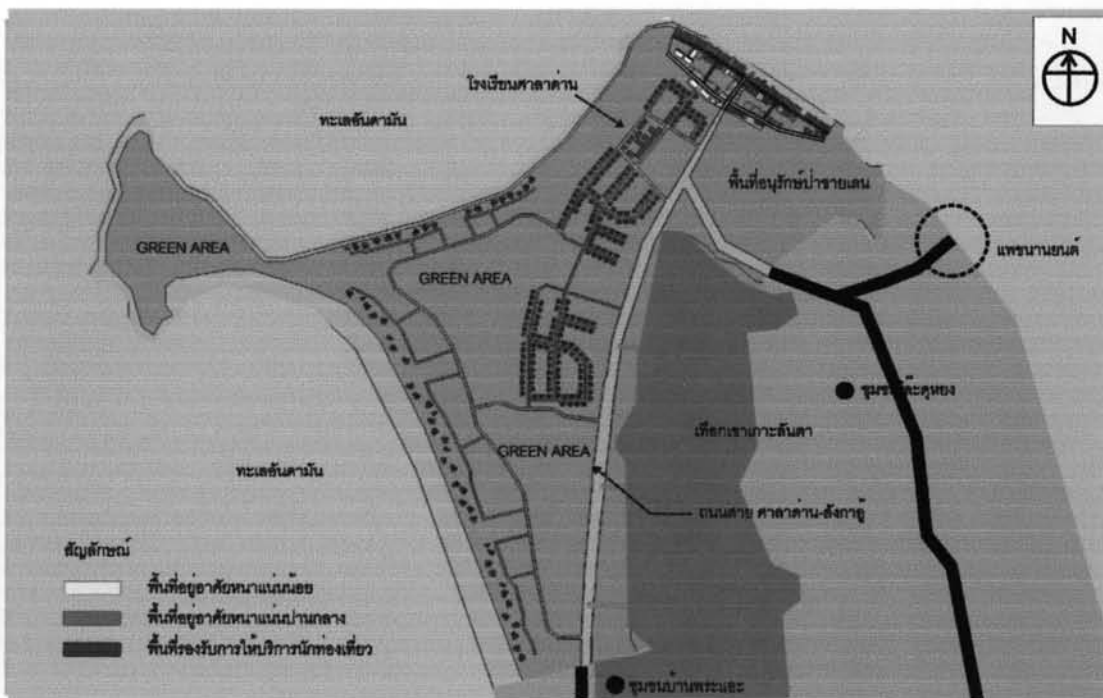
แผนที่ 4.27 แนวทางการกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดิน

แผนที่ 4.28 แนวทางการเชื่อมต่อระบบการสัญจร

แผนที่ 4.29 แนวทางการเชื่อมต่อพื้นที่เปิดโล่ง

แผนที่ 4.30 การจัดวางอาคาร

4.14 สรุปแนวทางในการพัฒนาชุมชนศาลาด่านในอนาคต

จากการสังเคราะห์ข้อมูลทั้งหมด ได้นำมาสู่ขั้นตอนการพัฒนาพื้นที่ ซึ่งมีแนวความคิดหลักในการออกแบบเดียวกัน คือ การพัฒนาที่เน้นการใช้งานของชุมชนเดิม ควบคู่ไปกับการพัฒนาเมืองในอนาคต เพื่อสร้างความยั่งยืนให้พื้นที่ โดยการปรับปรุงพื้นที่เดิมให้ดีขึ้นและเน้นการใช้ประโยชน์ของพื้นที่โดยการดึงศักยภาพของพื้นที่มาใช้ในการพัฒนาให้เหมาะสมในแต่ละด้าน โดยมีรายละเอียดของแนวคิด ดังต่อไปนี้

1) **การใช้ประโยชน์ที่ดิน** กำหนดแนวทางการใช้ประโยชน์ที่ดินที่เหมาะสมกับแนวโน้มการพัฒนาพื้นที่ในอนาคต และสนับสนุนจุดเด่นด้านพาณิชยกรรมชุมชนให้คงอยู่ในอนาคต คือ

- ยานพาณิชยกรรมระดับชุมชน สนับสนุนให้มีการใช้พื้นที่แบบผสมผสาน คือย่านพาณิชยกรรมในชุมชนชาวจีนเดิม เนื่องจากความเป็นเอกลักษณ์และสะดวกด้านการขนส่งและการเข้าถึง
- สนับสนุนย่านพื้นที่บริการนักท่องเที่ยว เพื่อรองรับการพักอาศัยของนักท่องเที่ยวที่มีปริมาณเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และสอดคล้องกับความต้องการที่พักที่ใกล้กับสภาพธรรมชาติในพื้นที่ซึ่งต้องเชื่อมต่อการเข้าถึงให้ดีขึ้น เพื่อลดความแออัดของการใช้พื้นที่ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน
- การพัฒนาชุมชนชาวเลและชุมชนชาวจีนเดิมให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น โดยส่งเสริมการบริการด้านสังคมที่มีอยู่เดิมภายในชุมชน ได้แก่ สถานศึกษา ศาสนสถาน ประกอบกับการสนับสนุนกิจกรรมของชุมชนโดยการจัดหาพื้นที่รองรับกิจกรรม ได้แก่ ศูนย์ชุมชน สวนหย่อม ลานกิจกรรมชุมชน เพื่อความน่าอยู่และสอดคล้องกับการพัฒนาพื้นที่ในบริเวณโดยรอบ
- พื้นที่นันทนาการ ปรับปรุงพื้นที่นันทนาการเดิมให้ดีขึ้น และจัดหาเพิ่มเติมภายในชุมชน โดยเลือกตำแหน่งที่ตั้งและพื้นที่ที่สามารถเชื่อมต่อกับชุมชนได้สะดวก เพื่อเน้นการใช้งานของชุมชน

2) การเข้าถึงและการสัญจร

- เชื่อมต่อถนนในซอยเพื่อเพิ่มการเข้าถึงและสามารถใช้ที่ดินรกร้างว่างเปล่าให้เกิดประโยชน์ โดยเชื่อมต่อจากถนนสายหลักนอกชุมชนอย่างเป็นระบบ และมีลำดับศักดิ์ที่เหมาะสมกับการใช้ประโยชน์ที่ดินในอนาคต
- การเชื่อมต่อการสัญจรต้องสอดคล้องกับขนาดของ Block ที่เหมาะสมกับการใช้ประโยชน์แต่ละประเภท และไม่ส่งผลกระทบต่อการสัญจรภายนอกชุมชน
- แยกการใช้งานของรถยนต์และคนเดินเท้าให้ชัดเจนและเพียงพอต่อความหนาแน่นของผู้ใช้
- มีที่จอดรถเพียงพอและสะดวกต่อการเชื่อมต่อกับกิจกรรมต่างๆ ในชุมชน ทั้งการจอดรถแบบชั่วคราวริมถนน และการจอดรถระยะยาวของผู้พักอาศัยในชุมชน

3) พื้นที่เปิดโล่งและพื้นที่นันทนาการ

- เชื่อมต่อชุมชนกับพื้นที่เปิดโล่งที่จะทำการพัฒนาเป็น Recreation ในอนาคตให้สามารถเดินถึงได้อย่างสะดวกและปลอดภัย
- ทางเดินเท้าควรมีร่มเงาของต้นไม้ และส่งอำนวยความสะดวกสาธารณะบนทางเท้าที่เพียงพอ เช่น ม้านั่ง โคมไฟ ป้ายประกาศ เป็นต้น

4) การพัฒนาและปรับปรุงอาคาร

- การพัฒนาอาคารใหม่ ต้องเหมาะสมกับข้อกำหนดของผังเมืองรวม ที่กำหนดให้มีค่า F.A.R = 1 และ BCR = 70
- ที่ดินแปลงเล็กและมีหลายเจ้าของ เมื่อต้องการพัฒนาเป็นอาคารขนาดใหญ่ควรรวมแปลงที่ดินเพื่อรองรับการพัฒนาดังกล่าว

โดยรายละเอียดของการวางผังและการออกแบบพื้นที่ชุมชนศาลาด้านอำเภอเกาะลันตา จะแสดงต่อไป

ในบทที่ 5